

ר' עובדיה מברמנורה נגעים כל הבגדים פרק יא תוספות יום טוב נח צינים

הפסוקים... כי וי'... כי וי'... כי וי'...

תוספות הדינים
ב תרי"ג ד"ה ר"ש אומר...
כגד. ש"מ מה כגד...
לכן אף עורות לנשים...
מקראת או כבוד. ש"מ...
לרבות לנשים כו'. י"ז...
לנשים תחת. ויש לנשים...
שארם תחת. (גמין...
כ"ח"ט):

אלויו רבא

ובדי כסאם וכשקט...
בנשים שאין לנשים...
דוקא בשקטו בין לטוב...
בין שאם לטוב כגדי...
כסאם אמר לטוב דוקא...
הכלה והרמת תולעת...
ומשנת אית לטוב דוקא...
ובנשים דבעין שאין...
לנשים יליקין לה כ"ח"ט...
דכתיב כפרה אמר ופתי...
מקט אמר לשקטו מה...
פתיים כגדיהו אף אמר...
כגדיהו יכול אמר כגדיהו...
שקטו או שאר לנשים...
מקטא כנשים ת"ל הפס...
כתיב אמר ופתיים אמר...
פתיים כגדיהו לטוב אף...
אמר כגדיהו לטוב דוקא:

רבי יהודה והלכה כרביש. ועי'ל הא דר"ס טעיה בחוספתא
בס' ר"ע. ויודע דהלכה כר"ע מחברו ע"כ. וטעמא דר"מ
דמקט עורות לבגדים מדכתיב בצגד או בצעור להקט עור
לבגד מה בגד כולו לבן אף עורות כולם לבנים כדאיתא
בת"כ: ר"ב יהודה אומר העורות
כנשים. בת"כ ר"י אומר או צעור
לרבות את הלבושים. דאז לחלק אתי
לומר שהעור תלוק מלמד ופסקין.
לנשים נמי מיטמאין. * [והרבה
פעמים נכתב או טור. ולפיכך יכולין
למדק גס הא דכמתני' א']:
ר"ב שמעון אומר הלבושים בידי
שמים כו'. בת"כ ר"א
כתוב אחד אומר בצגד. וכתוב
הב'.

אדם: העורות בבתיים. והפילו לנשים בידי אדם מיטמאין
בנשים. והלכה כהבגדים אף מיטמאין לנשים והפילו בידי
שמים. דכתיב בצגד למר או בצגד פשמים. מה פשמים
כגדיהו אף למר כגדיהו. וכתיב ולפשמים וללמר. מה פשמים
לבן. אף למר לבן. ועורות הלבושים
בידי אדם. אף מיטמאין בנשים.
אבל בידי שמים מיטמאין בנשים
כדברי ר' שמעון: ד ששתיו
צבוע. השתי שלו לטוב. ואין לטוב
מיטמא: ערבו לבן. ואי אוליין
בחר הערב. הוא לבן ומיטמא:
כל
לכן. ערבו צבוע ושתי לבן.
הב'.

אחד אומר צעור. הא כוונת לנשים בידי שמים מיטמאין. לנשים בידי אדם אף מיטמאין. ופי' בעל קרבן אהרן
כתוב

מלאכת שלמה

ובסוף פי' רש"י כדברי ר"ם אמר המלקח ור"ם לא קאי רק אשורות
דמליק מינייהו ר' יהודה ופליגי מחלוקת בעורות אצל כבגדים
וכתבם לא פליגי דמורי לר"מ דבגדים אינם מיטמאין וכתבם מיטמאין

תפארת יכין

בקרן אמר לפסקין. כדי להקישו צ"ב דברים. מה פסקין כגדיהו.
[כ"ל שרוב חמט תסתבד שתי לטוב. אלא כגד שגריה ו פסקין. כך כ"ל
די שמיים]. כך למר דוקא כנשים כגדיהו. דהיינו ששתי
לנשים. ומה פסקין לבן. דשרי כבגדו הוא בצבוע רק לבן. אף
למר רק כשפול לבן תסתבד בנשים (ג). ומדוקא תו בגדים
לעורות דכתיב בצגד או צעור ילפינן דגם בעורות דוקא בלבן
מתעב תסתבד בנשים [כ"ל דר"ל לנשים השני האורגל בעור. אלא לא
שיהא צעור לבן כגד]. דהא א"ל בעור רק על יד אומת מוחלת שמיים כעבד
וקרא וייפסקכערי. ואפי' דגם פסקין איה לבן כבגד עד שילבטו כמחיות.
אליין כעור הא פ' פשמים שיערכו נמי פשוט. ולפי טר' המלוקין כ'
אדם: (ה) אפילו בלבושים ע"י אדם מיטמאין גם עורות
אשת לחלק דין לגמרי חסדדי: (י) ר"ל עורות הלבושים:
ואשתי או לחלק לנשים בידי שמים (למלא נשים בעורות.

משנה אחרונה

דק"ל כל פסק נשים סבור. ו"ל דמסק כו' אפי' לא אמרינן ספק לקולא
כתיב משנה למך פ"ב מה"ל דמסק נשים להקל הוא משום דאוקי
נבדא לחוקתו' וזה לא שיק אלא כמסק דתולדות אכל אי משפיק לן
עירושא דקרא או הלכה כמאן וכו' לא אמרינן חוקי לחוקה משום
דמכת חוקה של זה לא אשתני עירושא דקרא או הלכות:
ר"י אומר העורות כנשים. כולה מתני' לא מדבר אלא בגדים ועורות
ולא תני בשו"ע מה דינם. ומסתברא דש"ו כבגדים ללבגדים
קיימי. וכן גריש מדקמני בחוספתא כל הבגדים בין לבושין בידי אדם
ובין בידי שמים אף מיטמאין והשו"ע והערוך כיוצא בזה דברי
ר"מ והדר תני פלוגתא דר"י ור"ם בעורות כי מתני' ולא מדבר בן
ש"ו משמע דהוא לא פליגי ולכ"ע ש"ו כבגדים:
העורות כנשים. דר"ם או כעור לרבות הלבושים. וכתב תו"ש
דלויסו ס"ל או לחלק ולא להקט לבגדים כדדרת ר"מ. ויש
לדקדק דלקמן ת"ח דר"ם ר"י גבי שו"ע דכתיב בצגד או בשתי
וגו' דמקט ש"ו לבגד מה כגד שגמר מלאכתו וכו' וח"ק אמר ס' או
הפסיק הענין משמע דר"ל לא ס"ל או לחלק. ונראה דדלוי ר"י נמי
ס"ל או להקט דהוא סעמא אחרינהו הוא דקרא כתיב והבגד כי יהיה
כו נגד כבגד למר או לבגד פשמים או בשתי או בערב או בעור. ור"מ סבר
דר"ם כגד יחירא דמכדי כתיב והבגד כתיבא למה לי למיכתב תו כבגד
למר לכחוב כלמר או כנשים כגד למה לי אלא להקט עור אלו.
ור"י סבר כיון דש"ו מפסיק בין כגד לעור לא דרשינן הך הקטת אלא
לש"ו דמתיך ל' ולא לעור ולהכי דר"ם כתיב הקטת לש"ו. ור"מ סבר
דתיי כגד מיתרי כבגד למר או כבגד פשמים חד להקטת דש"ו חד
לעור ור"י סבר אידי דכתיב כגד בלתי כתב נמי כנשים. ותדע
דר"י נמי סבר או להקטת דלש"ו ילפי' כבגד למר או כבגד פשמים

מבפנים והם המקומות הנדבקים זה בזה בעת שתצמוד ותדבק רגל ברגל ושוק בשוק וכן אם נמצא על ראש גודלה ברגליה וכל שכן על רגליה ממש שנגד הרגל לפעמים ומתדמי בשעת הליכה תחת אותו מקום ונוסף עליו ומכל מקום אם יש עוד צד להקל או שאין בו כגרים במקום אחד יש להקל ובשאר גב הרגל שהוא לצד חוץ וכל שכן בנמצא כשאר ראשי ד' אצבעות וטהורה (מקף י"א ב"ח ט"ז סוף מ"ו):

י"ב וכן אם נמצא על ידה אפילו על קשרי אצבעותיה מבחוץ אפילו לא בדיקה את עצמה מקודם מפני שהידים עמקיות הן ושמן נגעו באותו מקום. ומכל מקום אם אמרה כרי לי שלא נגעתי באותן המקומות שאפשר ליפול שם דם מן המקור נאמנת ולא אמרין דהוי מילתא ולא רמיא עלה וטהורה (מ"ט סוף כ"ו). ומכל מקום יש להקל דאף על גב דבשאר הגוף אפילו אין כגרים במקום אחד אלא על ידי צירוף טמאה כוללעיל סימן ו' מכל מקום בידיים יש להקל דבעינן כגרים במקום אחד (מ"ט סוף כ"ה). ועוד נראה לי דאם מצאה על גב ידה למעלה מן קשרי האצבעות במקום שיש עוד צד להקל יש לצרף ולומר דדוקא עד קשרי אצבעות טמא אבל שאר גב היד כיון דאפילו על ידי שחיה הרבה אי אפשר לה ליגע באותו מקום אינו מטמא כלל בכתמים ומכל שכן כשלא בדיקה סמוך לזו או אפילו בדיקה אלא שנשלה ירידה ויש לסמוך על הפוסקים דסבירא להו דדוקא כשבדיקה ולא נשלה ירידה אוי חיישינן בידיים אבל בסתם ידיים לא גזרינן כלל בידיים (מקף י"ג וי"ג סוף מ"ט) ופשיטא במקום שאי אפשר ליגע באותו יד באותו מקום אם לא שתגביה ידה ולפנים כגון שהנגד סתום לגמרי באותו צד והיא אומרת שבודאי לא הגביחה בגדיה נראה לי ריש להקל. ועיין עוד לקמן סוף סימן ט"ז פ':

בינת אדם

והנה לפי מוכח ג"כ דלא נמי' דלשעתו ק' הילך הדין המקום דמחייקין ממקום למקום דילמא עולמם ליה ליה משום דלא מחייקין אלא היינו נעשה רעל קשרי אצבעותיה עמלה משום דחייקין נעשה ידיו במקומות מן הגוף שאפשר בשעת נגיעתן נח עליו דם מן המקור וזה לא הוי ממקום למקום כמי' הכי' לשיטת מה"מ וכן הקשה בפ"ע וסירולו דחוק כמי' בעלמא. ח"י דזה ל"ה כלל דהילך יודעין שאלוהו רגע שנוף דם ממקורו נעשה גלי' מהמקומות לא קודם זה ולא לאחריו דלא לא נקח ממקור עמנו הוי ממקום למקום אלא דמי' דמי' דמקום דנדולי ל"ה שפגע בלא כוונה אלא דחייקין דבדיקה בחוץ ידו בדרך שהשגים נדיקות בראש האצבע ושמה שבדיקה כמי' סמוך חז"ג דזה לא ממקור דהנדוק ומקום כמי' חוץ מ"מ ק"ל להמקום דע"כ ז"ל ח"י, ומשום שאני דלא דמי' עבדל דנגעתי ור"ל דלג"ל דקמה שבדיקה אלא דמי' שבדיקה וזה דבדיקה העד ומלאה טהורה ולא ענה על דמעה למקור על קשרי אצבעותיה אלא כיון דידיים עמקיות כיון שבדיקה נעשה בכל יד ואלו ארבעת: וליבאור"ה ל"י מן הסי' דלא נמי' דלשעתו ק' ק' חוספיה ד"ה יוני מחייקין דלמחורן הממתיקין דלאל מגד החורפה טהורים ניהו' דלמא נעשה ידיו במקומות מן הגוף ודמי' נעשה למטה מן חורפה וע"ז ל"ש סידור החוץ דלאו דבדיקה היטה וסרה שארי החשש נעשה מלא ט"ז כדקה אע"כ דגם לאו

פ' (יד) שא"ל טה' פמלאה דם על גב ידה מה דינה: תשובה הנה הנשנים' מה נס' רצו דהא דלמחורן מהל על קשרי אצבעותיה עמלה מילי דוקא שבדיקה עמלה ולא נעלה ידה אח"כ (דלא אע"כ שאין קשרי אצבעותיה מניעין להדיר כנגד בית חורפה שמה שמה ונגעה עמקיות ונגעוהו כלן במקום החורף ע"כ רמב"ם (ס' אכל מן הסתם לא ממי' שאינה נעשה ליגע שלא במחורן במקום החורף שמהרה כן שלא ללכך ידה ע"כ וי"כ ר"י בשם פירוש לפירושו דאע"כ שבדיקה נעדי ורמלה שהעדי טהור מ"מ חייקין שמה היה עומת דם גוף מן החורף ונדבק בדה. אבל מה"מ כתב שהנשנים' ורמב"ן כתבו הכי' ומה"מ כפשוטה ולא הילקי ולכן כתב דאפי' תאמר שאין היד נגעתי בלא כוונה בלוחו מקום מ"מ נגעתי היא במקומות מן הגוף שאפשר בשעת נגיעתה גלי' יתנו דהם מן המקור על ידיה כו' ע"כ. והנה מה שכתב מה"מ שלא הילקי רמב"ם ידוע דלן זה דרכו של רמב"ם אלא שהיה כוונתו לומר הגמרא ומה"מ ג"כ אינו רמיה שהיה הרמב"ם העדי כהם רבו להסיק והוא הרמב"ם (ומיהו אינו מוכרח ד"ל דשינוי ר' יונה שהיה ג"כ רבו) והנה לטון הגמרא כדף ג"ח דלמיר לזו מקום דלמחורן בדיקה נעדי ידו ונגעה בלחורן משמע כמי' א"ל דלא חייקין שמה נעשה בל"ה כלל ממחורן דל"כ היל' דלמא נעשה נדחל ידו ח"י משמע דלא חייקין ליה.

טמא כעין כמו דקקע מייספס (מקום) ואם אין בו כזה השיעור אנו חולין לקמר דם כינה הוא אף על פי שלא הרגה כינה אבל כשיש בו כזה השיעור אין חולין בכינה דאין ריח דם כינה להיות יותר מכוה השיעור ואין חילוק אם הוא מרובע או ארוך או עגול. ובמקום שמצוי הדחש פשפש (שקירין גילא חלק) אפילו אינה יודעת אם הרגה ולא הריחה ריחה או אפילו במקום שאינו מצוי רק שיודעת שהרגה פשפש או הריחה ריחה חולה בו עד כתרומוס' והוא גרול כמו מטבע שקורין כאשכנזי חצי טאן וכן אם עברה כשוק של טכחים או שנחמקה בכתמים או שישבה בצד המתעסקים בכתמים חולה בהן אפילו מצאה כתם גרול ועיין עוד לקמן בכמה דברים שיכולה לחלות. ודוקא כשכל הגרים הוא מתוכר במקום אחד אבל אם אין בו כשיעור זה במקום אחד אף על פי שיש שם טיפין הרבה סמוכין זה לזה עד שאם נצרפם יש בהם יותר מכגרים טהורה שאנו חולין כל טפה בכינה עד שיש בו כגרים ועוד במקום אחד (מקף ט' סוף מ"ו):

י' כתם הנמצא על כשרה לכד במקום שחוששין להם גם כן אינו טמא אלא אם כן יש בו כשיעור' ומכל מקום חמור כזה נמצא על חלוקה דאפילו לא היה כשיעור במקום אחד אלא טיפין טיפין אם יש כיון כולם להצטרף עד כשיעור טמא אפילו אם אורך הכתם לרחוב יריכה או שהיה נראה כאילו הוא מטטה למעלה או עגול או שהיו טיפין טיפין חואיל והוא כנגד בית החורפה טמאה ואין אומרים אילו נטף מן הגוף לא היה כזה (מקף ט' וי"ג סוף י"ג):

י' כתם שנמצא על רכב שאינו מקבל טמאה' לא גזרו כיצד בדיקה קרקע עולם (עין נ"ט ע"ד ח"י דף י"ז ע"ג) או בית הכסא שאינו מקבל טמאה כגון של בנין או כל דבר שאינו מקבל טמאה' או שנמצא דם על כלי חרס. מגבו (רמב"ם פ"ט מאלות ל"טו"ו פ"ט הלכה ז' ד"ה חן ט' טמאה נגמ) או אפילו מין שהוא מקבל טמאה אלא ששיעורו גורם לו כגון מטלית שאין בו ג' על ג' בכל אלו טהורה ואם מקבל טמאה נגעים אף על פי שאין מקבל טמאה מדרס טמאה (מקף ט' סוף מ"ט) וגייר הוא דבר המקבל טמאה' ועיין בב"א דלא כסדרו טהרה:

י' וכן לא גזרו בכתם שנמצא על בגד צבוע' ולפיכך עצה טובה שתלבוש אשה ותציע על מטתה בגדי צבעונין כרי להצילה מכתמים ואין חילוק בין אם הוא צבוע אדום או שאר צבעונין (מקף י"ג):

י' כתם שנמצא על בגד מנומר בגזותים לבנים וגם שאר צבעים כמו גראסקעס (ויליא חין וועמל) ולא היה כשיעור על לבן א' אף על גב שכשנצדף עמה מה שעל הצבע יש בו כשיעור אינו מצטרף' אבל אם עבר הכתם בלבן השני ובב' הלבנים יש בהם כשיעור כתם אף על פי שהצבע הוא באמצע כיון שעל כל פנים הכתם עובר גם על הצבוע וכתבו הלבנים' לחשוב כאחד וטמאה אבל אם אינו עובר גם על הצבוע אין ב' הלבנים מצטרפין (מ"ט סוף כ"ה ט"ס טהרת משל נדקה) ואם שתיו צבוע וערכו לבן או להיפך הכל הולך אחר הנראה (כדלמא בנגעין סוף י"ה) ועודות הצבעות בידי שמים' מטמאין כנגעין והוא הדין בכתמים ובידי אדם אינן מטמאין אבל כבגדים אין חילוק בין צבועין בידי אדם או בידי שמים: [

י' לא בכל מקום שימצא שם כתם טמאה אלא במקום שאפשר שבא מן המקור כיצד נמצא על עקבה טמאה אם ישבה כדרך הישמעאליים שמשמים רגליהם תחת ענבותיהם (ט"ז סוף מ"ג) דשמן נגעו באותו מקום וכן אם נמצא על כל אורך ידיה ושוקה ופרסותיה

הראות בו בשר חי יטמא, וז"ל ק: ר"ל דנדע כי הצדיק נקרא בשר כמ"ש (יחזקאל לו, כו) והסירותי את לב האבן מכשרכם ונתתי לכם לב כשור, וגם הצדיק נקרא חי כמ"ש (שמואל ב כג, כ) ובניהו בן יהוירבע בן איש חי, וזהו שאמר זביום הראות בו בשר חי יטמא, ר"ל ביום שהארם רוצה להתנהג בדרך ישר וכשר להיות נקרא בשר חי, או יטמא, ר"ל אז נותן לב במה שחטא נגדו, ואז יטמא ע"י נגעים שהוא לשון פורעניות ויסורין, כמ"ש (שמות י"א, א) עוד נגע אחר אביא על פרעה, כי כאשר הוא אינו מכסה פשעיו ומודה ועוזב או ירוחם במה שנפרעין ממנו בעוה"ז כרי שיהיה מתן שכרו משלם לעוה"ב, ולכן דוקא בארץ קדושה ובארץ צדיק באים נגעים, וז"ש כבגדים לבנים ולא צבועים, ע"ד בכל עת יהיו בגדיך לבנים (קהלת ט, ח), עכ"ל ק.

תהליך הטהרה ע"י הכהן

ונראה עוד מי יסור זה שהנגעים באים רק לאנשי מעלה מבואר גם מתוך דברי הספורנו (ויקרא יג, ה) שכתב בזה"ל: גזירת הכתוב שלא תהיה טומאת נגעים וטהרתן אלא על פי כהן, כי שפתי כהן ישמרו רעת (מלאכי ב, ז), וירדו למנוגע לפשפש במעשיו, ויתפלל על עצמו, ויתפלל גם הכהן עליו עכ"ל, היינו שזה היה חלק מטהרת המצורע ע"י הכהן, מה שהיה הכהן מוכיחו ומייסרו לפשפש במעשיו, וא"כ הרי כתיב (משלי ט, ח) אל הוכח לץ פן ישנאך וגו', כלומר תוכחת מוסר יש לומר רק לאנשי מעלה שיקבלוהו, א"כ כיון שהיה הכהן מוכיח להמצורע, סימן הוא שאין המדובר באדם שפל וירוד, אלא אחר מאנשי מעלה שבמקרה חטא והראה לו השי"ת בהשגחה פרטית שחטא, ואדם כזה היה הכהן יכול להוכיח לפשפש במעשיו, ועי"ז היה נטהר מצרעתו.

מפילות הפסוק וראו הכהן

וראיתי בספר נתיבי חיים שכתב לתרץ על פי רברי הספורנו מה שדקדקו הרבה על לשון הכתוב (ויקרא יג, ג) וראה הכהן את הנגע בעור הכשר ושער בנגע הפך לבן ומראה הנגע עמוק מעור בשרו נגע צרעת הוא וראהו הכהן וטמא אותו, למה כפל ב' פעמים ענין ראיית הכהן, וכבר עמד

בתוכם, וכן אני חושב בנגעי הבגדים שלא ינהגו אלא בארץ, ולא הוצרך למעט מהן חוצה לארץ כי לא יארעו שם לעולם, ומפני זה עוד אינם נוהגים אלא בבגדים לבנים ולא בצבועים, כי אולי הצבע הוציא הכיעור ההוא במקום שהוא בטבעו. ולא אצבע אלקים היא, ולפיכך הצבועים כירי שמים מטמאין כדברי רבי שמעון (נגעים י"א, ג), עכ"ל.

ופשטן של דברים, כי הנגעים מורים על סילוק השכינה מחמת חטא במקום שבלאו הכי היתה השכינה שורה שמת, וא"כ זכות הוא לאלו שהם שלימים עם ה', שכאשר חוטאים במקרה הקב"ה מראה להם זאת בעין חושית כדי שישובו וישלימו נפשם לה', נמצא שהנגעים מראים על שלימות מיוחדת.

בגדי תלמידי חכמים בבבל ובארץ ישראל

7 ובוה מתבאר מה שאמרו בגמרא (שבת קמ"ה:) מפני מה תלמידי חכמים שבבבל מצויינין לפי שאינן בני תורה, וטירש רש"י שתלמידי חכמים בבבל לא היו כ"כ חשובים מצד עצמם ולכן היו צריכים ללבוש בגדים חשובים כדי שההמון עם יכבדו אותם, משא"כ תלמידי חכמים שבארץ ישראל היו חשובין מצד עצמן ולכן לא היו צריכין בגדים חשובים כדי שההמון עם יכבדו אותם, שכן בלאו הכי היו מכבדים אותם מחמת חשיבותן.

אכן הבכור שור להגאון רבי אלכסנדר סענדר שור זצ"ל (נדפס בסוף ספר תבואות שור) כתב לפרש באופן אחר והוא על פי רברי המשנה בנגעים (שם) שבגדים צבועים אין מטמאין בנגעים, וזהו כוונת הגמרא, כי התלמידי חכמים בבבל היו מצויינים רחינו שהיו לומדים בבגדי צבועים, וע"ז הקשו מפני מה לבשו בגדים אלו, והרי אם לובשים בגדים אלו אין יכולים לקבל טומאת נגעים, אשר כפי מה שכתב הרמב"ן הנ"ל זהו זכות שהקב"ה מראה בהשגחה פרטית שחטא, ומשני מפני שאינם בני תורה, היינו שבין כך לא היו כ"כ ברום המעלה שיהיה מגיע להם הזכות לטומאת נגעים.

מעלת הנגעים

ובסגנון זה כתב הרה"ק רבי יעקב יוסף הכהן מפולגא זצ"ל בספר תולדות יעקב יוסף (פרשת תזריע) לבאר הכתוב (ויקרא יג, יד) וביום

שאלות ותשובות מעיל צדקה

שני הלנים ה' בין שניהם כשיעור כחם והתחמקת
אם שניהם מוצרפין לעמא משום כחם ועוד אם כל
הכנעים מוצרפין על הכתמי' וגם אם חלק הכנעו
שהוא מחובר ללגן אינו מוצרפין לחור גם אלו לא
הי' שוכר ע"ג לכן שבצדו וזוהי על כיוצא בזה לא
אשרי שבצד כנעו מוצרפין כל שיש מקצה לכן עמו :

דע

כני כי על הכנעים מוצרפין מן הכתמים
ואם כי מפיר"א שם נשים דלמור נבד
כנעו מוצרפין מוצרפין שאלו הכתם ניכר בו כמראה
דע גמ' אשר ממנו וראש לאחריה דמחוק כנעו
שזום מוצרפין שאלו בו הכתם כ"כ וכן נמי
כראש מזה דלוח"א שר"ה לא אחרי נבדו כנעוני'
אלא כדו להקל על כתמיהם ומסמ' לא היו בני
לאסור כל מיני כנעונין שאלו כנעו משום שחיה
והלא כשחור' מור' האכלת וכוונת כזה שר מיני
כנעונין שאלו כנעו קצוה כ"כ ואם כן היו חיי
להקל על הכתמי' באלו הכנעוני' השחור' ואלו
המינים הנ"ל אי' שאלו מוצרפין כ"כ השחור' אבל
שמה דלוח"א פרק כל היד וכוונת אי' נודקין איתן
אלא ע"ג מוצרפין לנדה ופי' רש"י שאלו הכתם
הרם ניכר כ"כ ע"ג מוצרפין לנדה ש"מ דכל מינו
כנעונין מוצרפין לפרט"י שם וכן אית' נדה"ס
ונת"ה להרשב"א והוא דלמור שם לא התירו נבדו
כנעונין אלא אלו כדו להקל על כתמיהם היינו חזו'
זודאי לא היו לובסי' כנע' המגוני' הובני' אותן
לנבד' אם לא היו מחירין לנעו הכנעוני' המקשעו'
היו כול' לנבסי' הלנבי' ומחילת הי' שחממתי' מן
ככתמים לכן התירו לנעו כל מיני כנעוני' שירצו כדו
שיהי' לנעו כנעוני' המקשעו' והשייפין כדו להקל על
כתמיהם ואל' הי' לאסור לנעו הכנעים י"ל זודאי
לא היו בני לאסור לנעו גם הלנים שלא יתנעו על
נבדיהם אלא הי' רוצים לאסור לנעו כנעו שני ומושיהן
והקילו להם כנ"ל דר"ק :

וברין

הכתם שאלו כשיעור נמקיס ספסם הלכן

שנו אלו כהמקור עמו חלק הכתם שעל הלכן שאלו
הספסם הכנעו ששמו והוא גם הוא כהמס ער שסם
אחד כ"ל חף כי לכאורה נראה שהיא חמה לחאי
דלוח"א נבדסי' פרק י"א משנה וקיימו שם בו ספסמי'
שנועי' ולנבים שאלו חוה לזה והקס עממו משום
דפספון דחוק נמי ממשא הא לכו הכי לא ואל"כ נהדון
דזין כיו שני כתמים רחוקים אינם מוצרפין והים
נראה שהיא עמוד נכס"ג אבל באמת אין הנדון דומה
לחאי דנבנין שם דכח משום הכי שחור' שני כתמים
שליין מחוברי' חסני שאכסר שכל א' דם מוצרפין הוא
כפני-כנעו ואין כל כך פדון שלא יהי' עליו איתן הרבה
לאפיקו כשקוט רנז"ק ע"י הם שבכתם ע"ג ספסם
הכנעו שקדוק להטח נ"כ דם עמא הא וזדאי עושה
אם שניהם א' לצפון צדוק ואפי' כתם לכן שאלו
עמא' אלו נמצא כשני קצותיו כתמים שיהי' נכון כיו
שיעור לעמא י"ל שיש לנרפן ולנמאן וכן משמע נכתמיה
הרא"ח סי' י"ג הכתמיה פנעמי' רבות ואף כי
כתמיה ככתמי' ככתמי' א' שהיא סמוך ללכן שקדוק לזדאי
שאלו הלכן בא מופת ואין כאדור העזא כשיעור
כתם ככתמי' שם להקל לומר דלוח"א כה"ג מדם
מוצרפין דאגב וזהו דם מוצרפין כיו"ט אם
יש כשני קצותיו שני כתמים המוצרפין להיות בין
שניהם כשיעור ויש כתם לכן נביניהם מוצרפין ולא
הלגן שניהם כמחילה דל"ה לא חזירתי וכו"ס נדון
דין שאכסר להיות כולו א' מן הגוף אלא שאלו
חלק ע"ג הכנעו מוצרפין להלנים השיעור (ובאמת
שם בזה הי' נראה להחייב נכרר אם יש להקל
בו אלא שכבר כתמיה נמקיס אחר שיש להקל
ננדון קרוב לזה ונבד"ה בין ככתמים דנדון להקל
שומעין) אבל כל שיש כשני חלקי הלכן כשיעור והוא
שחמור כאחד ע"ס חלק ע"ג הכנעו י"ל להחמיר
ולא חמירין לחזירתי כה"ג כמו בכל סכתמיהם שאלו
חולין לחזירתי שני מוצרפין יחד :

ואין

להקשו ממאי דלוח"א כ"ס גידה נ"ע. מי
דאיו' שקול גרים דם ניטור שדי כ"י
מנעי

שאלות ותשובות מעיל צדקה

נגדים עלולכסיס אם נאמר שהכתמים הנעו כנה מימי
נדה ומוחה :

והשקיעו

אם יאן שאין חולין נכן אם נאמין
לש מה שאמרו' ש"י זכרתי אותן
כע"ע :

ומה

יתן לה ומה יוסיף לה מה שכתמיהם החתומין
נקו ועשנו יסבך אשאל עור ילכני נפלאות
מחורתי אמן :

כפרק

החינוקות הן הן הנה והנה שדקו עממן
בי' הראשון ומלאו עממן עהור' וכו' הי' ומלאו

מנעי וז"ל הכל לכת שיעורו וז"ל הכל לכת שיעורו קח"ל
דעממו דכל שוראי' הפנעני אינו מוצרפין עממן ב"ב
אזו עושה שני קצותיו חמור י"ל ש"ס ספסם יש לו
מקום לתלות בו כדם המפור אבל הכתם כוה שאלו
לו מקום לתלות וע"כ ספסם מן הגוף אחי אלו שאלו
מקומו רחי' לממשא ע"א מוצרפין את שני קצותיו
לסוף חמור אחר להלנים מנין שניהם את השיעור
כנ"ל להורות לחמיר בהוראה זו וה' חלקי' יפיר נעדי
אם שניתי כסודאס זו :

סג נשאלתי

באלה שאלה כתם נימי
ליבונה ולעמ הערב הספיק'
מחנה כהורה ולנעם ש"י לבני' ואמרו לה הכתמי'
כיום שהורה שגם על הכתם צריכה להסתין מחנה
ה' ימים כדון רוחה כחם נבד' עהרמ' משום שליטת
ש"י וחורה ולכסה כתומיהם שלא הכתם ככתמי' ככתמי'
אך היקה הגורה מלמטה סיגור לכן נקוי' וליבונה של
אקמול מלפני' ומלחרי' ואחרי' שני ימי' ידע לה שאין
אשה כהורא' כהם צריכה להסתין ה' ימים כ"כ נימי
עהרמה משם אבל לא כמי ליבונה ובאשה ובאשה
אם הי' רשאי למטח שבעה נקיים מפסוק' עהרמה
הראשון שזיד לאחר מאלת כהמה הפסוק' או לא כי
הי' אמרת נ"כ שיהי' מכתם וידע' כדודר ככתמים
שם כהור' הנכחם שם מימי' עמאלתה הראשון
ולהוכיח מילין אחרים שהסיגור נקי עדיין ואלו ככתם
מחנה ע"ג הסיגור ההתחון הי' נראה מן הכתמים
וע"ג החלוק העליון מאלין בא עכ"ל :

תשובה

שאלה האשה מחלק לנמה פני'
הראשון אם הי' רשאי למטח ימים
הראשונים אשר נפלו ומתחלה לדעת ולדעת הנהוה'
שהיו חממ' אהיה שם ימים עממאם ואף אם לא
היתם לונכות כי אם כנדים נקיים ולנבי' ולא
מאלת עליהם כהם :

והשני

אף אם השתתם לשהותם אם לכה

שאינו בו לבדו כגרים ועוד. שכן דרכה של מאכלות להיות במקום זוהמא ולכלוך. אבל אם יש באודם כגרים ועוד. אלא שיש לתלותו בדבר אחר כגון אשה שהיא בעלת הטטין ומכות המנועלות בדם אין תולין בהם האודם שהוא כתם א' עם הלבן או הירוק שבא מגופה בודאי. כי כיון שידוע שנפתח מקורה להוציא הלבן והירוק ודאי גם האודם יצא משם מאחר שנדמה הכל לכתם אחד (שנראה שהוא סוף הלבן כדלעיל) ואפי' לא יהא אלא ספק אם הכל כתם אחד (כגון שהוא בענין שאינם כלל נראה לעין שהוא קץ וסוף כו' אלא שהוא סמוך למראה הלבן כו') אזלינן לחומרא דתלינן מין א' בחבירו לחומרא ולא תלינן לקולא אלא בדם מאכלות לפי שאין לך סדין וחלוק שאין עליהם כמה טיפי דם מאכלות ואין לך אשה שטהורה לבעלת. ומשו"ה אף דאתרמי שהיא אצל מראה לבן וירוק הכא מגופה בודאי אמרינן דאנב זוהמא אתרמי שם דם מאכלות. וכ"ז כשידוע בודאי שהמראה הטהור הוא מגופה. אבל אם אין ידוע בודאי אע"פ שאין לה כמה לתלות ומסתמא הוא מגופה אין לו אלא דין כתם טהור וכשם שאין תולין בכתם להקל כדלקמן (סעיף מ"ג) כך אין תולין כתם בכתם להחמיר. ואף בענין שהי' נראה לעין שהאודם הוא קץ של המראה הטהור והכל מראה אחר אפ"ה אין תולין כתם בכתם להחמיר (רמ"א בתשו' סי' צ"ז). ויש חולקין ע"ז ואומרים דאף שידוע בודאי שהמראה הטהור הוא מן המקור כל שיש לתלות האודם במכה או בד"א תלינן דאתרמי התם במקום הלבן והירוק שמגופה אם לא בעינן שנראה לעין שהאודם הוא קץ של המראה הטהור הולך ומתפשט סביביו כעין קו או ודאי טמאה

(מ"ז והסכים עמו הש"ך בנה"כ):

7 י כתם שנמצא על דבר שאינו מקבל טומאה לא גזרו עליו אע"פ שאין לה כמה לתלות וידוע שבא מגופה אלא שלא הרגישה. כיצד בדקה קרקע עולם או כל דבר שאינו מקבל טומאה וישבת עליו ומצאה בו כתם אע"פ שכודאי בא מגופה שהרי בדקה מקום זה מקודם שישבה עליו כיון שלא הרגישה טהורה. וכן אם ישבה על בית הכסא שאינו מקבל טומאה כגון שהוא של בנין אבנים ומצאה

קונטרס אחרון

ממש בתשו' שבו"י באשה שנתעטשה בחוזק ויצאה ממנה איזה דבר לח. ואח"כ בדקה ומצאה כתם פחות מכגרים שכו' טהורה. דתלינן לה במ"ד. והכתם במאכלות. דהא כבר דחה בס"ט ראייתו מגמ' פ' כה"י. ומשמע שם מדבריו דאין להקל רק כשלא הרגישה אלא זיבת דבר לח. דאי"ז הרגשה (לפי דעתו) וגם לפי דמשמע שם בתשובה ההיא דהגאון בעל שבו"י מקיל אף שהרגישה שנפתח מקורה. הא תלה שם הטעם דדבר המצוי הוא ביותר שיהי' ניתז מ"ד מחמת עיטוש. משא"כ בנ"ד. ע"כ הדבר פשוט שמ"ש שידעת בודאי שהיא מגופה. ומ"ש אח"כ שידעת שנפתח מקורה. היינו לפי ראות עינינו שבקיהא היא במדאיתה שהיא ליחה לבנה שדרך לזוב כמוהו ממקורה. או שידעת בבירור שלא נתעסקה בשום דבר שיוכל לעלות על הדעת שממנו בא הכתם. דהוי ודאי מגופה. אבל כשהרגישה אין להקל מלל:

מדאורייתא. לפי מה שדחה בס"ט ד' תשו' שבי' שעלה בדעתו דכה"ג לא מקרי הרגשה דאזלינן בתר רובא כו' ע"ש. וא"כ כאן דהוי ספק שמא האדום ממאכלות עכ"פ הוי ספק דאורייתא דמי גרע מהרגישה ולא מצאה מאומה דטמאה מספק (אף דלכאו' שם הוי ס"ס שמא לא ראתה כלום ע"י הרגשה זאת דאין זה ודאי גמור שאין הרגשה בלא ראי' רק ס' דאורייתא. דהא בתה"ד מדמי לה למ"ד וסתות דאורייתא. ודיו לכא מן הדין להיות כנדון. דגם ספק הוי כמבואר ברש"י בכמה מקומות. ומהם (דט"ו) ד"ה דאורייתא כו'. וכ"מ בגמ' פ' כה"י (דט"ז) מדקאמר הונא חברין כו' חוששת לוסתה כו'. אלמא וסתות דאורייתא ואפ"ה נקט לשון חוששת. בהרגשה נמי ספק הוא. ואת"ל דראתה שמא דם ירוק או לבן ראתה. וא"כ כש"כ בנ"ד דמצאה מראה אדום אף שגם לבן כו' דאין להקל בו כלל. גם אין להביא ראי'

צמח יו"ד סימן קצ צדק רנג

עליו כתם טהורה. אבל אם הוא מקבל טומאת מדרם מקבל טומאת כתמים (ס"ט) ופשוטי כלי עץ מחלוקת הפוסקים אם הוא מקבל טומאה מדרבנן (ס"ט) ואפי' נמצא הכתם על דבר המקבל טומאה. אלא ששיעורו גרם לו שלא לקבל טומאה שהוא פחות מכשיעור הראוי לקבל טומאה כגון מטלית שאין בה ג' אצבעות על ג' אצבעות טהורה. ואפי' נמצא ע"ג כלי חרס המקבל טומאה מתוכו הואיל ואינו מקבל טומאה מגבו לא גזרו על כתם הנמצא מגבו אע"פ שבה מגופה (גמ'). כתם הנמצא על הנייר טהור שאין הנייר מקבל טומאה (ס"ט דלא כתור"ט) נמצא על דבר המקבל טומאה אפי' אינו מקבל טומאת מת ושרץ וכיוצא בהם רק שמקבל טומאת נגעים כגון חומי שתי או ערב של צמר או פשתים הכרוכים בכרך (שקורין קנייכלין) או פרושים ומסוכים במסכת האורגים בענין שיש בהם רוחב כגרים עכ"פ שהוא שיעור הנגע מקבל טומאת כתמים (תוס' ורא"ש) ויש חולקין ע"ז (ר"ז ורשב"א ור"ן). כתם הנמצא על בנין שיש בו אבנים ועצים ועפר בענין שראוי לקבל טומאת נגעי בתים ו"א שטמא (מ"י וח"ד) וי"א שהוא טהור (כ"פ וס"ט. וכן הסכים בשו"ע של רבינו ז"ל) לפי שאין טומאת נגעי בתים נוהגת בח"ל. לענין הלכה קי"ל כסברא האחרונה. כתם שנמצא על בגד צבוע טהור. לפי שאין הכתם ניכר בו כמראה דם גמור (רש"י) לפיכך עצת חכמים היא לנשים שתלכשנה בגדי צבעונים כדי להצילה מכתמים. ואין חילוק בין צבע אדום לשאר צבעונים. ובגד מנומר בגוונים רבים. לבנים ומיני צבעונים ונמצא כתם אחד מקצתו על נימור הלכן ומקצתו על הצבוע אם אין על הלכן כגרים ועוד אין הצבוע מצטרף עמו אע"פ שנראה לעין שהכל כתם אי מאחר שלא גזרו על הצבוע (ש"ת מ"צ ס"י ס"ב) ואם הכתם עובר מנימור לבן אי לנימור לבן ב"י ועובר על נימור צבוע. ויש בין שני הלכנים כגרים ועוד. מצטרפים יחד. ואין הצבוע הפסק (שם). וצ"ע בשו"ע של רבינו ז"ל שלא העתיק זה. ונראה

שאינו מסכים לזה לפי שמאחר שאין הצבוע מצטרף הרי הוא מפסיק

יא לא בכל מקום שימצא שם כתם טמאה. אלא במקום שאפשר שבא שם מן המקור כיצד נמצא על עקבה טמאה לפי דאפשר שנגע העקב כנגד בית התורפה בשעת ישיבתה שישבה כדרך הישמעאלים שמימימים רגליהם תחת עגבותיהם (פרישה ס"ז). (ואפשר דבמדינות אלו שאין רגלים לישב כך. אין טמאה בנמצא על עקבה מאחר שהעקב הוא מצדדי הרגל. ובכל אורך השוק שכנגדו טהורה. ולא אמרו לטמאות בנמצא על עקיבה אלא משום שבימי חכמי הש"ס היו יושבין כדרך הנ"ל ומיהו אפ"ל דחיישינן דילמא מתרמי באיזה אופן שתשים עקיבה כנגד תורפה ואין טהורה אלא כל צד חוץ ולצדדים דא"א בשום אופן שיחי' כנגד התורפה. אבל עקיבה לא גרע מראש גודלה שאין דרכה להשימו תמיד כנגד תורפה ואפ"ה טמאה משום דילמא כהדי דפסעה עביד דמתרמי כו' אלמא דחיישינן אף למקרה שאין דבר ההוה ורגיל. ואף דהא דפשיטא לי' להש"ס לטמאות בעקיבה יותר מראש גודלה כדקאמר בשלמא עקיבה כו' אלא ראש גודלה מ"ט כו'. היינו ע"כ מטעם ישיבה כנ"ל אבל למסקנא דחיישינן בגודלה לדילמא אתרמי ה"ה עקיבה כו'). וכן אם נמצא על כל אורך שוקה ופרסותי' מבפנים. והן המקומות הנדבקים זכ"ז בעת שתעמוד ותדבק רגל כרגל ושוק בשוק. וכן אם נמצא על ראש גודלה שברגליה. כשהיא מהלכת עביד דמתרמי גודלה תחת אותו מקום ונוסף עליו (גמ') זכ"ש אם נמצא על רגלי' ממש (ב"י בשם הרשב"א) בין מה שכנגד האגודל בין שאר גב הרגל טמאה (ס"ז ושכבר הורה זקן ב"י ורמ"א) אבל אם נמצא בשאר אצבעות הרגלים יש מחמירין

משום דחוללת גם שלא בשעת וסחה דלא דמי המקור אין מלך לז"ב. ולכן [מכתי מה דהו אמרנא דמכתי הוא י"עו"ש דהו הו ספק] אך לפי"ו נחמלא אין לחוש כאן דלאו דואים בלשה ו ראללה מלכות טהורות מלון לזוב יוסר) וגם יס לנרף לה סברס הריב"ש דב' חוקות עדיף מרוב. וכן יס חוקה שנתחוקק לרלות מלכות טהורות וחוקתה שלא בשעת וסחה. מכל ולין נראה דאינה מושגת וכמ"ס כן נראה לדעתה. סליק :

שניסס כחחד) אבל חי לא ידעין ע"ס מראה עמאה, ודאי דגם לרמ"א לא חיישין שמה ילא מראה עמאה עם מראה טהורה. ומכ"ס לדעת סמ"א ע"ס :

אכונם כ"ז הוא לפי שאלתו דעכ"פ האשה יודעת דבאותן המראות האבודות בין ע"ס מראות טהורות כדמשמע מדברי מג"ל שרואה לנרף קולק ה"י דלא מקרי הרגשה ככה"ל אך אם גם האשה אינה יודעת מה היו המראות האבודות. פשוט ע"ס לחוש שמה יוסין המראות היו מראות עמאות דהוא הרוב. ואף לר"ד דכתב בס"ט דהו ספק השקול מ"מ נראה ודאי דלא קחמר הר"ה אלא בדם טהור שבזמן הנמחל. אבל לא בדם לבן וירוק לחוד שיהי' שקול בעד דם עמא דלדין ממחין כל דם אט"פ שניכר לעין כל דהו דיהה הרבה משום גורם. רק בלבן וירוק לחוד לא בדין דלא שייך בהן טעות. וכמ"ס בש"ט אלוט"ר סי' קפ"ח א"כ כיון דלדין נחוספו הרבה מראות דמים עמאים. ודאי גם לר"ה רוב דמים עמאים הם בזמן הזה (דאל"כ אלא עמא ג"כ לר"ה ספק השקול הוא. א"כ בזמן הג"ס סי' לר"ד לסיפור רוב דמים טהורים) א"כ גם לר"ה ניתוס עמא ילא דם שהוא עמא לדין. והא בימד עם מראות הקמחין מן הטורס. הוא הרוב. דהא אף בדרכן מליק. כתר רובא. ועוד לדעתה נראה דלא כהס"ט אלא דגם לר"ה לא הו ספק השקול. דלא הסיב על הרוב"ד אלא דלא הו רוב גמור דכזול כמר"י להקל. וע"ז סובב ע"ס כל הראיות. אבל להחמיר משמע ע"ס דלמדין דהו רוב. ועכ"פ ספק השקול דהו דאינו. ואף אם גם זה נאמר דלדין ח"ס יסה ספק השקול. אכתי ספק דבורה הוא להחמיר :

סימן ל"ז

שאלה. אשה שספרה ז' נקיים וכיום ג' לשפירחה מלאה קורט הנלקט מן הסד והחמילה לספור מחדש ז' נקיים. והמ"כ ביום ג' לספירה עמה מלאה על האלק בענדיל כעשה מגוין לצעין כהם יוסר ומכשעור. ורק ע"ס לה לפלות בימי נדסה כי הלכה זו חמיר עד עתה שהוא ה' לספירה הראשונה :

תשובה. הנה כבר הארכתי בספיקו [כ"ג] לדעת הרמ"ס דמדין דאפשר לדברים קטנים כאלו בלי פתי"ק. הי"ט בלי פתי"מ כלל. וה"כ ודאי אם נחשוב לחומר שאלין עולין הימים לנקיים ממחא אלו הקארטין. מ"מ עכ"פ לפעין זה שמשייכה סמום ודאי הו הוכחה טובה. מה שלא ראחה דם. ולא נגרע לן לפעין זה שלא נובל. לפלות ב"ג אחר מליאתן. דכן מילין ללאח ממעין סמום. ועתה שמלאה כהם מחדש מחדש. ומדס מחש ככר עכ"ז ג' ימים והחוקק במעין סמום מכלל מלאה ע"ס דם ככל' ג' ימים. רק לדעת הרמ"ס א שכתב בחיובשו שאף לדברים קטנים כאלו איכא פתי"מ. אלא שאינו כ"כ שאפשר בלי דם יע"ש וה"כ כאן שמלאה הקארטין נחשוב אותה עדין למעין פחות. מ"מ כבר הארכתי בספיקו [כ"ג] לדעת הרמ"ס בל"ה יס לפלות יוסר דרובן בריות הן. ועוד הוא הרמ"ס חולק על סה"מ בזה כמ"ס סה"מ. וגם סה"ך נראה שמודה לזה. אלא שכתב שחיד הוא. וה"כ כאן ודאי דנמסר זה בלאחר ג' ימים שיכולה לפלות :

א"ל דכאן לכאורה באלו לפלוגתא הספיק"מ והס"ט סי' ק"ל שהפסק"מ כתב שאם הלכה כל ג' ימים בהכנות ומלאה עליו כהם לא תוכל לפלות בימי נדסה כיון שאין כאן פלי' אלא בימי נדסה. א"כ ע"כ הו עליה גם ב"ג ימים. והס"ט ס"ק ע"ד כתב להקל בזה כיון דכבר עברו עליה ג' ימים והחוקק בטורה. לא מליק בכהם למפרע כה"ג ימים :

אך לפע"ד צ"ד כ"ט מודו. דהא על רגלה כמחין א"ה לרס המקור שיבוא לרס ואם מלאה ע"ס דם אין מושגת כלל. וה"כ מה שמלאה עמה על האלק בענדיל הרי יכול להיות דכה"ג ימים לא הלכה זו בראות מקום רק לרד תוך שס"ס א"ה לרס המקור שיבוא. והו כמו שלא לכה כלל חלוק של גדה בתוך ה"ג ימים. וכיון שכבר יאלו אלו ה"ג ימים כמורה לא מליק כלל בתוך ה"ג ימים. וה"כ לא דמי למלאה על חלק של גדה שהלכה זו כל שבעה עשר כיון דעיקר החל' בגדסה ע"כ לר"ד אהה לומר שהי' הכתם על החלק גם כשהלכה ימים והו כמו שזכר לה ע"ס טהורה לריכה לשליל על כהם שהי' בחלוקה תוך שלשה ימים. ואילו היסם שאלה הו סייעו ממחין אותה. וכיון שכן מוכרחק אט לממאה גם עתה. אבל כאן אט חומרים דאף דאט חולין הדם מימי נדסה. ודאי דהדם הו עליה כשהלכה ימים. אבל הא יכול להיות דלא הי"ט ממחין אותה בתוך ג' ימים א"ס היסם שיאלה הו ואמרה דידעתה שלא הלכה בראות מקום כלל לרד תוך ש"י אפשר לרס המקור לכה לרס. ואף שעתה אינה יודעת אפשר שכהה. והגם דאפשר שהי' לרד פ"ס מ"מ ביון שאפשר שהיה לרד סתם. וכבר יאלו אלו ה"ג ימים כמורה לא מחיק עתה ריעותא עליה. ודמי ממש לסכין שנאבד בלי בדיקה כזן שכבר יאל בחוקה סיחור. אף אם מחל א"כ פגום מליק שאל"כ עשה. וככה נמו כן :

ועוד י"ל דאיכא כאן ס"ס עמא דהם מחין נדסה ושמה מעלמא

אמנם נראה דגם בזה אם בדקה כל מה שהיא רואה חמיר ולא מלאה רק מראות טהורות. שוב אינה מושגת לחותן מראות האבודות שלא בשעת וסחה מידי דהו אהא דכתב הוהר"א הובא ב"ג סי' קפ"ו ובש"ט ע"ס סמ"ו דבמלאה חמיר במקום אחד מותרת שלא בשעת וסחה אף שאין כואב לה ע"ס כלל ולא ידעין בבידור ע"ס לה מכס מליק. שהוא ממכה. אף ש"ס כנגד זה רוב בחקור. והטעם כיון דנהחוקק לראות במקום זה. מליק דגם ראייה זו היא מכאן. א"כ גם כאן נמי. הרי החוקק דלא נתקלקלה מעיינה רק להיפס שוטעת מראות טהורות. ואף דבכאן הו הרגשה. ומכ"ס הו' הרגשה זיבת דבר לח. וכבר הוחלט בדעתה דהו הרגשה זיבת משמע מש"ע אלוט"ר בקו"א סמ"ו קפ"ו וכן הוכחתי מלכת ע"ס שכתב עד שחרגס זיבת הדם כבשרה. מ"מ הא שהרגשה טבל לפלות בהמראה טהורות. וה"כ עדין הו ספק דמי לא דמכר"ה דסודר ע"ס כדעת הפוסקים דהרגשה עד הו ספקא. וכי סיכי רשם מליק דהו רק ממכה. ה"כ נמי נאמר בכאן דאינה רואה רק מראה טהורה :

והנה מה שהחיר מהר"א ע"ס לר"ך לפעין בלחם מחירה ע"ס. דהא זה שאינה מלאה רק במקום אחד. ומשום זה הוא מחיר. הא אינו תק אמרנא. ואומרנא ודאי דלא עדיף מחוקק עכ"פ. ואף ניקל בזה בעד רוב. שהוא מן הטורה. והנראה בזה הוא כמ"ס בשב שמעטתא. דהא דלמדין כל דפריש מרובא פריש. מן הסברא נאמה דמן המישע יכול לליך כמו מן הרוב. והו ספק השקול. אלא דהלע"פ דכח"י ספק נחול בחר רוב בין להקל בין להחמיר ע"ס :

א"כ י"ל דע"כ לא אמרה ההלכה אלא היכא דהו ספק שקול דמן הסברא אין הכרח לה יוסר מזה. אבל אם ברא"ה לר מוכח יותר כגון דמוכח ע"י להחיר. בזה לא אמרה ההלכה דחול בשר רוב. דלדרכה דהו כמו רוב לפתיר. וה"כ בכאן דמולאה חמיר במקום אחד ע"י מוכח להחיר. ע"כ לא אמרין בזה כיון דרוב דמים מן המקור ודאי דפריש מן הרוב :

וא"כ גם ב"ד דנחוקק במראות טהורות בין וסח לוסח. גם כן לא נחול בחר רוב לומר דפריש מרובא (מישו) אם נאמר דמקור אין ע"ס דם ורק הרוב הוא מקום דמי המקור מלון לזוב. לא שייך הא עמאה דאינו אלא ספק וכמ"ס במק"א [ע"ל טהורה כ"ה] וככה דמכר"ה ע"כ לומר

עמק

י"ד סימן לו דה

שאלה

לח 75

מעלמא. ובה נראה דאף כחך נ' תלין. ולעג"ד נראה לישב
 בזה קושי' הש"ך דלא הגיה רמ"א בסעי' מ"ד כלום. דיש לומר
 דהס' איכא ס"ס שמה מעלמא ואח"ל מגופה שמה מנדחה.
 אבל בכע"ף מ"א ל' כ"ה ס"ס. דהא אח"ל מגופה שוב אין אחיה
 יכול לומר שמה מנדחה נדה. וכלא"ה לא הו' ס"ס דכל שאינה
 מגופה מעלמא הו' בין שהוא דם נדה או שאר דם. כל שאינה
 מגופה הו' בכלל מעלמא. ואין שם רק ספק אחד שמה אינו
 מגופה רק מעלמא. וא"כ בכע"ף מ"א משום חלי' לחיד החמיר
 רמ"א נב' ימים הראשונים. אבל בכע"ף מ"ד לא הגיה כלום
 משום דהס' שפיר יש להקל משום ס"ס. ובה מקילין גם נב'
 ימים הראשונים:

ורבאורה זה חלי' בשני הסעמים שכתבו הכ"מ והט"ו בר"ס
 ס' ק"ל למה החמירו בכתמים. הא איכא ס"ס.
 דלמ"ס הכ"מ בעטם השני ספק מעלמא לא הו' ספק אפילו
 להט"ף לס"ס משום דכשוק של כתמים לא עברה וכו'. ועי'
 חו"ס (דף ס"ב) ד"ה סע"לו. וא"כ גם כאן אין ללמד כלל ספק
 מעלמא. אבל למ"ס הט"ו דספק מן העלייה לא הו' ספק מזה
 דרובא מן המקור. א"כ כאן הו' שפיר ס"ס. דשמה חזמן
 נדה הו' ג"כ מן המקור. והרבה שכת' יומר. והו' ס"ס
 מעליא. ולא דמיא לשאר מכה דלא תלין בשלשה ימים הראשונים
 משום ספק מן המכה ספק מעלמא. דהס' הו' משם אחד. אבל
 כאן דהספק שמה דם נדה הוא חזמן נדה הו' שפיר ספק אחד
 מחיר יומר. [דאם הוא חזמן נדה] דהס' סמא. ולבד יש להחיר
 אף בשלשה ימים הראשונים. ועי' בט"ז ס' נ"ו. ומ"מ אף אם
 נדה לדברי הכ"מ דספק מעלמא לאו ספק מעליא. וכמ"ס
 בהדיא בנמרא. י"ל למ"ס הס"ס דלא בעינן ס"ס שקול. שפיר
 עלטרף. ובני כהם גם ספק מעלייה לא הו' ספק השקול משום
 דרוב דמים מן המקור. וכמ"ס הט"ו. ומה שהקשה עליו המכ"ו
 ל"ע הא אמרו כן להדיא בש"ס נ"ב (דף כ"ד) לענין רוב וקריב
 והא פ"כ גם שם מיירי בלא ידעה שהרבישה. דל"כ בלא"ה
 שמה. וא"כ כאן דאיכא ספק השקול שמה חזמן נדה שפיר
 מלטרף ספק מעלמא. ותיחא דעת רמ"א בזה וכמ"ס:

ודוקא במקום שאפשר לתלות במאכלות. וסביא מדברי נפ"כ
 רמ"א לדבריו. ולפי"ז לפענ"ד גם ברין שאין שם שיפור כהס' רק
 מלבן ולבוב ימד ל"ל עמא כיון דע"כ מה שעל הלבן אינו
 ממאכלות. אבל להס'ם לדעת המ"ל קשה מאוד. דאין חילוק
 בין הדברים:

ובש"ע זקני הגאון ז"ע העתיק דין המ"ל דככתם בלבן
 ולבוב אין מלטרף. ולא העתיק ברין המפורש בלוחה
 השוכה דמה שעל ב' הלבנים מלטרף. וע"כ נראה דחולק עליו
 והייט כמ"ס ז"ע. ולפי"ז יהי' מקום נב"ד להקל. אך שיהי'
 או משום זה או משום אחרים שכתבתי לעיל. נראה דכאן
 יש להקל לכ"ע. סליק:

סימן לח

שאלה. אשה שכבר חלף ועבר עליה משך ששה שנים ולא
 ראתה מדמי וסתה כי חל לה להיות אורח כגשים.
 ועשה נסתה לה אחר חולי שנמלה ונמרפאה אשר בכל עת שהיא
 יושבת ודוחקת עלמה לעשות לרכיה היא רואת דם הרבה. ושאלה
 לרופאים ישראלים וא"י וכולם אמרו לה שהס' הוא מדמי
 גילדנעט-ארער אשר עשה עביל דרך כאן. וברקה עלמה הרבה
 פעמים במוך דחוק בעומק עד מקום שהשמש דם וחי' אלה
 בעת שראתה הס'. והמוך הי' נקי. והאשה אומרת שגמדותה
 לה ששה הו' לאו מהמקור נקי. אשה זאת מה דינה:

תשובה. הנה באתה תומר גדול הוא להפליא בין דם לדם
 ולומר בזה סודר הוא ולהפיר אישור נדה. אולם
 להחיר אשה לנפלה אדבר קלה בזה. וידעתי כי לא בני יסתיים
 הלכה. והשאלה תהא יתרת עפ"י גדולי הדור. אנכי לדינא באתי
 ולא להלכה למעשה:

הנה בעיקר נחמנו הרופאים כבר האריכו האחרונים אם
 כותבין עליהם. ובאתה לפענ"ד הפוזנר מהמעשית
 בשש"ס נדה (דף כ"ב) דשאלו לרופאים וכו'. הנה לדעת הרשב"א
 דכל דם יבש חפי' לא נימוח טמאה. ורק באלו דע"פ הדוב
 הן בריות. ורק לפעמים נמשה גם מרס לכן מששו למיעוט והאריכו
 בדיקה. נראה שזה שידעו דאלו עפ"י רוב הן בריות היט משום
 דשאלו לרופאים ואמרו דממכה הן באין ואף דמלשון הרופאים
 נראה דהחליטו הדבר כן. מ"מ י"ל דידעו כתמים דכל לומר
 הרפואה הוא כן מה דנחמין עפ"י רוב של הסכנה. וכן מוכח
 מלשון הרשב"ד שהובא ברא"ש פ' המפלה ח"ל אלא דבהי' אמרינן
 דנורסן מוכתם עליהן דכי לא נימוח דברי' יענה כמו שאמרו
 הרופאים עכ"ל. מוכח דזה היה מאמר הרופאים לדעה כזו ברי'
 הוא. ומת"ס סמכין דכי לא נימוחו טהורה. א"כ הרי נראה
 דפמכו עגמן בזה על יחמון. הרופאים לסמוך עליהם בלא נימוח.
 אף דבשאר דם אין מועיל זה. ואף דבנימוח טמאה. י"ל דכתמים
 ידעו זה דברייה לא יחמך בשום אופן וכמ"ס הרשב"א. ומשום
 דמששו למיעוט. הגיחו בדיקה:

אורם לשיטת הרמ"ס והרז"ה שם דכתבו דאפילו בחתיכה
 לרי' דאמרינן דעבד דם דקריש ועטש חתיכה אעפ"כ
 מועיל בדיקה ואם לא נימוח טהורה. א"כ הרי לא פמכו כלל
 על דעת הרופאים בזה. ומעשה קשה על מה ולמה הולכו
 לשאלת הרופאים בזה. והאחרונים האריכו בזה:

ורענ"ד נראה דוולרט לשאלת הרופאים עפ"י מ"ס בחדושי
 הרמב"ן ח"ל שם אבל יבחינן וספר אינה לידה אלא
 כמקור שהפיל סיפין הוא וכרואה דם יבש הוא. וה"כ בעמא
 דבני דגים ומגבים לא אמרינן חסיל למים משום דהס' ברי'
 יענה וחי' ויולדת היא וכו' אבל כאן רואה היא ומכה יש לה
 שממנה מפלת כן. ואעפ"י שהיה בחוקש מעוברת והפילה לאו
 משוכרה הוא אלא של מכה עכ"ל. והנה מה נראה דהו' שאלתן
 לרופאים לידע אם ידעו בזה דולד נמור הוא וא"כ לא שייך בזה
 הבדיקה כלל וכמו גבי דגים ומגבים. ומדעו להם הרופאים דכאלו
 מכה בעלמא וכרואה דם יבש הוא ולא ולי הוא (ובה י"ל הא
 דסימני

ועוד כיון דהאק"ב בענין ה' מן גוים לבנים ולבנים אף
 שהכתם יש בו כשישור בהלטרף מה שיש יד. ובה
 החמיר הגאון במ"ל תשובה ס"ב ע"פ. אף שאיני כדאי
 לחלוק עליו. מ"מ יש לי לחן ולהסתפק. דלעג"ד דבריו חמוסין
 ברוב דבריו מ"ס אף כי לכאורה נראה שהוא דומה למאי דאיתא
 בגמ' פ"א מ"ז קייסא שיש בה פספסין לטעים ולבנים פסין
 חלי'. והס' שמה משום הפסין רחוק כפי משתא פא לאו
 הכי לא. וא"כ נב"ד הרי עי כתמים רחוקים אינם מלטרפין
 וכו' עכ"ל. הנה חמוה מאוד דהא הס' ג"כ משום דפסין רחוק
 הוא בעיני כגרים כשישור נגס מתחלה אף דהאבוב מחבר מ"מ
 כיון שאין האבוב מקבל טמאה הו' פסין רחוק ובעיני כשישור
 נגס מתחלה וא"כ ה"כ אף דהאבוב מחבר בעיני כשישור כהס'
 מתחלה דהייט כגרים. ולמה הלטרף לחלק דב' כתמים אינם
 מלטרפים הא הס' בעיני ג"כ שיהי' הפסין כשישור נגס:

ומ"ש עוד לרבות זה דמה שתיארו ב' כתמים הוא מפני שאפשר
 שכל אחד דם מאכלות נפ"פ. אבל בזה שהס' שעל
 האבוב מלטרף חזמן הו' דאי טמא. לפענ"ד אין בזה יוסר חומרא
 מן מה שיש שיפור כגרים ועוד על הלובן והלבוב ביד דבזה
 דאי ג"כ יא' מן שיפור מאכלות ולמה אין מטמא מה שיש על
 הלובן כיון שדאי אין זה מן מאכלות. ובאתה למ"ס הוא עלמו
 לשיל בשתובה כ' דח"ל לא גזרו על פחות מכגרים והייט משום
 זה שאין לך מטמא וכו' וא"כ בזה ניחא כיון שאין על הלובן רק פחות
 מכגרים אף שדאי אינו מאכלות. מ"מ אין מטמא דה שעל
 הכבש אין מלטרף. אבל א"כ ה"כ כאן שהכבש מפסיק בין שני
 הלגנים. אכתי נאמר דבפינן על כל לובן כשישור כהס' מתחלה
 כמו כנגע משום זה דהאבוב מפסיק ומיקרי פסין רחוק. כ"כ
 מיקרי כהס' רחוק ומה לי מה שאינו מאכלות. ובאתה הס"ס
 חלק עליו על גוף הסבדא דלא גזרו ח"ל על פחות מכגרים.

רעי נקרא צבוע לענין זה שנאמר שלא גזרו עליו גזירת כתמים.

יד) ולעצם הקידונו נבי כמד אוסיף מת ועממאחי גם בשוית חלקת יואב מתורת סי' נ' שכתוב לחדש ולפרש דמכיון דחייגן דאמרן בגדה ד' ג' ע"ב אין לך כל סרין וסרין שאין עליה כמה טיפס דמיס פחות מכגריס איכ כל ששה סתות מכגריס שבסרין חשיב ככגד צבוע דמה לי צבוע בצבע או בדם מאכולת ואם חשסת הוא יותר מכגריס שפיר סמאה דהוי ככתם שמקצתו על הצבוע ומקצתו על הלכן דטמאה כדכתב וזו"ד סי' ק"צ את ט' עיי"ש. דרי דפשיטא לית להחלקת יואב דאין שיעור לצבוע וכל ששה שדעא ואפי' הקטן כיוחד אם צבוע הוא דין צבוע עליו.

אלא שצעם פירושו של החלקת יואב לענין פחות מכגריס מבחיל קצת. ובג' אינו עומד ככל לסי רעת הפוסקים החולקים על התורה. (עיי' הלכן). כמבוג. ויש להאריך.

ט) ומצאתי דגם בשוית מהרש"ם ח"ג סי' ק"ל הרביש בסתירה שבסר"ט סי' ל"ו וסי' צ"ג וכתוב דאם שחט"ט סי' ל"ו תניה בצי"ע אם לחקל עיי' כגרי צבוענין אחר תשמיש יעו"ש סי' צ"ג שהעלה לחקל בה ע"ש.

כן ראיתי בשוית צמח צדק הורש"ת בשער המלואים סי' ל"ב (שכתוב לטעום הצי"ע שבס"ט סי' ל"ו וכן להרץ מה שמשני חס"ט בסי' קס"ג סק"ב על תשו' סמ"א סי' קכ"ו מוס"ק דגם בשמשה מנחה ואח"כ מצאה כתם אינו אלא מדרגתו ובמצא על דבר שאינו מקבל טומאה נחדה היא עיי"ש.

אם נמצא הכתם על בגד שמצידו האחד הוא צבוע ומצידו השני הוא לבן

טו) ספיקך הרביעי בשם אחד מחברי הבחיל הוא איך יתא נמצא על בגד שמצדו הא' הוא לבן ומצדו הכ' הוא צבוע אם נחזר. דאולי י"ל דאוליגן בתר מקום סמיכות הכתם.

הנה דבר זה יש לטעום מגמ' מפורשת בגדה ד' סי' ע"ב ופסק ברמב"ם פ"ם מה' איסור' ה"ו והוכיח' כולל קיי"ג סעי' ה' וצי"ע תהרש פסקי דיונים סי' ק"צ סעי' ו' ועדוה"ש סעי' מ"ב דכלי המקבל טומאה בצד זה ולא בצד זה כגון כלי חרס שמממא מתובן ואינו מסמא נכחו אם ישבה על הגב הנמצא כתם אינו מסמא. הרי דחק דינא דכלי שאמק"ט אינו מסמא בכתמים מתחלק אפי' בכלי א' ומטור משהוא בצד שאמק"ט וממא משהוא בצד המק"ט ואיכ ה"ה ה"ב ברין כגד צבוע חסוד הכתם כשנמצא בצד הצבוע. וטמא הכתם בשנמצא או ענד בהצד שאינו צבוע.

אלא שהיה קשה לי מדוע שתקור והשריע השמיטו דינא רגמ' תג"ל עד שצאצאי לאח"י שעמד על

כך הגר"ש קלוגר ז"ל בספרו קנאת סופרים בקי' השממות לחיבדי שירי משה ט"י כ"ט. הוא נשאל אם נמצא כתם ע"כ כלי חרס נגבד אם טמא חשיב עשיי דגמ' דנדה תג"ל והרמב"ם. ותו עמד על דבר זה על מה שהסוד השריע לא העתיקוה. וכתוב להרץ משום דבאמת קשה על הש"ס רמז"ת דגזרו בגו אבו תינו הרי בתם דרבנן ואורבא אח"ל דבכתמים שאמק"ט לחקל ולמה גזרו גזרה לגזרה. אלא דיל דר' הונא הוי סוכר כדשי"ב בסי' ד' גיה דהתנה תולה לא ודנה אינה תולה וס"ל בבנתם אוליגן להאמר דעשהו כשל תורה או דס"ל כמו דקאמר חתם כרב הונא דבגריס אינה תולה וס"ל דהכא לחומרא הכא לתקרא הרי דס"ל דאוליגן בכתם להומרא דעשהו כשל תורה לכן הוי ס"ד דגזרו ב"י גמי בגזרה לגזרה כיון דכתם דיעו כשל תורה הוי רק כחוד גזרה קמ"ל ובוס"ל לתלמיד דר"ע שם שהיו מסתכלין זה בזה אבל לידן דקיר"ל ככל תני תנא ק"צ שלא אמרו בכתמים להסמיד אלא לחקל וכרבנן דר"י בלא הרבה תולה וכר' תסדא דר"ע כגריס הוי עד לביל דבכתמים הוי לחקל כדקאמר שם מש"ס לכן פשיטא דלא מריגן גזרה לגזרה ולכן השמיטתו חסוד השריע עיי"ש. ותניי בגזרו מביא אמנם מאמר ר' נחמיה ועיין בספר פתחא וטמא שמבאר שכלול זה בלשון "או כל הרב" שכתובים חסוד השריע. וברמב"ם לא כתוב דק' לישנא דא כל דבר עיי"ש.

אם נמצא כתם על בגד צבוע יחד עם מראה ירוק

יז) ובוה אנו באים לסיפק תמישי האחרון איך יתא חדין אם מצאה על בגד צבוע או על שאמק"ט דם ביהוד עם מראה ירוק שהוא מראה מן המקור. אם נאמר שטמא וכו' מן מה שהביא חס"ט בסוף סי' ק"צ משו"ת הרמ"א.

הנה לפי מה שכבר ביארתי לעיל בארית דבגד צבוע סודא אפי' כשהכתם בא בודא מנחה כל שלא ארשה. יחד ממילא פסיקן זה. והכונה"ש בעצמן בדבריו דה תלוי בהרץ לענין דם שבדאי מנחה והוא שלא בהרשעה.

יח) ונחור' לבאר דבר ושיש לו מגע לשני ספיקותיו → תמחויגים והוא המלוגתא שבין החיוד והמעיל צדקה לענין בגדים שיש בהם גם מראה לבן. דדעת החיד"ו בסי' ק"צ סק"ס ושרית תשובה מאתה, ח"א סי' קס"ג ושרית מהרש"ם ח"א סי' פ"א דאם חצי גריס על מקום לבן חצי גריס על מקום צבוע נמצאו לממא. ודעת המעיל צדקה חס"ס. תמחויגית השקל והוכמ"א ועוד דבכ"מ לא מצטרף חק עם חצי גריס על מקום לבן מצד זה חצי גריס על מקום לבן מצד השני או מצטרף הצבוע אדום לא מצטרף. והני מצאתי שיטה שלישית בזה המפורש אפי' במה"ב משום שהצבן

אדום מצטרף. והוא דעת השו"ע הגר"ש כפי שמכאר את דבריו בצי"ע תהרש"ת פסקי דינים סעי' ז'. דכתב שם דהנהגה היא דאפי' בכ"מ לא מצטרף המקום דיוקו הוא מהא דהגר"ש בסי' ק"צ העתיק מדברי המעיל צדקה רק במ"ש דבגד מנומר בגזונים רבים לבנים ומיני צבועונים ונמצא כתם א' מקצתו על גימור הלבן ומקצתו על הצבוע אם אין הלבן כגריס ועוד אין הצבוע מצטרף קמו אפי' שנראה לעין שהכל כתם א' מאמר שלא גזרו על הצבוע. ולא העתיק גם מ"ש המעיל צדקה דאם הכתם עובר מגימור לבן א' לגימור לבן ב' ועובר על גימור צבוע ויש בין שני הלבנים כגריס ועוד דמצטרפים יחד ואין הצבוע מצטרף. ומדויק מזה הצי"ע הנראה ומולא העתיק זה והצי"ע מסכים לזה. ומוסיף להסביר במילתא בטעמא דלחכי לא ס"ל זה להגר"ש לפי שמאמר שאין הצבוע מצטרף הרי הוא מצטרף עיי"ש. ועיין מ"ש בישוב ד"ו למה שאינו מצטרף במלבושי סתרה סי' ק"צ בבאר מים חיים סי' ל"ו עיי"ש. ויש להאריך.

ואומר בכאן לקולמסי שכות ואסיים בברכת ברכה והצלתה אכ"ן אהב"ב בל"ג

אליעזר יהודה וולדינברג

יט) ואוסיף בהת שכעת ראיתי בספר שרית זכרון יעקב סי' מ"ו שכתוב נמי להחיר בבסיסות לבישת בגדי צבוענין. ומחזיר דברי הגה"מ בזה. אך בוחב דכיון שכל הפוסקים לא הביאוהו ש"מ דאדחי לית מהלכה. וכתוב גם לבאר באר"כוח דגם כוונת הגה"מ הוא לענין סתרות אבל לבני בעלה משום ראיה לכ"ע חיל' סריר וטתורה אם לא כשנמצא עיי' הרגשה או בדיקה דהו"ל ג"כ סר"א. ומחזיר בדבריו גם (מה שנדמה שראיתי לעד מי שמעיר לומר כן) דה"י אמר לומר דדחוק בומן דגמ' שהיה דק ר' רמים טמאים ע"כ הקילו בכגד צבוע שחרי אפי' שנראה אדום אפשר שתא דהיה אלא שצבוע הבגד שתחתיו מארימ' ביותר אבל בזה"ש שכל מראה אדום טמא וזה ניכר אפי' בבגד צבוע. אך דוחב זה ובוחב: אולם תא רמחמריגן ה"ט הוא דאין אנו בקיאין והו"ל ספק חסרון חכמה אבל בצבוע חספס ל"ע. ולא איסתפקא ליה להמ"נ בש"ד סי' ט"ו אלא כושבר תני ואח"כ נאברה הריאת נראסר בתחילה ואינו חסוד להתירו אבל בגיד שכאו שני חספיקות בכ"א כיון שלא גזרו בכ"צ גם בזה"ש נשאר כן ע"כ.

כן בוחב שם והוכרזן יעקב בתחילת דבריו בקשר לדברי התתם סופר דה שהח"ס שרא ב"י נרגא דיוקא בבגד עליון דבר תמנה הוא לחוש מה שלא נמצא בפוסקים על משענת קנה דצוק ובורה דס"א שאמרו שלא גזרו על בגדי צבוענין כדי לחקל על הכתמים ומשמע ששט"ס היה שמצד צממו אינו מסמא

כתם שא"א לעמוד על מראות הכתם על הבריון מחמת הצבע שתחתיו ואיכ מה לי עליון או תחתון ומשד"צו לאסור בגדי צבוענין ממילא הוי סלון אסורין. ואם יגזרו רק על בגד עליון עכ"פ יהא חומרא אם ימצא על בגד עליון ואין בזה בודא. לחלק על כל המוסקים. ובסוף דברי התשובה חסוד וכתב דהיה אפשר ללמד זכות על הגה"ס ולומר דסעמו דבגד תחתון צבוע בשלושפת תג"ל כמבטלה אסור בידים. ואלם היתר בחיור שרי לבטל בידים וה"ו הרי מבטלה בעד שאין האיסור עדין בעולם ול"ד למשליו הריאת קודם בדיקה שמבטל תקיח אבל הכא לא תקנו לבדוק. ומכש"כ באשה שאינה יכולה לטהר לבעלה שאפי' ע"ד יחיד סמכנין כמ"ש בגדה ד"ו כדאי הוא ר"א לסמוך עליו בשעת הדחק. וכ"כ לסמוך על הא"ס' פסוקת בדברנו ובשעת הדחק עיי"ש.

גם בספר לבגון נטע סי' ק"צ סק"ו כותב דהתמרא שתתמיר תח"ס בחלוק בחבשו של הבשר לא נחבר לך כלל וכלל. אלא שסובר שם דהיבי דהכתם דדאי מנחה אין לחקל ככלל בצי"ע בגי' הראשונים אלא אם אפשר בעברת בשוק של טבחים ולא אדעתה עיי"ש.

כמ"כ עיין בשו"ת זכרון יתדה סי' ג' שהעלה גמי לפרש דברי הגה"מ דג' תעמודי עולם שנוכרים שם ג"כ לא אסרו בבגד צבוע לבעלה וכוונתם רק לטרתות. ובג העלה לחקל גם בבגד התחתון. ורק מחלק דבג' ימים הראשונים מימי הליבון אין לחקל בצי"ע רק בבגד תחיצון אבל אחר ג' ימים הראשונים יש לסמוך לחקל גם בבגד הספון לבשרה בבגדי צבוענין וכמתם פסקו של הרמ"א ז"ל. ובמ"ב מבאר שם דאין זה ביטול איסור דהכא יש לדמות למה שכתב הראשונים דבתעלה לא שייך ביטול איסור אלא שמבעד האיסור לגמרי בן נראה חכא בבגדי צבוענין מסיר גזירות כתמים לגמרי עיי"ש. ובקשר לגי' הראשונים כבר כתבנו בפנים הנדאה בה.

סימן כד

בדיני בדיקת חורין וסדקים ומציאת קרסין ושערות וכתמים קטנים

א) ידועים דברי הנוצח ביותע מהדוקס חיו"ד סי' מ"ו שכתוב לזכית ומדינא אי"צ בדיקה בתרין וסדקין וסגל כקינוח בעלמא. ומביא שיטת הראשונים בזה גם חסודי סתרה יוד' סי' קצ"ו ס"ק כ"א העלה דבדיקת חו"ס אינו אלא חומרא דרבנן אבל מדאורייתא לא בעינן בדיקה חו"ס אלא למטרות דוקא ולכן בא"א סגי לן בבדיקה קלה והובאו דבריו בדרכי תשובה בסי' קצ"ו ס"ק ס"א.

אמנם החסוד דעת בסי' קצ"ו בבאידום סק"ר מרבה להחשיב על הגוי"ב המסיק דאין לזוז מספק

פרה"ג ה יתח מיה שרן א"ו

סימן כ"א

בשיעור של ג' על ג'

א

מבואר כפי ק"ל שדבר שמקב"ט אין בו כח, ומבואר עם נשיך שאפי הוא מין שמקבל עומאה, אלא ששיעור ג"ס לו כגון מעלות שאין בו ג' על ג', ומו אין בו משום כחמים, ויש להסתפק אם לר"ך שיהא בו שיעור ג' על ג' באורך וברוחב, או אף שברוחב אין בו ג' על ג', מ"מ אם נרבע זה העד יש כאן ג' על ג' אם עומאה, ואלה עור וי"ד סי רש"י שפליגי בהמב"ט והרמ"ט, לענין ביה שאין בו ד' על ד' אם על ידי נרבע הביח והא כאן ד' על ד', אם חייב במחצה, ורש"י בשו"ת טריגות הנושם ח"ט סי' קס"ה שחסיק שלענין עומאה אף שיש בו כדי לרבע ג' על ג' מ"מ לא מקבל עומאה. לפ"י אותן העדים שאין בהם ג' על ג' שאינם מקבלים עומאה, ואף שאם חזרו בו ודלי שטמאה מאחר שאין כאן דיוי כחם אלא רח"י ממש, מ"מ באופן שיהא עד שאינו בדיוק שטמא מלך כחם, באם העד לא היה בו ג' על ג' אין כאן עומאה בתמים.

אמנם למשי"כ צענין דדיקה עד שאינו בדיוק שהבאנו דלף שמשטתה לשון בשו"ע משמע שדדיקה עד שאינו בדיוק נחשב כחם, מ"מ בשו"ע הרב סי' ק"ל סק"ע מפורש שלא לכל מיני יש לו דין של כחם, ועכ"פ לענין זה שדקה בעד שאינו בדיוק נדבר שאינו מקבל עומאה, עמאה ממילא היה בזה שטמאה, ועיי"ש משי"כ שלכאורה פליגי בזה החכם סופר והסד"ע.

ב

ובאופן שלבעד אין כאן ג' על ג', אבל עד זה נחתך מצד שהיה בו ג' על ג', והנחתך לחתיכות שטפסו אין להם ג' על ג' א"כ מה דיו לענין כחמים. ולכאורה נראה שפליגי בזה בי חירוצים בתוס' דבתום שבה דף כו. בדי"ה אין בו כחבו וז"ל, אין בו משום שלם על שלם ומסככין בו חוץ משתן, קשה לריב"ז

דמשמע דפתוח משלם על שלם מסככין אפי' צל משתן, ונשיך דכוכה דף נו. אמרין לוככה צמטליות שאין בהם שלם על שלם פסולה, ותיך דהתם מיירי דבאות מצד גדול שכבר היו רח"י לקבל עומאה, אבל הכא מיירי בהטבו שלא היה בהם משולם שלם על שלם, וקשה לרשב"א דאפי' לא נרבו בו משולם שלם על שלם מקבל עומאה, כדאמר דפרק כמה אשה לקמן סג. אריג כל שהוא עמא ואין מסככין בו, וז"ל דהתם מיירי כשאין צדעתו לארוג בו יותר, והכא מיירי כשיש צדעתו לארוג בו יותר, הלכך אם אין בו שלם על שלם עובר, עכ"ל.

מבואר שתיחיד הראשון בחוסי עכ"פ נחם צל מצד גדול שהיה בו ג' על ג', א"כ לוחא ביה עכ"פ בו ג' על ג', מ"מ אין מסככין בו, ונפשטות נראה שהיה שמקבל עומאה, אמנם לחיודן בי בתום שחילק נחם היה דעתו לארוג יותר או לא, משמע שאף אם צל מצד גדול, מ"מ אם אין בו עכ"פ ג' על ג' אינו מקבל עומאה. וכן מפורש הדבר במהרי"ם שם וז"ל בא"י ויש לומר דהתם מיירי שאין צדעתו לארוג וכו', פי' והשתא אין לנו לריב"ז להירוא דלעיל, ואפי' צל מצד גדול דוקא כשיש בו ג' על ג', אבל אין בו ג' על ג' אינו עמא עיי"ש, ומבואר שאם צל מצד גדול ואין בו עכ"פ ג' על ג' הלוי צ"י חירוצי החוס'. אראה בל"ח שבה שחלק על המהרי"ם כעלם כוונה החוס' עיי"ש.

ג

ובערירות הנושם ח"ט סי' קס"ה כתב שאף שדבריו בתוס' נראה שאם צל מצד גדול אף שאין בו עכ"פ ג' על ג', מ"מ אין מסככין בו, ונראה צ"כ שחיל שמקבל עומאה, מ"מ החוס' לא כתבו כן אלא לענין סך שגזרו שמה יסככו בו קודם שיפשו מעליותה, אבל לענין עומאה אף שבה מצד גדול מ"מ אינו מקבל עומאה וראה גם ל"ח שבה דף כו ע"א.

אך לכאורה נראה שלפ"י החוס' שם להלך בין דעתו לארוג יותר או לא, שמשמע שאם אין דעתו לארוג יותר עמא, (ויש לא שייך משי"כ בערירות הנושם שהרי מבואר אריג צל שהוא עמא ואין מסככין בו, ומבואר שני הדברים גם שמקבל עומאה וגם שאין מסככין בו, ועיי' כתב החוס' בשם הרשב"א לחלק שאם לא היה צדעתו לארוג יותר שטמא, ואין מסככין בו, א"כ אי אפשר לפרש כאן כדברי הערוגות הנושם דמיירי רק לענין סך, ונמצא גזירה שוסככו צמטליות). לפ"י נמצא שאם יבא לנו בנד שלם היה כוונה לארוג בו אלא פתוח מבי על ג' מ"מ יקבל עומאה.

ולכך לכאורה באופן הרעויות שמתחזקין אה הגרבים צלם עשו עיי' שמוצב צידה צד גדול, ויחא מזה קלוות של רעויות ומחזיק אה הגרבים, בזה פשוט שמקבל עומאה, דכ"י עלם הבד והרעויות יש בו ג' על ג', דלף שצדעטתה לכשעלמה אין כאן ג' על ג' מ"מ הא מחובר (עיי' האריג מנוף הבגד), והוא חלק מצד שיש בו ג' על ג', משא"כ אותן הרעויות שטפסו רק מלענת צד דקה שאין בו ג' על ג', א"כ אם נמצא כחם על חגורה זו תלוי במציאות טעויה ההגורה, שאם צדיהח"ר עשו שאורגים לכחילה בזה סוג רעויה, ולא שחוחכים אותו מצד גדול, א"כ היו כאן דעתו לארוג יותר שמקבל עומאה. אע"פ שאין בו ג' על ג'.

אבל באופן שטפסו צדיהח"ר שחוחכים רעויות מצד גדול, א"כ למשי"כ בערירות הנושם שאף שבה מצד גדול אינו מקבל עומאה, א"כ היה בזה שאינו מקבל עומאה, וראה משי"כ צענין כחם צבדי יולין שאף שטפסו מחומר אחר מ"מ אם מחובר לו חוט או משיכס מקבל עומאה, לפ"י שאלה ה"ל יתכן

סימן כ"ב

כתמים בבגדים צכעונים

כחם שנתמא על צד צבוע עברה, לפיכך חלש האשה צבדי צעונין כדי להילם מכחמים, וזהו הלכה של בגד צעוני שטמאה, מלוי בזה ג' עמים א. שיעה רש"י, ב. שיעה הרמב"ם, ג. שיעה החכמה אדם. ונמצא הדבר.

א

בשרע סי' ק"ל סעיף י' מבואר כחם שנתמא עיי' דבר שאינו מקבל עומאה לא נזרו, כ"ל בדקה קרקע עולם או בית הכסא שאינו מקבל עומאה או כל דבר שאינו מקבל עומאה, וישכס עליו ומלאה בו

ב"כ באופן רעויות הטעויות מגומי ונאר דברים, וצפרע שטי"ט רוב עשו שמעצירין עליהם ציפוי של בגד, וממילא יקבל עומאה כתמים.

אמנם נראה שאף אם צל רעויות רעויות מצד גדול, מ"מ מקבל עומאה ומשום שמכין שתיחזיק אותו לחגורת הגרבים, א"כ יש עליו שם של כלי, וראה רמב"ם פכ"י מכלים הלכה י"ט שכתב שם שפירשה מן הבגד והתקויה לחגור צל את מהניו מקבל עומאה, מפני שהיא כבועה, ולפ"י לא גרע הגורה זו מלאבע שמקבל עומאה, ואין לומר שצמטורה לכשעלמו ג"כ לר"ך שיעור מסויים, וכבר כתב צ"ח החם סופר לכתב דף כו. שאין הבדל בשיעור ואף חגורה לחיודן צן יומה מקבל עומאה.

והיוצא מזה (א) בגד שאין בו ג' על ג' צרוח ובלחור, אינו מקבל כחמים וכן נקט בערוגות הנושם. (ב) ומ"מ אם בדקה בו ויהיה עד הדיוק פשוט שטמאה שהרי לא מדין כחם עלה אלא רח"י ממש. (ג) אמנם אם היה עד שאינו בדיוק ששי"כ הרב מפורש שטמאה ביותר מנגרים ומשי"כ צענין דדיקה עד שאינו בדיוק שאפשר שהחכם סופר יבסדי"ע פליגי עליו. (ד) ואם לבגד אין עכ"פ ג' על ג' אמנם הוא חלק חסוך מצד שהיה בו ג' על ג' אפשר שאלו צ"י חירוצי החוס' צענה דף כו. אמנם בערוגות הנושם מסיק שאינו מקבל עומאה. (ה) ולענין חגורת הגרבים שנתמא עליו כחם מקבל עומאה אף שבה מחתיכות של בגד גדול ועכ"פ אין בו ג' על ג'. מ"מ מאחר שטפסו להשמיש מיוחד דכ"י ככלי שמקב"ט. אפשר שזכו רק אם העבירו על הגומי ציפוי של צד משא"כ צענין רק מגומי לא יקבל עומאה כתמים ויש בזה ועמשי"כ צענין כחם שנתמא על צדי כלי פלסטיק.

ברש"י וזה דף סא: מבוחר משום שאין הכתם ניכר בו כמראה דם גשור, ולבאורה נראה מפירש"י שהוא לא הלכה מלד בגד לבצע שלא גזרו בו, אלא מלד שלא ניכר בו הדם, ומנה ספק טהורה, ואם יוסיף לנו שבגד לכן לא ניכר הדם והוא ספק אף בזה גמור, וכמו"כ נראה לבאורה שאף לרש"י בבגד לבצע שניכר הדם עומד אף בבגד לבצע, וכמו"כ נראה ג"כ לרש"י דוקא בבגד אדום, בזה נאמר להחיר בבגד לבצע ומלד שלא ניכר הדם שהיא דם גמור, מכיון שגם הבגד לבצע אדום, משא"כ בזה הוא לבצע לבצע אחר, שאפשר להכיר הדם עומה.

והנה מש"כ לרש"י נראה שדוקא אם הוא לבצע לבצע אדום מיקול, משא"כ בשאר לבצים מחמיר, כבר מצינו בלוי"ט משיל דקה סי' ס"ב ששאל אם כל הלבצים מולין על הכתמים, והשיב וז"ל דע בני כי כל הלבצים מולין מן הכתמים, ואם כי מפירש"י רש"י שם בשי"ם דאמר בגד לבצע מלול מפרט מפני שאין הכתם ניכר בו כמראה דם גמור, אשר ממו יראה לבאורה דדוקא לבצע אדום מלול שאין בו הכרת הדם כ"כ זכו, אבל ממה דאיתא בפרק כל הוד וכו' אין בודקין אותן אלא ע"ג מטלית לבנה, ופירש"י רש"י שאין הכרת הדם ניכר כי אם ע"ג מטלית לבנה, ש"מ דכל מונו לבצע מולין לפירש"י, וכן איתא בהדיא ברמב"ם וכו"ה בחוה"מ להרשב"א ע"ל. ומבואר ע"כ שמשמע רש"י גם שאר בגדים לבצים מולין, ולפי"ז י"ל שהיה שאר לבצים אין ניכר כ"כ מראה הדם, אבל באופן שנוכל לעמוד ולהבחין את הדם אפשר גם בבגד לבצעו וכדומה לשיטת רש"י עומה.

אמנם לשיטת הרמב"ם והר"ם שמשמע מדבריהם שהטעם הוא שלא נכלל בגזירת כתמים בבגדים הלבצים, אי"כ היה צאם אפשר להכיר את הדם ג"כ טהורה, מאחר ששי"ם ע"ס רוב או אפשר להכיר בבגד לבצע, אי"כ קבעו חז"ל כלל דמילתא שעל בגד לבצע לא מקבל עומת כתמים, ויה לשי"ן טעמים לשיטת הרמב"ם שבו מלד ששי"ם רוב אי אפשר להכיר הדם בבגד לבצע, מה יראה באופן שיש בבגד הלבצע סמיכות דם ממש ואפשר להטביר ממנו על בגד אחר, ויהאיר לנו שהוא דם גמור, אם גם להרמב"ם והר"ם עומה, שהרי באופן זה אף שהוא מונח על בגד אדום ממש, אפשר לבדו, ואי"כ לא יבא כאן היחור של בגד לבצע ולי"ע.

ושיטת ההכמה אדם הוא שמכיון שלא מקבל עומת כתמים נעשים אי"כ לא עומת, נראה בחכ"א כלל קו"ב סוף י' כחם שמתא על בגד מנומר בגווניו לבנים וכו', אבל אם אינו עובר גם על הלבצע אין צ"ל הלבצים מנעריפין וכו', ואם שחיו לבצע וטבירו לכן, או להיפך הכל הליך אחר הנהגה כדאיתא בנעשים פרק י"א, ועורות הלבציות בידי שמים עומתין בנעשים, וכו"ה בכתמים ובידי אדם אינן עומתין, אלא בבגדים אין חילוק בין לבצעו בידי שמים או בידי אדם עיי"ש, ומבואר בדבריו שמכיון שלא מקבל עומת נעשים, אי"כ שלא מקבל עומת כתמים.

ודבריו י"ע שהרי פשוט שטיקת הכירות שמוצא בחוס' ויוד, שאפי"ן שאינו מקבל שאר עומתות, מי"מ מאחר שלענין נעשים מקבל עומתה, אי"כ מלד זה כבר נהפך שהדבר מקבל עומתה, ולכן עומה, משא"כ בלוח הסוף שבשאר עומתות מקבל עומתה, ולענין נעשים לא מקבל עומתה, אי"כ פשוט שיקבל עומתה כתמים שהרי בשאר דברים מקבל עומתה, ומאי איכפת לי אם לבני נעשים לא מקבל עומתה. ואף אפשר לעשות מה קולא עיי"ש שלא מקבל עומת נעשים.

ונם ביר הדברים שהרי בחוס' ובר"ן מצאנו ע"פ הבגד הבודד שבעטם שבדבר המקבל עומתה עומתה האשה משום שאם אינו דנין על הבגד, הרי אינו עומתים את הבגד ממילא מעומתים ג"כ את האשה, ולזה שייך בפרט החוס' שאף שלבני שאר עומתות אין הבגד מקב"ט, מי"מ מאחר שלבני נעשים הרי הבגד עומה מיקרי הבגד שמקבל עומתה, ואמרינן מכיון שהבגד עומה ממילא מעומתין ג"כ את האשה, אבל למר מכיון שהבגד אינו מקבל עומתה נעשים אי"כ האשה אינה מקבלת עומתה כתמים זה אי אפשר, שהרי לבני שאר עומתות הא הבגד מקבל עומתה, ואם אינו דנין על הבגד הרי מקבל עומתה והדם מעומת את הבגד, לפי"ז היה האשה עומה. ודבריו עיי"ג.

ואף ולבאורה מלשון הר"ם שנקט וכן פתח הנמלא בבגד לבצע, והוא המסך ליה שכח שדבר שאינו מקבל עומתה אינו עומת כתמים, ומשמע שטעם אהו להם, מי"מ אין הכרת נל"א בן לשון כשו"ם ופירש"י שבדברי הרמב"ם הכרד בין דין אומקב"ט לבגד לבצע, שכח בפ"ע מאוסורי ביאה הי"ז אחרי שהביא להלכה שדבר שאומקב"ט לא מקבל דיני כתמים, הוסיף וז"ל

ולא במקבל עומתה אי"כ היה לכן, אבל בני לבצעוין אין חוששין לכחם הנמלא בהן עכ"ל, ומפורש ע"כ שפירש"י שדבריו שהם אחר מאשר דבר שאומקב"ט שאינו מקבל כתמים.

מבואר ג' שיטות בזה שבגד לבצעו לא מקבל עומתה כתמים, רש"י והרמב"ם והכמה אדם, ואף שמדברי רש"י נראה שבשאר בגדים הלבצים מלד לבצע אדום יקבל עומתה כתמים, מי"מ מפורש במש"ל שאף לרש"י שאר בגדים הלבצים אינו מקבל עומתה כתמים, ומדברי הרמב"ם נראה שלא היה בכלל גזירת כתמים, ומשום ששי"ם רוב לא ניכר אי"כ לכתחילה לא היה בכלל בגזירה. אף אם ניכר, והכ"א ס"ל שמכיון שאומקב"ט נעשים לכן טהורה, והבכ"ר שדבריו עיי"ג שהרי סוף סוף מקבל שאר עומתות.

ב

ויחבן מי"מ צאם ברור שהכתם בא מגופה, אלא שלא היה בהרבה עומתה כחם לו, אי"כ לשיטת הרמב"ם בזה אף שצא מגופה ויש כאן דיני כתמים, מי"מ מאחר שנמלא על בגד לבצע אי"כ לא היה בכלל גזירת כתמים, משא"כ לשיטת רש"י שהוא מלד שלא ניכר הדם יחבן שצאם ברור שצא מגופה, וליכא זד לומר שצא מעומה אי"כ עומתה בזה, שהרי לשיטת רש"י היתה הוא לא הוי מלד שלא נכלל בגזירת כתמים, אלא מכיון שלא ניכר הדם, אי"כ יחבן שלא דם הוא אלא דבר אחר, משא"כ בדבר שצא מגופה והוא דם יחבן שאף לרש"י יש להחמיר בזה.

ועי"ז היה יראה לצא מתלוקת האחרונים אם בבגד הסמוך לגופה ממש, אם יש כאן הכיחור של בגדים לבצעוין, דהחם סופר בי"ד סי' קס"ה ס"ל שצוה ליכא הכיחור של בגד לבצע, אמנם שאר האחרונים פלוגי וס"ל שגם בזה נאמר הכיחור של בגד לבצע, נראה ש"מ טוב טעם ודעת מהדו"ק ח"ב סי' ס"ג, ובמראה וחקלא סי' י' ובש"מ בריח יעקב חו"ד סי' י"ח והזו"ל י"ד סי' פ"ט ועוד, ולמבואר לעיל יחבן שחלו במחלוקת רש"י והרמב"ם, לרש"י יחבן שצאם בא מגופה אין כאן היחור של בגד לבצע, ולכן ס"ל להחם סופר שבבגד הסמוך לצפירה שבדלי צא

מגופה, אין כאן היחור של בגד לבצע, ושאר האחרונים נקטו להלכה בדברי הרמב"ם שעל בגד לבצע לא היה בכלל גזירת כתם, ואף שצא מגופה בודאי, וראה גם בבדי"ט סי' ק"ל סק"ז שמפורש בדבריו דאף באופן שדלי צא מגופה מי"מ בבגד לבצעו טהורה.

וראה מש"כ בענין קיומו בעד הבדוק, שאפשר שצאם קנינה עולה בדבר שאומקב"ט דעומתה עיי"ש, ולפי"ז היה בקנינה עולה בבגד לבצע, מי"מ יש לחלק דשא"י דבר שאומקב"ט שברור לנו שזה דם, אלא שבנמלא על גבי דבר שאומקב"ט לא גזרו, מי"מ יש לומר שזהו דין במלאכה, משא"כ בהוליה מגופה עומתה, שלא הוי כנמלא על דבר שאומקב"ט אלא כמלאכה על גוף האשה, משא"כ בקנינה עולה בבגד לבצעו הרי סוף סוף יחבן שלא דם הוא, מכיון שלא ניכר בו שהוא דם, ויש להקל בזה, אך למש"כ שם צאם הרב נראה שגם בזה יש להחמיר, שהרי בש"מ הרב שם כלל י' הדברים יחד גם בדבר שאומקב"ט וגם בבגד לבצע, ומשמע שלענין זה דין אחד לו, וראה מש"כ שם באריכות.

א

ובשו"ת ביה שערין י"ד ת"צ סי' רס"א פירש כוונת רב"מ שלא חיקר בגדים לבצים אלא להקל על כתמיהן, ופירש שם רש"י שאין הכתם ניכר בו דם גמור, שהכוונה מכיון שאין הדם ניכר בו אי"כ הוי כעומתה לבצע, ואינו מקפיד להוליה, ומבואר בתוס' נדה דף סב. ובר"ן שם שבאופן זה לא עומת את הבגד, ועיי"ן חיד"ש שצאם ניכר הדם דהוי כמקפיד להוליה ואין כאן הקולא לבני טהורה.

ומבאר עיי"ן לשון הכות מיימני שכתב בש"מ מאוסורי ביאה, וז"ל בא"ד דהוי קולותה לא נאמרה אלא לבגד שלא לעומה עברה הנוגעים בה, אבל האשה עומה, מלוא קולותה בגד לבצע אינו מקבל כתמים כליבא דהן במתני, וכ"כ הראב"ן בדבריו שאפי"ן הוי כולן לבצעוין מכיון שבכחם ניכר בהן עומה עכ"ל, והכוונה שאינו נאמר היה בגד לבצע אינו מקבל עומתה כתמים מזה היות משמע שעל כל סוגי בגדי לבצעוין לא מקבל עומתה כתמים, ואין חילוק בין

יזכר הדם או לא יזכר, ומשום שלא גזרו על בגדים
לצטווין דיני כהמים, אבל מאחר שהזכר הלשון חיקו
להקל על כתיבתו, אי"כ משמע מלשון זה שחזו ע"ה
כדי להקל עליה שלפעמים לא יהא יזכר הדם והכחם,
אי"כ הוי עומאה בלושה ואינו עקפיד, ומכיון שלגבי
הבגד אם לא דנים אלו מעהרין אותו, כמ"כ מעהרין
האשה, משאי"כ אם הכחם יזכר וכאלו דנין לגבי הבגד
לא הוי עומאה בלושה, ומעמאין הבגד, ממילא מעמאין
ג"כ האשה.

ולזה קאמר נהגות מיינו"ה שהקולא הוחא של
בגדים לצטוים ואמר רק לגבי עהרות, ודיינו
באופן שלא יהא יזכר הכחם ועהרה לגבי עהרות,
ממילא עהרה ג"כ לגבי בעלה, משאי"כ ב"ח הוא
יזכר וז"ה לגבי עהרות עומאה, שהבגד עמא הוא,
ולפי"ה הוא הדין שלגבי בעלה עומאה, אבל אי"כ לומר
שבבגד לצטוין לגמרי עהרות, שהרי לא הוזכר הלשון
שבגד לצטוין איתו מקבל כהמים, וכ"כ הראב"ה שאפי
כולן לצטוין מכיון שהכחם יזכר ב"ח עומא, ואף
שבראב"ה לא הוזכר כ"ל ה"ה בין הבגד לגבי בעלה,
מ"מ למד בן הה"מ מה שצדדנו שמהם גם לא הוזכר
החילוק בין הבגד לגבי בעלה, אלא העיקר חלו
אם יזכר הדם או לא, שאם יזכר הדם עומאה, שלגבי
הבגד לא הוי עומאה בלושה, ואלו העמאים לפי"ה גם
האשה, משאי"כ בלא יזכר הדם בבגד אי"כ הוי עומאה
בלושה, ולגבי הבגד אלו מעהרין, ממילא מעהרין גם
לגבי בעלה.

ולפי דבריו נמצא שמה שהקשה בדגול מרובה, למה
לא הזכיר המחבר שיעות ה"ה"מ. ור"כנו שמה
וראב"ה שהזכיר של בגדים לצטוין נאמר רק לגבי
עהרות ולא לגבי בעלה, שאפי"ה מאחר שהדגו"מ בעמ"ה
הסביר שהטעם בדבר שאמק"ט שהאשה עהרה,
(עפי"ה החום וה"ה"ן) הוא מכיון שאם אלו דנין לגבי
הבגד אלו מעהרין אותו לכן מעהרין ג"כ האשה, הרי
לפי סברא זו גם בבגד לצטוין, מאתה שלגבי עהרות
הרי כאלו דנין על הבגד עהרה הוא, לפי"ה ה"ה לגבי
בעלה יהא עהרה, ומאן ה"ה מדבר שאמק"ט, ולהכיל
מבואר שכוונתו להקפיד הרי בה"ה ור"כנו שמה
וראב"ה מבואר שיש לחלק בין יזכר הדם ללא יזכר,
ומדוע המחבר כתב דבריו דמשמע שכל אופן עהרה
אף ביזכר הדם, והא ביזכר הדם לגבי הבגד עמא,

דלא הוי עומאה בלושה, אי"כ גם לגבי האשה יש
להחמיר.

אך בעיקר דבריו ל"ע דמש"כ לפרש שאם לא יזכר
הכחם והבגד עהרה דהוי כמו עומאה בלושה,
ואינו מקפיד, והוכיח בן מהתוס' ר"ה"ן ב"ה ס"ב. ל"ע,
דהרי אף שאינו יזכר עכשיו מ"מ הרי בשעת שגפ"ל על
הבגד הרי עומא א"ה הבגד מחמת עומאה ינגע,
והבגד כבר עומא קודם לכן, וכל דברי החוס' והר"ן
הם רק באופן המבואר במשנה שהטעם א"ה הבגד,
והבגד כבר עהרה ע"י ענינה, אף שאם עמא קודם מ"מ
נגע הדם, ולא דמי הראשונים שאף שהטעם א"ה הבגד,
מ"מ ב"ח יזכר הדם, הרי עמא עכשיו א"ה הבגד,
לזה אמרו מכיון שיש עכ"פ ל"ד לומר שמה הוא צ"ב
ולא דם, ואף אם נאמר שזה דם מ"מ הוי עומאה
בלושה, ואינו עמא עכשיו מ"מ שאינו מקפיד ע"י
בדבריהם, אבל ודאי באופן שלא עבדו א"ה הבגד הרי
כבוד שהבגד עומא מיד כרגע הראשון ע"י נגע של
הדם, ולפי"ה כאלו דנין על הבגד יש כאן ספק
דאורייתא ועממאין א"ה הבגד אף ששכשו לא יזכר
הדם ויש"ג בדבריו.

ד

ולבאורה מהה"מ נראה שלבעלה החמירו יותר
מאשר לעהרות, שהרי פשוט דבריו הוא
שבגדים לצטוין נאמר היחר רק לעהרות ולא לבעלה,
ומבואר שלגבי בעלה חמור מאשר לעהרות. ול"ע במש"כ
הכחם סופר שהוכיח שכל דיני כהמים נאמר רק לגבי
עהרות, רק החמירו ג"כ לגבי בעלה, ולכן ב"ה"ה
שליכא דין עהרות לא שייך להחמיר ג"כ לבעלה, ומ"מ
מעטם אחר החמירו לבעלה שאף שבעל העטם מ"מ
הדין לא בעל ע"י"ש, ומבואר שלגבי בעלה קיל מאשר
לעהרות, ובה"מ הא מבואר להוסיף שלגבי בעלה
החמירו יותר מאשר לעהרות.

וראה ע"ה ק"ל סק"ה שהביא בשם הרמב"ה,
שאי אפשר למנוח על העברה ז' סממנים אלא
לגבי עהרות ולא לגבי בעלה, והקשה ה"ה"ן הא ב"ח
קפ"ו משמע שעהרות חמור מאשר לבעלה, דמבואר
שם דלגבי עומאה מעלי"ה נאמר רק לגבי עהרות ולא

לבעלה, ותיקן שלק"מ למש"כ ב"ח ק"ל"ה ד"ה
כחזו נהגות מיינו"ה, וכוונתו למש"כ שם ב"ח שרק
לגבי עומאה מעלי"ה חמור מעהרה מאשר לבעלה, משאי"כ
באשר הדברים באמת חמור בעלה מאשר לעהרות.

ואף שדברי ה"ה"ן ל"ע בעלם קושיותו על הרמב"ה,
הרי מדברי הראב"ה בש"ע מא"כ הלכה ל"ו
מבואר שהעברה ז' סממנים. מהו רק לגבי עהרות,
שב"ח הוי כעומאה בלושה ולא עמא א"ה הבגד, משאי"כ
לגבי האשה לעולם עומאה, ולפי"ה אף דעת הרמב"ה
אפשר לומר ב"ח נמצא שא"ה עומאה לגבי בעלה לא
הוי מ"מ שלבעלה חמור מאשר לעהרות, אלא לגבי
עהרות יש כאן דין עומאה בלושה, דמה שהבגד נגע
עכשיו בעהרות דהוי עומאה בלושה, ואפשר שה"ה"ן
ס"ל שבדעת הרמב"ה אי אפשר לפרש כן, שהרי אם
סברא הרמב"ה לטוב מ"מ עומאה בלושה אי"כ למה
נקט שאי אפשר לומר על עין העברה ז' סממנים
אלא לגבי עהרות, ומשמע שלענין עהרות בכל גווני
יש לטוב ואין הבדל. בין נגעו עכשיו עהרות בבגד
או נגעו קודם לכן, ואילו הוי בעטם לטוב מ"מ
עומאה בלושה הרי הוי ליה לחלק בין נגעו בעהרות
בבגד עכשיו, שהוא עומאה בלושה, לנגעו בבגד בשעת
שגפ"ל בו הדם שא"ה לא הוי עומאה בלושה.

ומכאן זה הכריע ה"ה"ן שכוונה הרמב"ה לומר שלענין
עהרות הקילו לומר שהוא צ"ב ולא דם, ולכן
מעהרין ג"כ בעהרות למפרע, ועפי"ה הקשה ה"ה"ן
שהרי מ"מ סברא זו דתלין לומר שהוא צ"ב, אי"כ
מאזתה סיבב יש להקל ג"כ לגבי בעלה, שהרי עהרות
חמור מאשר לבעלה, ותיקן ה"ה"ן שבאמת עהרות קיל
מאשר לבעלה וכ"ה"ל.

וראיתי בסד"ע ס"ק נ"ה, שפירש דברי הרמב"ה
כדעת הראב"ה, ועפי"ה הקשה על ה"ה"ן,
אמנם למש"כ אפשר שהרמב"ה בהכרח לא ס"ל
כבראב"ה. ועפי"ה ל"ע שוב שהרי הרמב"ה ז"ל מוכח
דלא בהחכם סופר, דהרי הכחם סופר חידש שכל
עומאה כהמים נאמרו רק לגבי עהרות, ובאופן שלא
עמא לגבי עהרות לא עמא גם לגבי בעלה, דאי"כ
הרי בהעברה סממנים שמועיל לעהרות, למה לא יועיל
לבעלה, וברמב"ה ה"ה"ל הא מבואר שלא מועיל העברה
סממנים אלא לגבי עהרות ולא לגבי בעלה, ומכאן שלא

חלו זה בזה, ובכך עמד בזה בשו"ת קהלת סופרים
(השמשותף לשו"ת עהרה ס"ו א"י).

והנה אם יפרש שכוונה הרמב"ה הוא כמש"כ בסד"ע
כדעת הראב"ה ל"ק כלל, ומשום שהא דמועיל
העברה סממנים לגבי עהרות זכר משום דהוי עומאה
בלושה, משאי"כ לגבי בעלה לא מהני עומאה בלושה,
אמנם למש"כ שבדברי הרמב"ה מוכח שלא מטכר לגבי
עהרות מ"מ עומאה בלושה, ממילא חוזרת קושית
הגרש"ק שבדברי הרמב"ה מוכח דלא כסברת הכחם
סופר.

ה

ומעתה נבוא לבאר מהלוקה הסופקים אם הכחם
נמצא גם על חלק הצדע וגם על חלק הל"ה,
דבזה נפ"ה ס"ק ק"ה הביא בשם שו"ת חסידה מארבע
ח"ה ס"ו קס"ג, שהאריך בענין אם בגדים צטוים
מעהרים רק לגבי בגד או שמטכר גם לבעלה, וז"ה
שם ח"ה אחרי שרוב הסופקים הראשונים והאחרונים
טולס ע"ה"ס כחוד שאין חוששין משום כחם צ"ב, ודאי
אין להחמיר אכן אם הכחם חלו על גבי הל"ה וחל"ה
ע"ג הצדע יש להחמיר, אחרי שאין המעבדים מעהרים
באופן זה, ע"י"ש.

ונסביר הדברים שחובן שאלו ה"ה מכיון שאם נמצא
רק על חלו של הל"ה, הרי מגלה לנו שזה דם
אי"כ מאן איכפה לו שנמצא ג"כ על חלק הצדע, הא
מ"מ יזכר שהוא כחם אחד ואחרו דם שיש על הל"ה
יש ג"כ על הצדע, ולכן עומאה, נמצא לפי"ה שס"ל
שאף אם אין בכחם על חלק הל"ה שיעור כגרים אלא
בצדו"ק מה שנמצא ע"ג הצדע, מ"מ מלערף ועומאה,
וראה בסד"ע ובגלו"ה הגרש"ה שהביאו בשם המעיל
דק"ה, שאם נמצא בגד מנומר והכחם נמצא גם על חלק
הל"ה וגם על חלק הצדע, מ"מ אם ע"י צדו"ק שני חלקי
אלא בצדו"ק הכחם שנמצא על בגד הצדע עהרה,
וכמ"כ בכל כחם אף שלא בבגד לצטוין שיש מראה
אדום ובהוכחו מראה לכן, אם במראה האדום יש כשיעור
כגרים מלבד המראה לכן עומאה, ואם לאו עהרה.

מבואר ע"פ מדברי המשל לזקק שליו על ההשגחה מאכזה וס"ל שאלו ע"פ לכו והלוי ע"פ לכו טבאיה, שהרי המע"ל ה"רץ שיעור בגרוס מלכד מה שמאל על כגד הלבוש, ואף שלכאורה הוא הלוי במחלקת המע"ל והרמ"א בסוף סי' ק"ל, שלשיעור הרמ"א עמדה ולשיעור המע"ל עבירה ע"י, ומבואר לכאורה מה שחלק אחד מהכחם מגלה על החלק השני, וא"כ מאי איכפת לי שרק בליווף המראה שיש על הצבע יש כשיעור גרוס כל מ"מ היו כחם אחד ולשיעור הרמ"א עמדה.

וגדאה שאלם הוא נראה ממש כחם אחד גמור כזה אפשר שגם המע"ל מודה דעמדה, וכן מבואר בחוק הדברים כמו מה בק"ל בסעף זה, שהרי אף המע"ל שליו שם על הרמ"א מ"מ מודה שצנראה ברור שבוש כחם אחד עמדה כזה, אלא אפשר שאף באופן שלא נראה ברור שהוא כחם אחד, שבאופן זה מיקל גם המע"ל ומחמיר שם הרמ"א, ופ"י היה מקום לומר שהרמ"א מבואר שלא כדברי המע"ל, מ"מ היו למשי"כ המע"ל [הבנה בסד"ק שם סוף סי' ק"ל] שהסביר שיטת הרמ"א, שכל זה מירי באופן שלמראה העמדה צעמנו היה שיעור גרוס, ואף שכבר הערנו בקיטון שמהו הסגרה הרי נראה שאף בפחות מגרוס יש לעמדה שם, דהא כל הסגרה הוא לומר שמכיון שצנראה כחם אחד, א"כ מכיון שחלק אחד בא מנופה כמ"מ החלק השני בא מנופה, ולפ"י אף בפחות מגרוס יש לעמדה, שהרי הוצרך שגם מנופה, אמנם כבר הוכחנו שם שברמ"א צעמנו מבואר שמיירי שהיה כשיעור גרוס במראה העמדה לבד, וא"כ ל"ק על שיטת המע"ל מדברי הרמ"א.

אך לשיעור ההשגחה מאכזה שס"ל שאף שליכא כשיעור גרוס על המראה של כגד הלבוש, מ"מ מלערך למראה שצנראה על כגד הלבוש, ומשום שחלק הכחם מגלה על הצנראה, שזכ לכאורה ל"ע שהרי המע"ל בסו"ס ק"ל לא סברה זו שחלק אחד מהכחם מגלה על הצנראה, ואפשר לחלק שחם מיעור המע"ל באופן שיש לו סיבה לחלוט שחם כ"י סוגי דברים, מכיון שברור שיש לה מכה המו"תה דם כזה ס"ל למע"ל שאין חלק אחד מגלה על הצנראה, משא"כ באין גמור סיבה מיוחדת כזה אפשר שגם המע"ל ס"ל שחלק אחד מגלה על הצנראה, ול"ע.

ושיטת החו"ד הוא שאף מקום הצבע מלערך, ואף שאין לו שיעור גרוס אלא בליווף מה שמאל על הצבע, ובצנראה שס"ל שמכיון שצנראה שבוש כחם אחד ובהכרח שלא בא ממחלוקת, שהרי יש כלן בסך הכל שיעור יותר מגרוס, וא"כ מאי איכפת לי שחלק אחד נמלא על הצבע, כל מ"מ העמדה שהלויכו בגרוס הוא שפחות מה אפשר להיות במחלוקת, אבל באופן שיש לנו פחות מגרוס וברור שלא בא ממחלוקת, הרי ממחלוקת באופן זה, ולפ"י מאחר שצנראה שהוא כחם אחד ולא היו כמסוף טיפין, הרי לחשבון זה אפשר לעמדה ג"כ כ"י חלקי הלבוש לכשעמדה, אש"כ שאין כחם כשיעור גרוס.

ובשו"ע הרב נראה ששיעור שליכא לו, וס"ל שאף שכן שני חלקי הלבוש יש כשיעור גרוס מ"מ מאחר שחלק מהם נמלא על הצבע הרי מספיק צנייכה ונחשב לטיפין טיפין, והלוי לזה שהרי בש"ע הרב הביא רק חלק אחד של המע"ל, והוא שאם מקלחו על הלבוש ומקלחו על הצבע אין מלערך, אש"כ שצנראה שהוא כחם אחד אבל חלק השני שיעור המע"ל שאם יש בין שניהם כשיעור גרוס, אלא מספיק לצב אדום באמצע, שהמע"ל ס"ל שצנראה ולא חמורין שהצבע מספיק בזה, חלק זה לא יבנה בש"ע הרב, ונזכרה שס"ל שצנראה אף שיש בין שניהם כשיעור גרוס ג"כ מעבר מלד שהצבע מספיק צנייכה, והיו כמסוף טיפין ואין מלערךין ובה"צ מבואר בזמנה לזקק צפסקו לויים סעף י, וע"י ל"ן אליעזר ח"ו.

ויש לדון מה יהא באופן שיש לנו מראה עביר ומכפיצו יש מראה עמדות, וכל מראה עמדה צנפרד אין כחן שיעור לעמדה, אך אם לזקק את כל המראות העמדות יש כחן שיעור, אם נעמדה באופן זה או לא, ואפשר מכיון שחלק מראה עבירות מספיק צנייכה, אף שצנבירים להם שצנראה כחם אחד, מ"מ ארנו מלערך כדי לעמדה, ובאלה זו נענו לפעמים באשה שנוצחה כחם לפנינו, ויש זו גווניו גווניו שחלק מהגווניו היה מקום לעמדה מלד המראה, אך מלד השיעור אין זו כדי לעמדה, אם נאמר שמכיון שצנראה לו גווניו עבירות מלרף את כל הגווניו העמדות ונעמדה אחת או לא.

וגדאה עמשי"כ לעיל, לשיעור ההשגחה מאכזה שס"ל שאלו ע"פ לכו והלוי ע"פ לכו עמדה, מ"מ זהו רק מכיון שצנראה דם על חלק הצבע, וצנראה ס"ל מכיון שסוף סוף הוא דם וצנראה הלבוש יש ג"כ דם, לכן מלערך ומעמדה, משא"כ צנראה חלק אחד לאו דם הוא כלל, אלא מראה עביר כזה עביר, וכמ"מ אף לשיעור המע"ל שס"ל שצנראה על כ חלקי הלבוש אם יש שיעור צנייכה לא חמורין שהצבע מספיק צנייכה, הוא ג"כ מלד שאף לדם כדי לזקק כ"י החלקי הלבוש שיש עליהן דם, משא"כ אם חלק מהם לאו דם הוא כלל אלא מראה עביר לו, אין לנו כצנראה שגם כזה מלערך, וכמ"מ לשיעור החו"ד שס"ל שהצבע מלערך לשיעור, הוא ג"כ מטעם מסוף סוף מה שמאל על חלק הצבע הוא ג"כ דם, משא"כ צנראה הוא מראה עביר אין כצנראה שהוא מלערך לעמדה.

אך מדברי ש"ע הרב נראה שש"כ שיעורו יש להקל בזה, וכמו מלד שהוכחנו שהש"כ הרב ס"ל שאם נמלא על כ חלקי הלבוש וחלק על הצבע אין הצבע מלערך אלא מספיק צנייכה, והיו כמסוף טיפין, א"כ מבואר שאף אחרו חלק שצנראה על הצבע שהוא דם, מ"מ מספיק בין חלקי הלבוש, א"כ כשי"כ צנראה חלק מהצנראה הוא מראה עביר, וכחם לבן, ששיעור שס"ל שלא מלערך ומספיק צנייכה, נמלא שש"כ שיעור הרב יש לעבר באופן זה.

אמנם בגליון הרמ"א לכאורה מפורש שבאופן זה יש לעמדה, שצנראה בסעף יי ח"ל על כגד הצבע עבירה אם הוא מנומר לצבע על הלבוש והכחם על הצבע ויולא קטוחיו על הלבוש, אם כחם שיש על הלבוש יש זו שיעור כשיעור, הצבע מלרין לכחם אחד, אבל אם אין מע"ל סס"כ (וכן אם רצחה כחם לבן, וצנראה קטוחיו מראה אדום הלבוש מלרין להאדום שיהא כחם אחד, ואם יש באדום יחד שיעור כחם עמדה ע"כ) עכ"ל ומפורש בדבריו שאף אם יש כחם לבן באמצע, מ"מ כחם הלבוש מלרף כ"י חלקי המראה העמדה, ואם יש צנייכה כשיעור גרוס עמדה.

ואף שלפשי"כ ל"ע מנין למד כן מדברי המע"ל, שהרי המע"ל חודש רק שצנראה על כגד הצבע לא מספיק, אבל מ"מ מראה דם יש לו, אלא שאנו

מעבירין לעולם מה שמאל על הצבע, מ"מ באופן זה לכ"כ לא מהשגחה כמספיק, אבל מנין לו להגדירה שאף צנראה לכן באין כחן שום דם על דם, שצנראה לא מספיק, ומלרף כ"י חלקי דם, אך מפורש עכ"כ בדבריו שצנראה כ"י יש לכחשיו, וא"כ צנראה צנראה אשה וצנייכה כחם שחלק מהגווניו עמדה, מ"מ צנראה הכל נראה ככחם אחד, ומחוייב יחד, כזה מלערך גווני העמדות ואשה זו עמדה, ול"ע כזה דמיון גמול הוא, ועמשי"כ בסיומן י"ז.

מהאמור, לעיל מבואר שאם חלק דם על הלבוש וחלק על כגד הצבע, לשיעור המע"ל עמדה אף צנייכה שיעור גרוס כדם לבד, ולשיעור המע"ל נראה שבאופן זה מטהר, אש"כ יש כשיעור גרוס מלכד חלק הצבע, וכמ"מ צנראה יש צנראה מנומר חלק הצבע וחלק לבן, וכחם עובר על הכל, לשיעור המע"ל אם יש בין כ"י חלקי הלבוש כשיעור גרוס עמדה, אבל לא מלערך חלק הצבע לשיעור, ומדברי החו"ד מבואר שצנראה ג"כ חלק הצבע לשיעור, ומדברי ש"ע הרב הוכחנו שצנראה שס"ל שהצבע מספיק, ואף אם יש בין כ"י חלקי הלבוש שיעור לעמדה מ"מ הצבע מספיק, וכמ"מ צנראה שבאופן שיש כחם לבן וקטוחיו יש מראה עמדה, אם כחם הלבוש מלרין, שצנראה לשיעור הרב לא מלרין ועבירה, משא"כ צנראה מפורש שצנראה.

ובבאר באופן שצנראה לז אחד צבע וזו השני לבן, ונמלא עליו כחם שצנראה בין שני הצדדין מל דיו, ולכאורה למשי"כ כחם הרמזים שהעמדה דצנראה צנעויו אין זו משהו כחמים, הוא שאף שניכר זו הדם מ"מ לא נכנסו בצנייכה כחמים, לפ"י אם חלק הפנימי שקליו נמלא כחם הוא לבן פשוט שצנראה, וכמ"מ אם לז הפנימי הוא לבן פשוט שצנראה, אך באופן שצנראה בין שני הצדדים, א"כ אף שזו הפנימי היה צבע מ"מ למה לא נעמדה משהו שצנראה החי"ן הוא לבן, וצו נמלא ג"כ כחם ע"י שצנראה למה כחם מלד הצבע לזד הלבוש, ואפשר ל"י מה שצנראה כחם שצנראה בין כ"י הצדדים שלא מלרין לשיעור כ"י הצדדים, כמ"מ בכל כגד לא מלרין חלק הפנימי וחלק החיצוני לשיעור ההשגחה, כמ"מ כחן מלד שצנראה שולא הדם על כגד צנעויו עביר הוא, א"כ אף שצנראה אש"כ לז

החיות הלכן, ג"כ יש לטבחו שאין זה אלא העצרת לחוח המראה מד' הצדע לל' הלכן, ואפשר שבי"ב צננד שאינו מקבל טומאה, טעבר על צננד המקבל טומאה, ג"כ יש לטבחו מלמד לשיטת הכד"ש שאם מונח על דבר המקבל טומאה ומטמא משום שאם צננד טמאה, צננד מונח דבר שאינו מקבל טומאה על דבר המקבל טומאה.

ובלמד מהו (א) כגדים צעונים אין עליהם דיוי כהנים, ואף דכמה שיטות ס"ל שזהו רק לגבי טהרות, משא"כ לצעלה טמאה, מי"מ מסקנת הפוסקים שטהורה ג"כ לצעלה. וכ"כ בשו"ע ובתשובה מאכבה וש"ס חתם סופר ופ"ח ופ"ח מהדו"ג ח"א ס"י קס"א ועוד, לפיכך מהדול מרצה. (ב) וצננדים צעונים אין הכנול באיזה סוג צננד הוא צננד, בין צננד אדום או שאר צעונים, וכן משמעות דברי הרמב"ם, ואף שמדברי רש"י היה מקום לחלק צננד מ"מ כצננדי שאף הכש"ל למד כן שצננדי ג"כ לובא כ"מ צננד, וכן מצוהר בשו"ע הרב. אמנם אם צננד לכן יש להחמיר וכ"כ בקצת סופרים דף ל"ד. (ג) ולי"ע צננד לכן שצננד בו הרבה זמן והסתור מהמת הוי"ש וכוונתו, אם יש לו דין של כנוד צננד. ומד' הסביר לראש שמצוין שכל הענין של צננד חידוש הוא לא נקל כ"כ. (ד) צל"שן שודאי צננד מגופה ונמלא על צננד הצננד מצוהר כד"ש ג"כ יש להקל צננד. (ה) ולפי"ז צננד נמלא על צננד הסמוך לצננד והצננד הוא צננד ג"כ יש לטבחו צננד, וכן הוא מסקנת הכרית יעקב ומראה יחזקאל והגרש"ק, ובהו"א, אמנם צננד סופר החמיר צננד, ובהג"ה לבי"ח שלמה ח"ב וי"ד ס"י ל"ג מספק שאפשר שהחתם סופר החמיר רק לכתחילה ולא בדיעבד אם מלאה כחם על צננד הסמוך לצננד שהיה צננד. אמנם כפתחי אופ"א כ"כ כ"כ הוכיח שהחתם סופר מוירי גם בדיעבד. (ו) מי"מ אם קינחה ענמה צננד צננד י"ע צננד ענמה י"ע לט"ל ולקמן צענין קינחה בנייר ונמלא כחם.

(ז) ובמ"ב צננד צננד אף שזכור צו הכס, מי"מ טהורה וכן מסקנת הכרית יעקב ועוד, [וראה בדרכ"ה שהביא דעות התולקות צננד, ופי"ז גם צננד אליעזר ח"ו ס"י כ"ג שדן בצננדי הדרכ"ה שאין הכרח בצננדי]. (ח) כמ"כ אין כ"מ צננד הצננד צננדי אדם לצננד צננדי ענמה, ראה ש"ס שואל ומשיב מהדו"ג

שנא. יש בגופה דם, ראה מש"כ צענין מלאה כחם חם חיובה לצדוק ענמה, סימן כ"ד. טו) צדקה ענמה צננד צננד שאינו צדוק, ראה מש"כ צענין צדוקה טד

סימן כ"ג

כתמים בבגדים צעונים בגי הראשונים

א

כתמים שנמלאו בצננדים צעונים בגי ימים הראשונים הובא בפ"ח ס"י ק"ל. סי"ק כ"ב צננד עמודי כסף שאין חולין צננד להקל, ולי"ע בצננדי שברי צננדי הא שמתמירין בגי ימים הראשונים וכן רוב ה"כ שיש לנו סיבה לתלות שצננד מעלמא וכיו"ב, צננד חמירין ענדי ימים הראשונים מכיון שמשגיחה פתוח לא חליקין למד שצננד מעלמא וכיו"ב, ומסתבר יותר שצננד מנוסה, משא"כ הי"כ שאנו מקילין לנו מדין חלוי"ה אלא מסיבה אחרת, למה נחמיר בגי ימים הראשונים, ולפי"ז מאלתר שהטעם של צננדים צעונים שנמלא עליהו כחם שמקילין הוא משום שחז"ל לא גזרו עליהו דין פתח מנוחה סיבה שלא שייך צננדים צעונין, אלא עכ"פ מעטם שלא נחשב למנין ז"ל ובמ"ב סותר המנין.

ובחשובת חמדת שלמה ס"י ב' כתב צננדה צל"שן שנמלא כחם צננדי שמתקב"ט בגי ימים הראשונים שיש להקל צננד, וכן מצוהר בשו"ע מעיל לזקק ס"י ס"ב, שכתם שנמלא צננד צננד אף צננדי הראשונים יש להקל. ולכאורה יש להביא סיוד לדברי העמודי כסף לדיעבד אלא לא מטעמו, והוא שברי צננדי ס"י ק"א. סק"ג חידש שכתם שראחה צננד ז"ל, אף שהיה צננד הרגשה ג"כ סותרת מנייה מן הטהרה, ומשום שאף צננד הטהרה אינה ענמה צננד הרגשה, אלא מי"מ אינה עולה למנין ז' נקיים, וגם סותר המנין, והוכיח יסודו. שברי יעקב צדוקה שהצרכה חרה הוא משום דם שלא צננדיה, שברי לרם ענמא. צננדיה אף נקיי"ה צדוקה, דכ"ה מרגש צננדה, וצננדיה שדין צדוקה שהצרכה חרה הוא ענמא רחבה שלא צננדיה, חיה לא נחשב למנין ז' נקיים, ואין אף כל אשה שנמלאה כחם צננדי, אף שהיה שלא צננדיה מי"מ סותר המנין ואינה עולה ז"ל, ובמ"ב כתב מאלתר שצננדי דין ספורים וצדוקים, ולא דם שלא צננדיה עכ"פ לא נחשב לספורין

שאינו צדוק, ח) מלאה כחם צננד צננדי בגי הראשונים ראה מש"כ לקמן בס"י כ"ג. יח) כחם שנמלא ש"ג כלו צננד ראה מש"כ בסומן י"ח.

וצדוקין, וממילא לפי"ז אף שנמלא כחם על בגדים צעונים או על דבר שמתקב"ט, אף שצננדי דיוי אי אפשר לעמלא חובה מלחה סיבה שהיה אצל מי"מ אינה עולה למנין ז' נקיים.

במצא שפ"ד החו"ד שפר קס דיוי של העמודי כסף שכתם שנמלא צננד צננד בגי הראשונים, ובמ"ב אף בשאר הימים מי"מ אף שאינה ענמה מהמת כחם ז"ל, וימ"ש שחז"ל לא גזרו עליו מדין כחם, אלא מי"מ אינה נחשבת למנין ז' נקיים וממילא סותר גם את ד"ז ימים, ואין צורך לסביר העמודי כסף משום דצננדי ימים הראשונים אף חולין, שברי לצננדי ז' צננדי צננדי שלא שייך צננדים צעונין, אלא עכ"פ מעטם שלא נחשב למנין ז"ל ובמ"ב סותר המנין.

וי"ש ג"כ למד שחלוי צננדי בטעם שצננדי חרה ליהא דיוי. כתמים, אם הטעם הוא שמכיון שראחה שלא צננדיה, או מטעם שהליקן שצננד מעלמא וצדוקה ר' עקובא דם ולא כחם, וי"מ הביא שאם הטעם הוא מכיון שראחה שלא צננדיה, הרי לפי"ז או צדוקה קטין שהכתם צננד מנוסה, אלא מי"מ מאלתר שראחה שלא צננדיה טהורה, הרי לפי"ז צננדי ד"ז נקיים שצננדי עכ"פ גם שלא חרה דם שלא צננדיה, הרי לזה יסותר כחם צננדי מן הטהרה, ובמ"ב החו"ד הביא שיעקב דין צדוקה הוא כדי לגרר ענמא רחבה דם שלא צננדיה, משא"כ אם הטעם הוא כדכרש ר"ע דם ולא כחם ופי"ז משום שאינו חולין שצננד מעלמא הרי לפי"ז לא יסותר גם צענין ז"ל מאלתר שחליקן שצננד מעלמא.

ומי"מ לגבי צננד צננד הרי לא שייך טעם האחרון שחליקן שצננד מעלמא, שברי לפעמים מוכח בצדוקה שלא צננד מעלמא וכן שנמלא על צננד הטהרות

חק ומשפט

תגנא לדינא מכל רבינו חנ"ל:

ג) בשו"ע (סי' ק"צ סעיף ו') כתב דאין חילוק בין הנמצא על בשרה להנמצא על חלוקה לענין שיעור, וי"א דבנמצא על בשרה בלבד במקומות שחוששין להם אין לו שיעור, ע"כ. הרי דסתם השו"ע כרעת רוב הראשונים ונגד הרמב"ם דס"ל דעל בשרה אין לו שיעור, רדעת השו"ע כרעת הטור והראשונים דבעי שיעור וכן פסק... [ראה הערה ט']... וא"כ יצא לנו הלכה למעשה דכתם שעל בשרה בעי שיעור כגרו"ע ככל כתם אחר, אלא דטיפין טיפין מצטרפין...

ד) והשתא נראה אם יש שום מקור להחמיר יותר ביד מבכל מקום אחר בגוף: דו"ל הסרי"ט (ס"ק כ"ו)... [עיי' לעיל הערה י']...

ובחכמ"א הוסיף להקל כנמצא על ידיה דו"ל בכלל ק"צ סעיף י"ב [ראה הערה י'] וכיוצא מצאתי בחי' דעק"א על השו"ע שם... [ראה הערה י']...

והנה, אף רבני' ל"ש קולא זו להקל טפי משאר מקומות שבגוף, דהא ידוע לנו שנגעה שם בקינחה, ולכן אין להקל דניכעי כגריס במקום אחר, דהקולא בנויה על ההנחה שמתמא לא נגעה שם, מ"מ עכ"פ מפורש ולא גרע ממקומות אחרים על בשרה, דאדרבה ברוב הפעמים קיל טפי משאר מקומות.

א. כל כתם שיע"ג בשרה מקילים בו כרעת הרעה כסתם בשו"ע כמו שהבאנו מכל הנך פוסקים אחרונים ודלא כחי"א דהיינו הרמב"ם, וזוהו לבר' יש/להקל באשה זו שמצאה כתם על בשרה, דהא הוכחנו דאין שום חומרא בידה ממק"א שבגופה, ואדרבה הבאנו דברי הסד"ט והחכמ"א דעק"א דיש להקל טפי בידה, בין מצד דלי"ח שתגע באוי"מ בלי משים לב, ובין מצד דאין מקום לומר בו שלא בא מעלמא וקיל טפי משאר גופה, וז"ב. ומ"מ כתבנו דלהקל טפי כאן משאר בשרה א"א כיון דכאן ידעינן בבירור שנגעה באוי"מ, אלא יש להקל לה עד כגרו"ע ככל שאר מקומות שבגוף.

ב. בני"ד גם להרמב"ם דמחמיר בכתם שעל גופה נקל, כיון דנמצא גם על ניד הקינחה, ואף דכתב החו"ד בבאורים (ס"ק ו') דיש להחמיר אף בנמצא על גופה וכגד, מ"מ לא ראה דברי הרמב"ם עצמו (איסו"ב פ"ט הכ"ג), והב"י, והלבוש (עט"ז סעיף ו') שהקילו בזה, וכמש"כ המג"מ והב"י רכל טעמו של הרמב"ם להחמיר הוא משום דספק על הגוף טמא, משא"כ בזה שהוא ספק גם על רבד אחר, * וכבר כתב הגרע"ק"א בהגהותיו על החו"ד דרב"ו תמוהים רכתב הרמב"ם להדיא דלא כוותיה, וכ"כ בלחוי"ש (שמלה י"ד), ובפרי"ד (שפת"ל ק"צ ס"ק י'), ובמקור מים חיים (להגאון רבי

כתם על בגד צבוע

ה. עוד הקילו חכמים שאם נמצא כתם על בגד צבוע טהורה, אע"פ שהכתם הוא יותר מכגריס, ואפילו בנמצא הכתם בבגד הסמוך לבשרה (יב). לפיכך

חק ומשפט

יעקב מאיר מקארלין, תקצ"ה, שם סעיף ו'), ובשו"ת שואל ומשיב (מהדו"ק ח"א סי' קנ"ג ר"ה והנה החריף), ובאו"ש, ובחי' מהר"י שפירא (נדה דף י"ד ר"ה ולמחר), וכ"כ במלכ"ט (ס"ק ה'), ובבאמ"ח (סעיף ט"ו), ובשו"ת מהרש"ל (למהר"ש לאנגסאם, הו"ד ברדכ"ח ס"ק מ"ג). *

יעקב מאיר מקארלין, תקצ"ה, שם סעיף ו'), ובשו"ת שואל ומשיב (מהדו"ק ח"א סי' קנ"ג ר"ה והנה החריף), ובאו"ש, ובחי' מהר"י שפירא (נדה דף י"ד ר"ה ולמחר), וכ"כ במלכ"ט (ס"ק ה'), ובבאמ"ח (סעיף ט"ו), ובשו"ת מהרש"ל (למהר"ש לאנגסאם, הו"ד ברדכ"ח ס"ק מ"ג). *
וא"כ ברור כשמש דאשה זו טהורה לבעלה אף לרעת הרמב"ם דס"ל דכתם שעל בשרה טמאה במשהו, נרכבר ביארנו דלא סבירא לן כוותיה], ומ"מ גם לרעתו טהורה, ורק את"ל דאפשר להחמיר כהרמב"ם ובסכרת הגהות מיימוניות (אות א' שם) שהסכירו כרעת רבנו שמחה דטעם החומרא כגופה הוא משום דכל הגוף בודק אצל מאכלות, ראו לא נוכח להקל במה שנמצא גם על הנייד, אם נצרף שני חומרות אלה היה מקום להחמיר בכל גופה במשהו אפילו בנמצא גם על בגדיה, וכבר הראנו לרעת דאין דעת הפוסקים כן, ועכ"פ לטמא רק בידיה ולא בשאר גופה ודאי דאין שום מקום...

הכו"מ בכבוד לעמלי התורה, אברהם יהושע העשיל בלייך



* ובשערי טהרה (סי' ט' אות ד') כתב דהרמב"ם שחיקל לגבי נמצא על חלוקה ובשרה צריך שיעור כגריס ועוד מ"מ אם אפשר לצרף ב' הכתמים לכגריס טמאה, עיי"ש.

חק ומשפט

אדם או בידי שמים, וכ"כ בשו"ת נהרי אפרסמון, (להגה"ק ד' יעקב טענענבוים אכ"ד ור"מ פוטנאק, תרנ"ח, יו"ד קנ"ח) דהטעם דכנמצא הכתם על כנ"צ טהורה, דכמו דכגד שאינו מקב"ט אינו מטמא כנגעים, כנ"צ נמי אינו מטמא כנגעים ולכן אינו מטמא משום כתם, וכ"מ בשו"ת ארזי פז (שם) שכי' "וכן מה שנמצא על בגדיה [הצנעונים] הכל טהור כראיחא ביו"ד סי' ק"צ סי' כל דבר שאינו מקבל טומאה אינו מקבל כתמים, וכתב דמ"א עליו לפיכך תלכש אשה כגדי צבעונין וכ"ו, עכ"ל עיי"ש. הרי דס"ל להחכמ"א דטעם היתר הכתם בכנ"צ הוא משום דאינו מטמא כנגעים, ועל סמך זה כתב להדיא דעוד צבוע מטמא משום כתם, [וע"ע כזה כדעת תורה למהרש"ם כד"ה וכדין כגד צבוע כטבעו, וכד"ה וע"ש כמשנה ד']. ואף דהקשה על דבריו בלתו"ש (ק"צ שמלה ט"ו) וכשרי טוהר (שער י', שער דעת אות י"ב) וכטהר"י (סעיף נ"ג) ועוד, דא"כ אפי' כגד לכן לא יטמא משום כתם אם אינו מצמר ופשתן, וזו לא שמענו, וגם בספסל של עץ דמבואר כמתני' (גדה נט:) דטמאה בו משום כתם, והא אינו מטמא כנגעים, לא קשיא, דכהרבה מקומות נראה דדימו חז"ל גזירתם לטמאות כתמים לטומאת נגעים, ומ"מ ודאי דהסיבה שגרמה לנו לדמות כנ"צ לנגעים - דהלא איננו מדמים אותו לנגעים לגבי כל ההלכות - הוא דוקא משום דכנ"צ מטשטש את המראה ואינו ניכר כו לגמרי, וא"כ יש ככר סכרא להקל ככך, ולכן דימוהו לנגעים לגבי זה, והשתא נשאר הגדרת היתר כעין כל דבר צבוע שאינו מקבל טומאת נגעים, אבל ודאי דלא נימא דכל היתר היוצא מטומאת נגעים נימא בכאן, ולפי"ז אפשר

להחאימו/גם לדברי רש"י (גדה סא: ד"ה להקל) והריטב"א (שם ד"ה תגו דבגן) שכתבו דכנ"צ אין הכתם ניכר כו כמראה דם גמור, ועפ"ז פשיטא להחמיר כנ"ד, [ולפי"ז יש להסביר גם מה שאין אנן מקילים כאשר שמצאה כתם פחות מכגדיס על כגד לכן, ואח"כ דאחה כתם יותר מכגדיס על גבי הכתם הראשון, ולכאורה הלא החלק מהכתם השני שהוא על גבי הכתם הראשון, אינו ניכר כו כמראה דם גמור, וכדברי רש"י, והיינו צדיכים להקל כו משום ע"ג צבוע, ולהנ"ל ניהא, דמ"מ אינו כגד צבוע אלא כגד מלוכלך ודעתם לכבסו ולנקותו, ואינו יכול ליכנס לגדר כגד צבוע שכנגעים, ודו"ק], עכ"ד הגרש"ז אולמאן שליט"א.

[וכ"ש לפמש"כ כהגה"ה למחצה"ש (עהש"ך סי' קפ"ח ס"ק ג') מהגאון רבי שלמה הכהן (מו"צ דווילנא מח"ס חשק שלמה ושו"ת בנין שלמה ועוד), דטעם קולת כנ"צ הוא משום מש"כ החכ"צ דטעמא שאין כנ"צ מטמאים כנגעים שמה הצבוע הוליד בו כיעור, היינו נמי טעמא שאינו מטמא משום כתמים, דחלינן דהצבוע גרם למראה ארמימות, ובכתמים דרבנן תולין להקל, עיי"ש, לפי"ז פשיטא דאין הרבר גוגע לעוד צבוע].

♦ והגר"י"ש אלישיב שליט"א הורה ♦ דכאשה כושית ממש, שבשרה כהה כ"כ עד שכבר קרוב לגטייה לשחרות יש להקל, אבל כסתם נשים שבשרם כהה אין להקל, ♦ וכן הסכימו הגאון רבי חיים פנחס שיינבערג שליט"א, ♦ והגאון הרב שכתו וויגדער שליט"א, ♦ ומו"ר הגאון הרב שלמה זלמן אולמאן שליט"א. ♦ וטעמם מובן, דכל שבשר האשה כהה כ"כ

תלכש האשה כגדים צבועים בצבעים כהים (dark colors) כדי להצילה מכתמים, ומכל מקום אפילו אם לבשה בגד בצבע בהיר (light colors) ונמצא

חק ומשפט

עד שכאמת א"א כמציאוח להכיר צבע הכתם, כזה א"צ לקולא דכנ"צ, דגם כלא"ה מי חייב אותה לחשוב שהוא דם גרות, והא אפילו אם נאמר כהנן ראשונים רס"ל דרוכ דמים שבאשה טמאים, מ"מ ודאי דאין רוב הפרשות האשה טמאות, וכמה שאנחנו יודעים הרי אין זה דם כלל כי אם הפרשה בעלמא, דא"א לנו לראות שהוא ארום כדם, ומהיכי תיתי לחשוב שתתחייב ליצור מצב חרש כדי שתוכל להכיר בצבע הפרשה. ופשוט וברור דכל חך חקנה להקל על כתמים בכנ"צ, (אפילו לדעת הני פוסקים דס"ל שאין להקל בהם כ"א בצבעים כהים, ראה

הדערה הבאה), לא צריכא אלא כאופן שכאמת אם תתאמן בהסתכלותה תוכל להכיר כמהות הכתם למרות צבע הבגד, וע"ז תקנו חז"ל דכיון דהכגד מטשטש הצבע מעט בכרי להקשות על המסתכל מלהבחין במהותו, אין לטמאה, אבל כמקום שאינו ניכר כלל לא הוצרכו להפקיע גזירתם כמפורש, [וכן מדוייק קצת ברש"י והריטב"א שכתבו דאין הכתם ניכר כו כמראה דם גמור, ובמאירי ב' ש"אין הכתם ניכר כו כל כך, וע"ע שו"ח שבח"ל (ח"כ סי' פ"ו) וחוט שני (סי' י"ג כד"ה והגדר מש"כ רש"י)]. *

* ולהוסיף אומץ לקולא זו באשה כושית, יש להביא מש"כ הגאב"ד דעברעצין צ"ל (שו"ת בא"מ ח"ב סי' ע"א) שנשאל מאחד היות דאשתו בדקה עצמה קוד"ת ומצאה עצמה טהורה, ובבקר כשעמדה ממשכבה מצאה על המכנסים שפשטה אתמול בליה קוד"ת כתם גדול שע"י היא טמאה, האם צריכה כפרה או לא. והביא הגאב"ד דברי הפתי"ש (קפ"ה סי' ט"ו) בשם שו"ת מאיד נתיבים (להרה"ק רבי מאיר מרגליות זצוקלה"ה, מתלמידי הבעש"ט הקי, תקנ"א, סי' ע"ג) שכי' בשאלה כעין זו דא"צ כפרה דלא הו"ל למידע, דלא מצינו שתהא אשה מחוייבת לבדוק חלוקה שמה תמצא בו בתם כל שלא הרגישה כלל ולכן א"צ כפרה. וכן השיב הגאב"ד צ"ל לאיש זה. אמנם אח"כ ראה דברי הרמב"ם (הל' שגגות פ"ה ה"ו) שכי' א"בא על אשתו שלא בשעת וסתה וראתה דם בשעת תשמיש, הרי אלו פסורין מקרב"ה מפני שזה כאונס הוא ולא שוגג, שהשוגג היה לו לבדוק ולדקדק ואילו בדק יפה ודקדק בשאלות לא היה בא לידי שגגה, ולפי שלא טרח בדרישה ובחקירה ואח"כ יעשה, צריך כפרה, אבל זה מה לו לעשות הרי טהורה היתה ושלא בשעת וסתה בעל, אין זה אלא אונס, עכ"ל. הרי דכל שאילו היה טורח לחקור ולדרוש, ולא עשה כן, אפי' לא היה חייב לחקור ולדרוש נקרא שוגג וחייב, ולא מקרי אונס אלא בשלא היה יכול לחקור אחריו. אולם הסיק שם דדברי הרמב"ם לא נאמרו כ"א בדאורייתא, אבל בדרבנן ככתמים, כ"ז שלא תיקנו חז"ל לחקור ולדרוש אחריו, הוי כאילו איתו דבר אינו בעולס כלל כי כהתמים, והם אמרו שאין אדם חייב לדרוש ולחקור אחריו, ממילא נקרא אונס ופסוד. כדמובא בגמ' (עירובין טז: מימרא דרב יחודה, ר"ה כט: עובדא דר"י בן זכאי), וכמו שהבאנו כל זה בחק ומשפט סופ"ד, (וע"י בשו"ת בנין שלמה (סוסי"ג) שכי' להוכיח דס"ד לקולא אפי' לכתחלה שרי), ולפי"ז בכתמים דרבנן לא זאת שאינה חייבת למצוא דרך אחרת להבחין בליחה זו מהי, אלא גם נחשכת אנוסה ממש אם כלפי שמיא גליא דהוי כתם דם.

בה כתם, טהורה, ועי' בחומ"ש (יג.)

חק ומשפט

לפיכך תקנו חכמים שתלבש האשה בגדי צבעונין כדי להצילה מדין הכתמים, והרמ"א (ורכ"מ אדרון, ובהגהתו לסעיף י') כתב, "לפיכך תלבש האשה בגדי צבעונין כדי להצילה מכתמים." (ועי' ארחות דבינו ח"ד עמ' מ"ה אות ט"ז).

והנה, לשון הרמב"ם (שם) הוא "ולא כמקבל טומאה אלא א"כ היה לבן אבל כלי צבעונין אין חוששין לכתם הנמצא בהן", עכ"ל. וכ"כ בס' האשכול (רובינשטיין, בני ברק, ה' נדה סי' מ"ב, עמ' 103), "וכן אם נמצא כתם על בגד צבוע שאינו לבן ולא ניכר אדמומית טהורה, דלא גזרו אלא על בגד לבן וכי", עכ"ל.

וכ' בשו"ת מעיל צדקה (סי' ס"ב) וז"ל "רע בני כי כל הצבעים מצילין מן הכתמים, ואם כי מפירש"י שם בש"ס דאמר בגד צבוע מציל מפרש מפני שאין הכתם ניכר בו כמראה דם גמור, אשר ממנו יראה לכאורה דדוקא בצבע ארום מציל שאין בו הכתם הבתם כ"כ, וכן גמי נראה ממה דאיתא שם דמשו"ה לא אסרו בגדי צבעונים לאשה כדי להקל על כתמיהם, ומסתמא לא הוי בעי לאסוד כל מיני צבעונין שאין בהם משום שמחה, והלא השחורים מודים האבלות וכיוצא בזה שאר מיני צבעונין שאין בהם קישוט כ"כ, וא"כ הוי מצי להציל על הכתמים כאלו הצבעונים השחורים ושאר המינים הנ"ל, אלא ודאי שאין מצילין כ"א האדומים, אבל ממה דאיתא פרק כל היד וכולן אין בודקין אותן אלא ע"ג מטלית

לבנה, ופירש"י שאין הכרת הדם ניכר כ"א ע"ג מטלית לבנה, ש"מ דכל מיני צבעונין מצילין לפרש"י שם, וכן איתא בהדיא ברמב"ם ובת"ה להרשב"א, והא דאמר שם לא התירו בגדי צבעונין לאשה אלא כדי להקל על כתמיהם, היינו משום ורדאי לא היו לובשין צבעים המגונים המגנים אותן לבעליהן, אם לא היה מתירים להן הצבעונים המקשטים היו בולץ לובשים הלבנים, וממילא היו מתטמאין מן הכתמים, לכן התירו להם כל מיני צבעונים שירצו כדי שיהיו להם צבעונים המקשטים המייפין כדי להקל על כתמיהן", עכ"ל, והו"ד בלח"ש (לחם ס"ק ל"ט). הרי להדיא דכל דלא הוי לבן נקרא בגד צבוע, (ומה שהביא בדרוכ"ת ס"ק ס"ב בשם המעי"צ לא זכיתי להבין מקורו בדברי המעי"צ לפסק ההלכה שפסק, ומצאתי שכבר תמהו כן גדולי ישראל בשו"ת חשה"א ובשו"ת שבה"ל ובשו"ת צי"א).

וכ"כ בשו"ת אדני פז (להגאון רבי אפרים דומ"ץ דאה"ו, תק"ג, סי' כ') "תלבש בגדי צבעונים ואפילו כתונת שלה וסדיני המטה יהיו ג"כ צבועים מכל צבע שתרצה גרין או געל או כל"א מכל צבע שתרצה דק שלא יהיה לבנים". ועי' בשו"ת האלף לך שלמה (י"ד סימן רכ"ט) וז"ל "הנה מראה לבן אינו בכלל סתם צבוע וסתם צבוע הוי דק שאר מינים ולא לבן", עכ"ל. ומשמע כדברי הרמב"ם והמעי"צ. ועי' בשו"ת מהרש"ם (ח"א סי' פ"א) שהביא דברי האשכול. ועי' בשו"ת בית שערים (י"ד סי' רס"א) שכי' "שטהרו חכמים כל הכתמים כבגד צבוע אפילו ניכר".

חק ומשפט

וכדבריהם היה מורה מרן הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל (הרה"ג רבי יצחק בערקאוויץ שליט"א), והגאב"ד דעברעצין זצ"ל (שו"ת בא"מ ח"ד סי' ס"ד), דגם בגד הצבוע בצבע בהיר מצילה מכתמים, ובסברת הרבו כ' הגאב"ד זצ"ל דמעיקרא לא גזרו חז"ל בבג"צ משום כתמים, והיינו בכל בגדי צבעונים [וכמפורש גם בשו"ת שערי צדק (סי' קנ"ב)], וכן מוכח בתשובות אחיו הגדול (שו"ת בצל החכמה ח"ה סי' קמ"ט, עי"ש).

ועי' בשו"ת חשב האפור (ח"ב סי' צ"ב) שכי' דמשתקו הפוסקים ולא אמרו חידוש זה לטמא כתם כבגד צבוע אם הוא ניכר בו כמראה דם גמור, ש"מ דאפי' בכה"ג טהור הכתם כבגדי צבעונין, וכן הביא שם עובדא דעבר הגאון הרב משה האלבערשטאם שליט"א, וכי' שם הגר"ח זצ"ל דכן מוכח מהמע"צ וכל הנוך פוסקים דס"ל דבבגד מנומר אין החלק שעל הצבוע מצטרף, אף נראה להדיא דהכל כתם אחר וכולו דם, (עי' חק וזמן סעיף ו', ובחק ומשפט שם אות י"ד), והסיק דכן פשט המנהג בין מורי הוראה דמקילים בבגדי צבעונים אפי' אם ניכר בו מראה דם גמור, ואין אחר המנהג כלום. ובהסבר הרבו כתב דכיון דמן התורה אינם טמאים כי אם ה' מראות, וההכרלים הם דקים מן הדקים, ואותם ההכרלים הדקים א"א להבחין כבג"צ, וזה מה שפירש"י שאין הכתם ניכר בו כמראה דם גמור כלומר שמראה דם ניכר בו אבל א"א להכיר אם הוא אותו אודם שיש לטמאו, ואף דכיום אנו מטמאים כל מראה אדום, אבל לא נגזרה גזירה על כתם כבג"צ כלל, שהרי בתחילת גזירת כתמים לא גזרו

עליהם, עכת"ד, (ועי' פות"ש סי' ח' סעיף י"ח). וכן שמעתי מהגאון רבי חיים פנחס שיינבערג שליט"א, וכסברא זו ולגודל שמחתי מצאתי דבסברא זו של הגר"ח פארווא ויבלחט"א הגר"ח פ' שיינבערג שליט"א כבר הקרימם בשו"ת וכוון יעקב (להגאב"ד דק"ק בוויסק, תרל"ד, סוסי"ט ט"ו), עי"ש.

וכן שמעתי להקל בצבעים בהירים מהגאון רבי טוביה גאלדשטיין שליט"א, וכ"כ בחכמ"א עם דעת ארם (שווארץ, תור"א כק"ג אות ל"ב) בשם הגאון הרב ישראל יעקב פישער שליט"א [רק שצריך שיהיה צבוע טוב ולא שהוא כבר דהוי (faded)], ואמר לי ירידי חכ"א שליט"א טהורה לו הגרי"י שליט"א לענין איזה בגד צבוע תלבש לכתחילה, שתלבש בגד ארום ממש], וכ"כ בשו"ת חוקי חיים (להגאב"ד יאקע, ח"ג סי' ל"ד), וכו"כ הגאון הרב אפרים גרינבלאט שליט"א (מח"ס שו"ת דבב"א ח"ח, בתשובה כת"י), וכ"ה בקצשו"ע (פפויפער, פ"ד סעיף ב'), ובאורה"ב (פ"כ אות ט' בהרה"צ), ובשערי טהרה (סי' כ"ב), ובכרה"ש (ס"ק קי"א).

עוד סברא להקל בצבעים בהירים שמעתי עפ"י מש"כ החכמ"א (קי"ג, י') לרמות טומאת כתמים לטומאת נגעים, וכ"כ בשו"ת נהרי אפרסמון (תרנ"ח, י"ד קנ"ח) דהטעם דבנמצא הכתם על בג"צ טהורה, דכמו דבגד שאינו מקב"ט אינו מטמא בנגעים, בג"צ נמי אינו מטמא בנגעים ולכן אינו מטמא משום כתם, וכ"מ בשו"ת אדני פז (שם) שכי' "וכן מה שגמצא על בגדיה [הצבועים] הכל טהור כראיתא ביור"ד סי' ק"צ סי' כל דבר שאינו

ו. נמצא כתם על בגד מנומר, מקצתו על הלבן ומקצתו על הצבוע, ואין בלבן שיעור כגריס, טהורה יד. ומ"מ מועיל חלק הכתם הנמצא על

חק ומשפט

מקבל טומאה אינו מקבל כתמים, וכתב רמ"א עליו לפיכך תלבש אשה בגדי צבעונין וכו', עכ"ל עיי"ש. ולפי טעם זה ברור דאין חילוק בזה כאיכות הבגדי צבעונים, אלא כל בגד הנכנס תחת השם צבוע אשר אינו מטמא בנגעים אינו מטמא גם בכתמים.

ומ"מ פשוט וברור דאף לדעת הרמב"ם והאשכול ומעיי"צ, הצבע הנקרא בזמננו "אוף וייט" (off white) והוא כעין לבן ריחה (יש המכנים אותו "לבן שבור"), נכלל הוא כלבן, וכן הסכימו בפשיטות. והגאון רבי טוביה גאלדשטיין שליט"א, והגאון הרב ש"ז אולמאן שליט"א.

מצד שני, ע"י במקור חיים (ס"ק מ"ח) שהוכיח מל' דש"י הנ"ל דבג"צ שניכר בו הרם טמאה, וכן היה מחמיר הגאון רבי משה ביק זצ"ל, וכן מורה הגר"ש אלישיב שליט"א, דאף דיש להקל גם בניכר שהוא רם, מ"מ בעינן שיהיה צבע המטשטש את מראה הרם, והיינו ההגדרה של בגד צבוע ונעייין לקמן הערה י"ח בר"ה גם הגר"ש, שביארנו דכל שיש מראות שהוא יכול לטשטש נקרא בג"צ, ואפילו בגד צבוע בהיר אם יש מראות מסויימים שהוא מטשטש נכנס לכלל בג"צ. ומיקל בו הגר"ש שליט"א, ודק בגד בהיר ביותר דאין רואים לעין שהוא מטשטש שום מראה הרי לא מקרי בג"צ ככל, ומחמיר בו הגר"ש שליט"א, וע"ע בשו"ת שבה"ל (ח"ב סי' פ"ז) שכתב ג"כ רגם בצבוע אין להקל כ"א במשנה את המראה, וכן שמעתי מהגאון

רבי יחזקאל ראטה שליט"א, וכ"כ בחוט שני (ס"ק י"ג) דבאינו מושפע מהבגד יש להתמיר.

ובפנים כתמנו עפ"י דברי הראשונים ורוב האחרונים ופוסקי זמננו ועפ"י המנהג להקל גם במצאה כתם על בגד בצבע בהיר, ומ"מ לענין העצה טובה לכתחילה כתבנו דודאי כראי ללבוש בגד בצבע כהה, ובכך לצאת גם דעת הנך גדולי עולם המקילים דוקא בכהה, וכ"כ באוה"ב (שם), וע"י לעיל (בר"ה וכן שמעתי להקל) שכן הודה הגר"ש פישער שליט"א.

כתם שחור על בגד צבוע

וע"ע בשו"ת אהל יהושע (סי' ק"ג אות ה') ששאל לו השואל דלכאורה בכתם שחור יש להתמיר אף על בג"צ, דהא מפורש בגמ' (גדה כ.) דבודקין מראה שחור ע"ג אדום, וא"כ לכאורה היה אפשר'ל דשחור ניכר היטב גם על בג"צ, ומ"מ כ' השואל דכתם שחור אינו טמא כ"א משום לא פלוג, ולכן כמקום שאדום אינו מטמא גם שחור אינו מטמא, והשיב הגהמ"ח דלהלכה הרי פסק הרמב"ם (אי"כ פ"ה הי"ב) דגם שחור אין בודקין כ"א ע"ג מטלית לבנה משום דא"י לעמוד עליו בין להקל בין להתמיר, והסיק דגם בכתם שחור יש להקל.

(יד) הנה, בחו"ד (ביאורים ס"ק ט') כתב דכחצי גריס על מקום הצבוע וחצי גריס על מקום הלבן טמאה, וכן נוטה

חק ומשפט

בשו"ת חשומ"א (ח"א סוס"י קס"ג), [עפ"י הראשונים המחמירים בבג"צ בכללות], אבל ראה בשו"ת מעיי"צ (סי' ס"ב), סדרי טהרה (ס"ק כ"א), חי' רעק"א (על השו"ע שם סעיף י'), שו"ת ר"ק"צ (ס"ק כ"ג), חכמ"א (כלל ק"יג סעיף י'), מחצה"ש (ד"ה שכל שמקבל), צמח צדק (פס"ד ק"צ סוף סעיף י'), ערוה"ש (סעיף מ"ד) שכתבו להקל דאין החלק שעל הצבוע מצטרף לכגור"ע.

ולמעשה, ע"י בשו"ת אגרות משה (יו"ד ח"ג סימן נ"ג) שכי' ח"ל "וברכר כתם שנמצא מקצתו במקום צבוע הנה נחלקו בזה האחרונים באם מצטרף גם מקום הצבוע להשיעור, והמעיל צדקה שהובא בחרושי רעק"א ובפ"ת סק"כ סוכר דאינו מצטרף אלא מועיל לחבר שני חצאי השיעור שבלבנים, וכח"ד סק"ט סוכר שמצטרף וכו' שודאי ג"כ לא טמאו בפחות מכשיעור אף במקום שלא מצויים מאכולת דלא פלוג בין המקומות, שלכן סובר המעיל צדקה שלא פלוג בפחות מכשיעור כלל וצריך שיהא השיעור כולו רוקא במקום שמטמא כתם ובמראה שמטמא משום דלא פלוג בדין הטומאה רכתמים שצריכים שיעור, והח"ד סובר שזה לא שייך למה שלא פלוג בין המקומות והתם אם היה גם במקום זה מאכולת היה צריך ג"כ שיעור זה, והוי הלא פלוג להתשיב כל המקומות כאיכא שם מאכולת, שלכן לא שייך כשהחצי שיעור טהור מצד אחר מחמת שהוא ע"ג בגד צבוע ומחמת שהוא במראה טהור, וכן יפלו בחצי על דבר שאינו מקבל טומאה והחצי על דבר המקבל טומאה, ולדינא כיון שטעם הח"ד מסתבר מהראוי להתמיר כהח"ד אף שהוא איסור דרבנן ואף שרוב אחרונים סוברים

אמנם ע"י בשו"ת חש"א (ח"כ סי' צ"ב, קל"ו) שקיבל להלכה כדוב הפוסקים, [וע"ע פח"ש (סי' ח' סעיף כ')], וכ"כ בחוט שני (ס"ק י"ג ברניה"ע אות ז'), וכן שמעתי מהגאון רבי חיים פנחס שיינבערג שליט"א [נדבכתמים שומעים להקל], ומהגאון רבי טוביה גאלדשטיין שליט"א, וכ"כ בקצשו"ע (פפויפער, פי"ד סעיף ט'), וכן שמעתי מהגאב"ד רעברעצין שליט"א, ומהגר"ש אולמאן שליט"א, וכן מורה הגאון הרב מרדכי גראס שליט"א (מ"ח פ"ד פרס שמחה ועוד).

[והנה, יש לעיין במקום שהחלק הצבוע שבבגד צבוע שחור או אדום, כאופן שבאמת א"א במציאות להכיר במהות ההפרשה, דא"צ לזה דין בג"צ אלא יש לו מציאות בג"צ, האם גם בצירוף כזה יטמא החשמ"א, דיל' דאפי' אם ניכר ככתם אחד ממש, מ"מ מצוי הרוב שככתם אחד יש הרבה גוונים, ואפי' אם חלקו דם אדום ממש, עכ"ז שייך שחלקו השני יהיה צבוע טהור לגמרי, ועכ"פ מירד ספקא לא נפקא,

נדדי הצגד, אם לטמאה כיון שנראה הכתם גם כגד הלגן ויכר
בנידור שהוא דם. או שיש לדון בזה כפי הלד שנגע בו הדם ממילה,
שאם בא הדם על נד הנצוב אעפ"י שאוב עבר משם על נד הלגן של
הצגד טהורה, ז"ש בקלרה.

א) איתא במס' נדה (ס"א:): ח"ר בגד נצוב-מטמא משום כחם
רנב"י אומר אינו מטמא משום כחם וכו' שלא הותרו
בגדי נצבעין לאשה — בצולמוס של אספקטוס — אלא להקל על
הכתמים וכו', ע"כ. ופרש"י (ד"ה להקל על הכתמים) שאין הכתם
יכר בו כמראה דם גמור, עכ"ל. — לשונו של רש"י שכח
"כמראה דם גמור" מוכח, שאם כי יכר שהוא מראה דם, מכל
מקום כיון שאינו יכר "מראה דם גמור" טהורו מו"ל. וכן נראה
גם ממש"כ הרמב"ן (הל' נדה פ"ד אות ו') ח"ל, מצאה ע"ג בגדים
אפילו שיהיו כלי נצבעין מכיון "שהדם יכר בהן טמאה", עכ"ל.
והיינו כי דעמו לפסוק כת"ק דצרייתא, דבגד נצוב מטמא משום
כחם וכמבואר בעור יו"ד (סי' ק"ג) שהרמב"ן פוסק כת"ק. ומוכח
לרנב"י שחולק בצרייתא שם וס"ל דבגד נצוב אינו מטמא משום
כחם, גם ככה"ג "שהדם יכר בהן" טהורה היא, וע"כ הי"ט לפי
שמכל מקום אינו יכר כמראה דם גמור כפרש"י.

ב) בהכ"י נישא לענ"ד מה שיש לדקדק בדברי רש"י הנ"ל שכח
לפרש טעמא דרנב"י דס"ל בגד נצוב אינו מטמא משום כחם
בד"ה להקל על כתמיהן, שהם סוף דברי רנב"י, ולא פירש כן מיד
על חמילת דבריו ועיקר דיו דקמני רנב"י אינו מטמא משום כחם,
ע"י הו"ל לרש"י לפרש דלהכי אינו מטמא משום כחם לפי "שאין
הכחם יכר בו כמראה דם גמור", ולהנ"ל נישא, כי דברי רנב"י
דקאמר אינו מטמא משום כחם היה אפשר לפרש דטעמו משום
שאינו יכר היטב אם הוא דם או לא וכו"ק מטמא גם כזה, ואף כי
עפ"י רוב יכר גם כגד נצוב אם הוא דם או לא, מ"מ פליגי היכא
דממרמי שאינו יכר היטב, וממילא היכא שניכר היטב שהוא דם
אעפ"י שאינו כמראה דם ממש מודה רנב"י שהיא טמאה. אבל
מקום דברי רנב"י מוכח שאי אפשר לומר כן, שהרי מביא ראיה
לדבריו ממה שצפולמוס של אספקטוס בקשו לגזור על בגדי נצבעין
לאשה, ולא הותרו אלא להקל על כתמיהן ע"ש. ואם כן ע"כ דרנב"י
במידו דשכיח מירא דאית ביה תקנה לנשים להקל על כתמיהם,
והיינו גם היכא "שהדם יכר בהם" כמבואר ברמב"ן שהזכרתי
(אות א'), ואם כן ע"כ הטעם משום "שאין הכחם יכר בו כמראה
דם גמור" כפרש"י הנ"ל.

ג) ראובן לטעמא דמילתא נחקור דסו"ס כיון "שהדם יכר בהן"
למה טהורה, ומה בכך שאינו "כמראה דם גמור". אפשר
לומר דכיון שכל הוכחתו של רנב"י שבגד נצוב אינו מטמא משום
כחם הוא ממה שצפולמוס של אספקטוס לא הותרו בגדי נצבעין
לאשה רק בשביל להקל על כתמיהן, הרי כי חכמי הדור שבימי
פולמוס הנ"ל שקדו על תקנת ננות ישראל להקל להן שמהיה
באפשרותן להנצל מן הכתמים ולכן הותרו להן לבישת בגדי נצבעין
שאינם מטמאים בכתמים וכמבואר ברמב"ם (פ"ט מהל' איסורי
ביאה ה"ז), ועיין גם רמ"א (יו"ד סי' ק"ל סעי' י') שכח, לפיכך
חלש אשה בגדי נצבעין כדי להצילה מכתמים ע"כ ע"ש. ואפשר

גמור הרבה ופת כיסנין מעט, שזו מסופק על מקלחו אם הוא לחם
או פת כיסנין, דינו כלחם גמור לצרך ענט"י, המוציא ולאחריו
נרכה"ו (אות ו' י"ב). ומכל מקום ככה"ג בבית פרטי שאין
הפסק, נכון שיאכלם בתוך סעודתם או שלא יברכו ענט"י (אות
י"ג). — ה) לפני פת גמור ופת כיסנין מחלה על מחלה ואינו יודע
איזה פת ואיזה כיסנין, יאכלנו בתוך סעודתו (אות י"ד). — ט) פת
כיסנין הרבה ולחם גמור מעט, יברך על המסופק בורא מיני מזונות
ולאחריו מעין ג' ופטור מעט"י. — ומ"מ בבית פרטי נכון לאכול
בתוך סעודתו או שלא יברך ענט"י (אות ט"ו). — י) מותר גם
לישבע על הרוב (אות ו' ט").

בדר"ש וכו', פעה"ק ירושלים ת"ו יומי דחנוכה ה'תשמ"ו.

סימן קמח

דין אפית שגוי סוגי בעבים דסימן הקודם

בקשר לשאלה שהגיעה אלי מסומר שנעיר כהדר"ג שליט"א,
בנוגע לשני סוגי כעכין וכו' (מדפסה לעיל סי' הקודם)
רואה אני לנכון להעיר לזכרה"ג נ"ו, כי לענ"ד אסור להרשות
לבעלי המאפיות לאפות שני סוגי כעכין אלה אם לא שיהיה שינוי
מספיק בצורות הכעכין שיהיו נכרים היטב אחשו שילוש במים ודינו
כפת גמור וטעון נטילת ידים וברכתו המוציא וברכה"ו, ואיזה
הנילוש במין תפוחים שא"ל נ"ו וברכתו בורא מיני מזונות וברכה
א' מעין ג', אבל כל שאינם יכרים ומוזדלים ומ"ו נצורתם, אין
לסמוך על מה שהמוכר יגיד לכל קונה מאיזה סוג הוא הכעך שנתן
לו או לסמוך על מה שהקונה בעצמו דורש במפורש סוג זה או זה.
הדבר נלמד לענ"ד במש"כ ממש"כ בשו"ת המצי"ט מוצא
בפ"ם (יו"ד סי' נ"ז סק"ג) לענין פת הנילוש במלח
דמבואר בשו"ע (שם סעי' א') שאם שינה צורת הפת שמהא יכרת
שלא יאכל זה בשר מותר, דהיינו דוקא בביתו, אבל לעשות פת
מרוצה למכור בשוק אסור, לאורמים לא יכירו בשינוי ואף על סמך
ההודעה אסור, דמישיטין שמה ישכת מלהודיעם ע"ש. ובדרכ"מ שם
(סק"כ) מביא דעת החולקים מטעמים שונים וכולם אינם שייכים
בנד"ד שגם לבני העיר אין היכר, שהרי גם בעל האפיה המייארו
אינו יכול להבדיל ביניהם — כלעיל בלשון השאלה — וכל הבא
לאוכלו כרגיל (שלא באמצע סעודה) צריך בכל מקרה לדעת איזה
סוג כעך לפניו למען ידע איך להתנהג בנט"י ובברכות שלפניו
ולאחריו, אם כן בודאי שאין לסמוך על הודעת המוכר או על מה
שהקונה אומר בפירוש איזה סוג הוא דורש, ובפרט כי בודאי הרבה
פעמים קורה שאותו קונה אחד דורש משני הסוגים גם יחד, וגם
בקונה מסוג אחד בני ביתו אינם יודעים ואינם מכירים מאיזה סוג
כעך הוא זה ועוד חששים, על כן נראה כי בודאי לא נכון לאפות שני
סוגי כעך אלו, אם לא שיהיה שינוי יכר ביניהם וכמש"כ.

סימן קמט

דין כתמים בבגד שצדו אחד לבן וצדו השני צבוע
ע"ד וכו' כחם שנמצא על בגד שצדו אחד לבן וצדו השני צבוע
ועבר הכתם מלד זה ללדו השני, כך שהוא נראה כעם בשני

בצל

סימן קמט-קנ

החכמה

רטו

לדידי דגם חז"ל שגזרו על הכתמים בדורות שקודם זמן הפולמוס, ועכ"ז הוציאו בגדי זבועין מכלל גזירתם ואמרו שבגד זבוע אינו מטמא משום כחם, גם הם לא אמרו הכי אלא כדי להקל לנשים על כחמיהן, וא"כ ע"כ מירא במידי דשכית, והיינו כחם שאין ניכר בו כמראה "דס גמור", ואעפ"י "שהדס ניכר בהן" כמפורש ברמב"ן הנ"ל (אות א') וכדמוכח גם מפרש"י (עין אות א'), יען ראו חז"ל להשאיר לנשות ישראל אפשרות להנצל מכחמיהן השכיחים. — לפי"ז נכון מאד שרש"י ז"ל מעמיד דבריו על המלים, להקל על כחמיהן, והבן.

ד) אמונם יהיה הטעם אשר יהיה, להמנזר לעיל (אות א') דגם אם הדס ניכר בבגד זבוע אין בו משום כחמים נלענ"ד שאם נגע בגד לכן נכחם לה שע"ג בגד זבוע ונחלכלך ונכחם הנגד הלכן וניכר בו כחם מראה דס גמור, אפי"ה לא מטמאין לה, שהרי גם כהיות הכחם על הנגד הזבוע והיה הדס ניכר בו, אפי"ה טהרהו חז"ל לפי שאין הכחם ניכר כמראה "דס גמור", ואם כן מה נבק שעתה על ידי נגד הלכן נחזר שהוא דס, הרי גם לפני זה היה לו מראה דס ואפי"ה טהרהו חז"ל, נמצא הנגד הלכן, בדס שטהרהו חז"ל נגע, וממילא ששוב אי אפשר לטמאותה בשביל כך.

ה) בעתה גם נידון דין בבגד שזדו אחד לכן וזדו השני זבוע, אם בא הכחם על זדו הזבוע אעפ"י שניכר בו שהוא דס טהרהו חז"ל, ממילא גם אם אפי"כ נחלחל הכחם ועבר על זדו השני של הנגד שהוא לכן, אין כאן כחם המטמא, שהרי דס שטהרהו חז"ל הוא שעבר לזדו הלכן של הנגד, ואם הייתה באה לישראל קודם שעבר לזדו השני היינו מטהרין אותה, אם כן ה"ה בעבר הדס כבר, דומיא דנגד לכן שנגע בכחם לה שע"ג נגד זבוע דלעיל (אות ד').

העולה להלכה: א) נגד לכן נגע בכחם לה שע"ג נגד זבוע ונראה בבגד הלכן שהוא דס גמור, אפי"ה לא מטמא היא משום כחם (אות א' ד'). — ב) נגד שזדו אחד לכן וזדו השני זבוע ונכחם זדו הזבוע, גם אם נחלחל הכחם ועבר לזדו השני שהוא לכן, וניכר בו שהוא דס, לא מטמא משום כחם (אות א' ה'). — ג) כחם בבגד זבוע גם אם ניכר בו שהוא דס טהרהו חז"ל (אות א' ג').

סימן קנ

דין מחיקת המלה אלקים — מחיקת אות ד' ה' או יו"ד הכתובה במקום מלת השם — מחיקת אותיות השם הכתובות בראשי תיבות או בסופן במה דמסק"ל וכו' כי לפעמים כאשר רוסם לעצמו דברי אגדה וכוונת כגון, האלקים הנטיים לאברהם אבינו וכו' או ה' זה לעשות וכו' כך וכך וכו', שוב אפי"כ נמלך לכחוב בסגנון אחר הנראה בעיניו יותר נכון, אם ראוי להעביר קולמוס על המלים הנ"ל למוחקן, או דינמא כיון שכחב מלת אלקים וכן האות ה' במכוון אל הבורא ית"ש אסור לו למוחקן, וז"ש וה' יעורני עדכ"ש להורות כהלכה.

א) הרמ"א בשו"ע יו"ד (סי' רע"ו סעי' י') כתב, והשם שכוחבין בסידורין ז' יודיין ואחת על גביהן מותר למחקו אם הוא לצורך (פסקי מהרא"י סי' קמ"ח) ע"כ. — נראה דעשות סופר הוא וז"ל סי' קע"א) — ובש"ך שם (סקי"ד) כתב, כי בפסקי מהרא"י אימא לצורך גדול ע"ש. ואמרחי להעיר בזה ממש"כ בחי' הר"ן בסוגיא דשבת (קט"ו:), דאימא החס, ח"ד הברכות והקמיעין אעפ"י שיש בהן אותיות של שם ומעניינות הרבה של חורה אין מזליין אותן מפני הדליקה, מכאן אמרו כותבי ברכות כשורפי חורה, ע"כ. ופרש"י (ד"ה כשורפי חורה) שהרי לא יילם בשבת, ע"כ. מוכח כי בימי חול חייב להצילם דאל"כ הו"ל כשורף חורה. ובחי' הר"ן שם (ד"ה חנו רבנן). כתב, י"מ דלאו שם גמור קאמר כגון יו"ד ה"א וי"ו ה"א, אלא שם שמשמש במקום שם גמור כגון ג' יודין וכו', ע"כ. מנזר כי בשביל אותיות של שם של ג' יודיין ראוי להציל מפני הדליקה, ובימי חול אפי"כ שמזליין, אלא דאפי"ה ביום השבת לא התירו להציל כזה כיון שאין כאן שם גמור. וכיון שעכ"פ בימי חול חייב להצילן, מכש"כ שאסור למוחקן בידיים. ואין יכתבו הרמ"א והתרוה"ד להחיר בזה למוחקן לצורך ואפילו לצורך גדול.

ב) נראה כי התרוה"ד והרמ"א אזלו בשיטת הרא"ה מנזר בחי' הר"ן שם דמפרש דמירא שם בשם גמור ומפני שלא נכתב בקדושה כראוי לו אין מזליין אותן, והדין נותן דהא ברכות וקמיעין הוי מדברים שנאמרו על פה ואי אמת ראוי לאומרן בכחב וכיון שלא ניתנו לכחוב כלל ליכא בהו משום ציון כחבי קודש ע"ש. לפי"ז זה ג' יודיין כהנ"ל לא שכיבי אותיות של שם כלל, ואפי"ה י"ל שמוחר למוחקס מן הדין, אלא שמכל מקום החמיר בו בפסקי מהרא"י כיון שאות יו"ד היא החלחלת שם המיוחד בכחיבתו וואם אין לצורך גדול למה נחיר למוחקן, עכ"ל. וכפי מה שכתבתי מחי' הר"ן הנ"ל בשם י"מ דמדינא אסור למוחקן, אם כן למעשה בודאי שאין להקל אם לא לצורך גדול.

ג) להאמר נראה דמכש"כ שיש להתמיר במחיקת שם אלקים, שהרי בג' יודיין איכא זד קולא כי לא כתב רק אות אחת משם המיוחד וגם כבר כתב אחריו אותיות וסימנים שאינם מן השם, ומעיקר הדין מותר למוחקן, כמנזר בפסקי מהרא"י שם ואפי"ה החמיר בו, מכש"כ ככתב אלקים שאין להקל, ואעפ"י שאינו משם המיוחד אבל הרי יש בו שמי אותיות הראשונות מן השם ולהמנזר בשו"ע יו"ד (סי' רע"ו סעי' י'), ומקורו מסוגיא דמס' שבעות (ל"ה:). בזה מן הדין אינו נמחק, לכן בודאי אף ששינה אחר כך וכתב אות ק' במקום אות ה', וכך היה דעמו לכחוב מעיקרא בעת שכחב שמי אותיות הראשונות, אין מקום להחמיר, שהרי גם בכחב ג' יודיין כן הוא, ועוד קיל יותר כי כאשר כתב האות יו"ד הראשונה היה מותר למוחקן מן הדין, ואפי"ה גם אחר שנמוסף עוד קולא ששינה וכתב עוד שמי יודיין, וכך היה גם דעמו מעיקרא מחמיר בפסקי מהרא"י שלא למוחקו אם לא לצורך גדול, אם כן מכש"כ ככתב אלקים דחמיר טפי וכמש"כ.

ג) כן נלמד מפסקי מהרא"י, שאם כתב אות יו"ד במקום שם השם כאשר רגילים בכך קאם אנשים, וכגון שכחב כך לוח י'

בר"ל ל' יצחק עזראי פ"א

אור

י"ד סימן ל"א

יצחק

שיז

טהורה, דהא יש ספק על צבע הרים עצמו, וגם ספק אם הדם הזה בא מהזיבה שהרגישה, ואולי זיבת הדבר לח היה ג"כ בלי צבע וכנ"ל.

(ולאדם) אחר ששאל כן כתבתי בלשון זה, תשובה: אם יש עוד איזה מראה טהור חוץ מן הדם או אפשר לתלות שהזיבה היא מרבר טהור והדם מעלמא אתי ורינו ככל ריני כתמים. ואפשר שיש להקל אפילו במצאה דק דם, כי אפשר שהרגשת הזיבה נשאר רבוק לגופה סמוך לסופו, או נדבק בשערות ומי מפיס. ועוד שהרגשת זיבת דבר לח אין זה הרגשה המטמאת, והרבה פעמים זיבה זו היא זיבת מראה טהור [ועי' לקמן סי' ל"ב].

הרגישה ומצאה דם בכגד צבוע

שאלת: באשה שהרגישה שיצא דם מגופה, וראתה אח"כ הדם בכגדים צבועים.

תשובה: פשוט שאם הרגישה שיצא דם מגופה, דלית ריין לית ריין ובוראי שהיא אסורה. וכגד צבוע לא יעזור כלום, אם לא שהבגד שתור וארום הרבה ואינה יכולה לדעת אם יש עליו דם ומה מראהו, שאז היא בחזקת טהורה דמי יימר שההרגשה היחה להוציא דם דהא יש גם מראות אחרים טהורים, ועיין ביו"ד סי' ק"צ סעי' א' והוא פשוט.

מצאה בתם ונגעה בידה

שאלת: אשה שמצאה דם שודאי בא מגופה (בלא הרגשה) על בגד צבוע, ונגעה בו בידה, וניכר שפיר שזה דם, מה רינה.

תשובה: טמאה, דכל ההיתר של בגד צבוע הוא מפני שאינו ניכר, ועתה שניכר על גופה ודואים שהוא דם הרי היא טמאה.

ביסורי בית הכסא

שאלת: אשה שמצאה דם על מושב הפלסטיק שעל האסלה, האם טמאה.

תשובה: אינה טמאה, דחשוב כמחובר לקרקע.

דין כתם בתחבושות

שאלת: תחבושות (פדים) שלובשות הנשים לספוג הדם, האם מקבלות טומאה לענין כתמים.

תשובה: נלע"ד דאינו מקבל טומאת כתמים, עיין חזו"א כלים ה' אות ג' ד', וכן בדברות משה על שבת [רף ס"ג ע"ב] ר"ה מנין.

ראתה כריאפרגמה

שאלת: באשה שראתה דם ב-Diaphragm (כדיאפרגמה) האם טמאה מן התורה או מדרבנן.

תשובה: הרי היא כרואה דם בכדיקה והוי דאורייתא.

גדר קינוח

שאלת: עד איזה מקום נחשב קינוח ואין בזה ספק בדיקה.

תשובה: קינוח נקרא מה שדרך הנשים לקנח עצמן לאחד הטלת מי רגלים.

קנחו בעד שאינו בדוק

שאלת: קנחו עצמו חמשה רגעים לאחר תשמיש בעד חדש שאינו בדוק, וראה כתם פחות מגריס האם טמאה.

תשובה: כל קינוח שאינו בעד בדוק והוא קינוח מבחור, או שקינחה עצמה בחור ולאחר מכן עם אותו העד בדקה בפנים וראתה כתם פחות מגריס, אין ספק שמותרת לבעלה, דהא אינו אלא עד שאינו בדוק, וא"כ ה"ה לאיש בקינוחו בעד שאינו בדוק. (ועיין רמב"ן נדה [דף יד ע"א] בנמצא דם על האבר כל זמן שהוא לח).

רופא אומר שראה דם

שאלת: ברופא חילוני שאמר ביום שביעי מו' נקיים שראה בפנים דם, וא"א לדבר עמו לדבר, מהו.

תשובה: בודאי שיש להחמיר.

קביעת וסת בבדיקה

שאלת: בדקה עצמה ביום הוסת ומצאה דם, אך הראיה לא התחילה רק לאחר ב' ימים איהו יום הוסת - לענין קביעת וסתות.

תשובה: עיין בסוף סימן ק"צ סעי' ג"ד, הבדיקה הרי היא כראיה לכל דבר - ואולינן בתר יום הבדיקה.

י"ד סי' קצ"ב.

האם יש איסור בהסרת הבתולים

שאלת: אם יש חשש לבתולות להשתמש במוך דחוק מצמר או מין אחר שממלא כל הפרודור בפנים, ומן הסתם כונתך כרי שלא להשיר בתוליה.

תשובה: איני יודע מה איסור יש בדבר להשיר הבתולים, ועוד בוגרות דימינו הרבה מהם אין להם בתולים יותר, והרי מועכות של בית רבי היו ממעכין בתוליהן באצבע

תרנ נמעי פרק עג גבריאל

נמעי פרק עג גבריאל תרנא

שחלק הצבוע מפסיק מלצרף חלקי האודם הנמצא בין שני הלבנים (כ).

← ד.זו. מצאה כתם על בגד צבוע או על דבר שאינו מקבל טומאה, וקנחתו בדבר לבן או המקבל טומאה, מ"מ/טהורה (כ).

← ד.יו. אם נמצא הכתם על בגד צבוע או בגד שאינו מקבל טומאה אפי' ניכר שהוא דם יותר מגרים טהורה (כ), ואפילו ראתה ריבוי דם

וכ"כ מלבושי טהרה סקל"ז דאע"ג שהכתם שעל מקום הצבוע אינו מצטרף מ"מ אינו מפסיק בין הכתמים עיי"ש, וכ"כ ערוה"ש סמ"ד ושו"ת מהר"ש ענגיל ח"ח סי' דכ"ח.

← (כב) צ"צ סי' בשיטת התניא, וכ"כ עמק שאלה סי' ל"ז ושו"ת יד הלוי סי' צ"א. ולמעשה רוב אחרונים החמירו בזה, ובשעת הדחק שעדיין לא קיים פו"ד וכדומה יש להקל. L

← (כג) כן נראה כיון שלא גזרו חז"ל בבגד צבוע תורת כתמים, אי"כ הו"ל טהור לגמרי ולא איכפת לן מה שעתה העביר הכתם לבגד לבן, וכ"כ שו"ת בצל החכמה ח"ו סי' קכ"ה. L

(כד) ש"ך סקל"ט, פדישה סקט"ו, סד"ט סקנ"ג, שו"ת מעיל צדקה סי' כ', שו"ת ברית יעקב סי' נ"ח וחזו"א סי' פ"ט סק"א שכן מתבאר מדברי הרמב"ם פ"ט מהלכות איסורי ביאה הל"ז שאפילו ישבה כשהיא ערומה על בגד צבוע ודאתה עליו כתם, טהורה כד"ן ישבה על דבר שאינו מקבל טומאה ודאתה דם עליו ע"ש. אכן ע"י בשו"ת באר משה ח"ד סי' מ"ה שאם נמצא כתם על בגד צבוע ונראה שהוא דם ממש. ויש בו סמיכות דם אין להתיר, ואפילו בבגד שאינו סמוך לבשר. והביא ראה גדולה לזה מדאמרינן בנדה ג"ו ע"ב אמר שמואל בדקה קרקע עולם וישבה עליה ומצאה דם עליה טהורה. ושם ג"ח ע"א אמר רב אשי היינו טעמא דשמואל משום דסבידא ליה כרבי נחמיה דאמר כל דבר שאינו מקבל טומאה אינו מקבל כתמים. ולכאורה תמוה שהרי סתם קרקע אינו לבן אלא שחור קצת, ואי"כ תיפוק ליה שדבר צבוע אינו מקבל כתמים, אלא ודאי דשמואל מיירי בכתם

על בגד צבוע טהורה, וכן הדין על בגד שאינו מקבל טומאה (כ), ויש מחמירים אם הוא עבה ביותר שאפשר למוששו ולקלפו מן הבגד אבל אם א"א לקלפו גם אם הוא עב טהור (כ), ויש מכריעין שאם יש ריבוי

שיש בו סמיכות דם, שאף על דבר צבוע מטמא טומאת כתמים, שכיון שניכר שהוא דם טמאה עיי"ש. ובאמת כבר קדמו במקו"ח סי' ק"צ ס"ד ודרכ"ת סקס"ב. אכן גוף קושיתו כבר העיר בשו"ת שו"מ תליתאה ח"א סי' שס"ב, ות"י דמשכחת לה בקרקע לבן שאין בו דין צבוע, וכ"כ פתחא זוטא סי' ק"צ סק"ט ושו"ת צי"א ח"ו סי' כ"ג. אכן דכירנא דלמעשה הי' דעת הגאון מדעברצין ז"ל שיש לפסוק להקל, אך אמר שנכון לבעל נפש להתמיר. וכ"כ שו"ת בצל החכמה ח"ה סי' קמ"ט שדם בבגד צבוע גם אם ניכר בו שהוא דם טהור חז"ל עיי"ש. וכ"כ בספר חוק וזמן עמוד פ"ח בשם הגר"ש אלישיב שליט"א דלא גזרו כלל על בגד צבוע אפילו ניכר בו דם.

(כה) כ"כ הרשב"א בתורת הבית הקצר וז"ל אם נמצא דם על דבר שאינו מקבל טומאה ואפי' מלוכלך כולו בדם אינה חוששות, שלא טמאו את הכתמים אלא הנמצא ע"ג דבר המקבל טומאה עכ"ל, וכ"כ דרישה סקט"ו וסד"ט סקנ"ג שדם בעין הנמצא ולא הרגישה טהורה. כ"כ שו"ת ברכת דצ"ה סי' מ"ב, דכתמים גס שיש בהם סמיכות דם דינם ככתם שחז"ל השוו את מידותיהם הם אמרו והם אמרו עיי"ש. וכ"כ פתח שער סי' ח' סי"ח, וכן קבלתי מרבותי, וכן מורין בעיה"ק ירושלים שכן מקובל מהגאון בעל שו"ת שארית ישראל (מינצברג). וראה סי"ג ובפע"א סי"ג.

(כו) כ"כ שבילי דוד סי' ק"צ אות ד' דרק רושם כתם הקילו אבל בדם בעין שנמצא אפשר ליקח משם, וכ"כ תשובת הגאון רבי העניך פאדווה בקובץ קול תורה (ניסן תשס"א) וז"ל הנה אתה מזכיר מה שכתבתי בחשב האפוד ח"ב סי' צ"ב, ועל פי זה אתה מסופק אם יהיה בדם סמיכות אשר שם נוטים כמה אחרונים להחמיר כי אז ניכר הדם היטב. והנה דברי שם הם כי בימי חכמי התלמוד הקדמונים היתה אשה מראה כל דם לחכמים, כי היתה מציאות שיהי' למראית העינים דם גמור ובכל זאת תהיה טהורה, כי אינה טמאה אלא בה' מראות שאמרו חכמים, ובימים ההם לא היו מטמאים שום כתם בבגד צבוע כי אז לא היתה מציאות של הבחנה זאת, והעמידו הדבר

דם שלפי ראיית עיני המורה א"א לבוא בלא הרגשה או שנתמלא כל תחתית הבגד בליחות יש להחמיר לו, ודעת כמה גדולי הוראה כיון

על דין תורה שאין הכתם טמא. ובשביל זה גם אנחנו מטהרים כתם בבגד צבוע, כי גם החכמים הקדמונים שהיו בקיאים במראות דמים היו מטהרים כתמים בבגד צבוע, ובוזא אין אנו שונים מהם, כי גם הבקיאים לא היו יכולים להבחין המראה כבגד צבוע, וגם אנחנו כמותם יש לנו לטהר כתם בבגד צבוע, וגם אם הדם סמיך אין אני רואה חילוק בזה. ורק מה שאתה מסתפק במקרה שאפשר לחצות את הדם ולסלק בחלקו מן הבגד, הנה לפני עוד לא בא כתם כזה שיוכלו לחצותו ולסלק חצי עביו מן הבגד, ואם אפשר שימצא גוש דם דבוק אל הבגד, אין זה ראוי לקרא אותו כתם אלא גוש דם עכ"ד, וכ"כ חוט שני סי' ק"צ סק"ז.

ולפי"ז יש לדון למעשה באשה שיש לה אינפעקשען (זיהום) באו"מ הקרא יוסט, ואחד האמצעים הטבעיים לרפאותה הוא למרוח יאגורט לבן (בלי צוקער), ומצאה על הבגד צבוע בימי טהרה כתם טמא מעורב עם היאגורט, שקשה לשער שיעורו, ועתה הספק אם זה בכלל כתם שאינו טמא בבגד צבוע, או דילמא הואיל ואפשר להורידו מן הבגד לא נקרא כתם. וכתב לי הגאון רבי יעקב יצחק ניימאן שליט"א, הנה מה שכבודו כותב בתורת ספק שהואיל ואפשר להורידו מן הבגד לא נקרא כתם, לכאורה לשון השו"ע בס"י ק"צ סי"ח והוא מגמ' גדה דף ג"ט ע"א שכתבו טיפין טיפין אין מצטרפין, והלשון טיפין משמעות שהוא דבר לח שאפשר להורידו, ואעפ"כ דין כתם עליו, וא"כ נלענ"ד שהדין שבגד צבוע טהורה הוא אפילו באופן שאפשר להורידו עכ"ד. וכן דעת הגאון רבי אפרים פישל הערשקאוויטש שליט"א בפשיטות שכל דבר שנמצא עד בגד צבוע לא גזרו עליו חז"ל כלל.

כזו כ"כ קונטרס הל' גדה להגרש"א פסקי רבו הגרים פיינשטיין ז"ל פ"א אות ק"ג ושבת הלוי אות כ"ג, וכן כתב לי הגאון רבי יעקב יצחק ניימאן שליט"א, כי אז יצא מגדד כתם ולא התירו בבגד צבוע רק בכתם ולא במראה, לכן יש להחמיר ויעשה שאלת חכם.

שכזמנו רוב הנשים אין להן הרגשה מתי יבוא הוסת, לכן אם נמצא על הבגד סמיכות דם עבה או דם טרי יותר מכגרים סמוך לעונת הוסת יש להחמיר כח, ויש מודין להחמיר לעולם בדם טרי יותר מכגרים, ולמעשה יש לשאול שאלת חכם כ"א.

כזו) הנה הגאון רבי יעקב יצחק ניימאן שליט"א, העיר היות שעל פי רוב נשים שלנו אין להם הרגשה אמיתית בעת נדתן רק הם מרגישות לחות המכנסים וכדומה, ובוזא אם זה דם נדה אשר היא איסור דאורייתא אין לטהרה באופן שנמצא על דבר שאינו מקבל טומאה או בבגדי צבעונין וכדומה, לעומת זאת אם היא רואה כתם פחות מכגרים או שיש במה לתלות או שנמצא על בגדי צבעונין מעיקר ההלכה מטהרין, וצריך לעשות איזה גבול מתי דינה כנדה גמורה ומתי דינה ככתם. ועל פי פשוט באה הסברא אם ראייתה היא סמוך לאותה זמן שהיא קרוב לקבל וסתה אשר נמשך איזה ימים, ממילא אז אנו חוששים אולי זאת כבר נדה ואין לסמוך על היתרים של כתם, אבל אם היא רואה כתם פחות מכגרים או אם יש במה לתלות בזמן שאין זמן וסתה בכלל, יש לסמוך לטהרה כאשר היא מלוכשת בבגד צבוע או בדבר שאינו מקבל טומאה.

אולם נשים שמלוכשין עם תחבושת היינו הפעדין שהוא סובב ומכסה לגמרי אותה מקום, הנה יש כאילו שהם מניילון שאין מקבל טומאה, וא"כ לפי"ז מהי דינה אם היא לובשת זאת בשבעה נקיים, הרי אם נדון לטהר זאת אז כל ענין לבנים שמוזכר בשו"ע שעי"ז יתברר שאין היא רואה נפל בבירא, כי אפילו אם תראה בנדון דידן טהורה שאין מקבל טומאה, אבל באמת הדין הוא כמו בגדי צבעונין אשר בודאי בימי ז' נקיים אין מתירין זאת רק בשעת הדחק גדול כמבואר בת' מהרש"ם, ולבישה זאת עוד יותר מביא קולא כי בבגדי צבעונין יש לנו עכ"פ חומרת מרן ח"ס שכתב שסמוך לגופה לא שמענו להתיר, אבל דבר שאינו מקבל טומאה לכאורה אין בזה חולק, וע"כ שכזמן וסתה אינו מציל בגד צבוע או אינו מקבל טומאה עכ"פ אם הוא סמוך עכ"ד.

כט) בשו"ת שבת הלוי ח"י סי' קמ"ד השיב להגאון הנ"ל, וז"ל הנה פשוט בעיני מעודי דבזמן הזה צריכים אנו להחמיר בזה כעין ראייה בהרגשה ממש, לא משום שיטת המ"ט סי' ק"צ להוכיח מרש"י ותוס' גדה רלהלכה

כ. עור האדם שנעשה צבוע בידי שמים כגון שיש לו צלקת אדומה או אדם שבשרו שחור או תום, אין להקל כזה כדין צבעונים (לכ).

כא. גם בכלי צבוע נאמר הדין שאין מקבלת כתמים, כגון במשתנת בכלי שצבוע (לג).

כב. הקולא של כנדי צבעונים נוהג ככל הבגדים אפי' בכנגד הסמוך לכשר, וי"א להחמיר בכנגד הסמוך לבשר (לד), ולמעשה מורים להקל לה.

אכן בלחם ושמלה סקטי"ה שו"ת בית שלמה סי' ל"ג, שעדי טוהר שער ו' מקי"ב וטהרת ישראל ס"ל שבכל אופן טהורה.

לב) שו"ת מנח"י ח"י סי' ע"ח, שרק בבגדים התירו צבעונים ולא בכשרה שהרי אפי' בכנגד הסמוך לבשר יש מחלוקת עיי"ש, וכן מסתבר שהרי כתם על בשרה טמא והרי יש כמה אנשים שעורן צבוע כרוין וכדומה, א"ו שרק בכגדים התירו. ויש להביא ראיה מגמ' נדה דף ס' ע"ב שעשו מעשה ונמצא דם על עלה זית בשעה שהסיקה לתנור ובא מעשה לפני חכמים ושימאום, ולכאורה הא עלה של זית צבוע הוא, א"ו רק בכגדים שנעשה על ידי אדם אבל בשאר דברים שכן כרייתם לא נאמרה הך קולא, ולפי"ז בשר אשה כושית כודאי מקבל טומאה. והערני הגאון רבי חיים לייב כ"ץ שליט"א. שבמשנה נגעים פ"ב מ"א ר"י אומר הרי אני כפרתן הרי הן כאשכרוע לא שחורה ולא לבנה אלא בינוני שמראה עורם של ישראל כמיץ עץ ארז, הרי שעור אדם אינו לבן אפי"ה מטמא בכתמים. אמנם שמעתי שהורו גדולי הוראה בא"י שאע"פ שצבוע שחור ממש יש להקל כדין כתם בכגד.

לג) כ"כ הגרש"ק בשו"ת שירי טהרה ח"א סי' קצ"א תשובה כי וחי"א סי' ק"צ תשובה מ"ו דגם בכלי הדין כן שכן מכואר ברמב"ם פ"ט מהל' איסורי ביאה ה"ו, וכן יוצא משו"ת שו"מ מהדורא ג' ח"א סי' שס"ב ופתחא זוטא סק"יט, ובשו"ת באר משה ח"ד סי' ס"ה זכה לכוון לזה, והנה מחברי ומגנו דנו בזה ולא ראו דברי הגרש"ק.

לד) הנה שו"ת ח"ס סי' קס"א כתב דהיתר כנדי צבעונים דוקא בכנגד עליון

יח. כתם שנמצא על כנגד צבוע אפילו כיום הוסת טהורה (ל).

יט. עורות הצבועין אפי' בידי שמים אינם טמאין משום כתמים (לא).

אפילו בלא הרגשה טמאה מדאורייתא, דזה ודאי נדחה מכל הפוסקים למעשה, אבל הטעם לדון בזה"ז ראה ודאי מגופה כראיה דאורייתא גם בלי הרגשה, עפ"י מש"כ הרמב"ם דרוב דמים ע"י הרגשה, ואנו חוששים שכן הרגשה, אלא שבוה"ז שהרבה נחלשו החושים, ועצבנות ותמהון שכיח מאד, אי אפשר להעמיד על דבריהם שלא הרגישו כלל, וכיון לפי הטבע רוב בהרגשה, ובוה"ז דבוי מאד לפי המציאות אינם מרגישות אין. זה אלא חסרון חוש להבדיל בהרגשה, וכמו שכי' הגאון תשורת ש"י ח"כ סוס"י ק"א, ואעפ"י שאין בידינו להחמיר בכנגד המפורש להקל בכתמים, כמה פעמים הי' לבי נוקפי, באשה שמצאה על הבגד שסמוך לגוף דם ממש פחות מכגרים, אבל הוא דם טרי ממש, וריחו כריח דם נדה ממש, באופן שודאי יצא מן הגוף, איך אנחנו יכולים להקל מספק דם מאכולת, אלא שחז"ל אמרו היותו בלי הרגשה קבעו שיעור טומאה כשיעור זה, אבל להקל עוד ביותר מבשיעור, ורואים דם טרי ממש וריחו כריח דם נדות שיצא מן הגוף ודאי, אלא רוצים להקל דנמצא על דבר שאינו מקבל טומאה, קשה קצת להקל בזה, ובפרט דאין אנו בקיאים ב"כ בהרגשה כג"ל, ואעפ"י שעלינו לעשות למען טהרתן של בנות ישראל, מכ"מ מאן דמחמיר בזה אינו מן התמוהים עב"ד.

ושמעתי שכן הורה הגאון מהר"ם פיינשטיין, וכן ידעתי מכמה גדולים, לכן במצב שיש לתלות שהוא דם נדה כשהוא קרוב לשעת הוסת או באשה מינקת במה חדשים שמלאה כתמים דם הרבה דיש להחמיר, וכן מורין בי מדרשא, ולמעשה הכל כפי ראות עיני המורה.

ל) בן קבלתי מרבתי שלא מצינו להחמיר בזה, וכ"כ חוט השני סי' ק"צ סי' אות ה'.

לא) הנה כחכ"א כלל קי"ג סי' כתב לחלק בין עורות שצבועין בידי שמים מטמאים, וצבועין בידי אדם אינו מטמאין, אבל כגדים אין חילוק בין צבועין בידי אדם או בידי שמים, וכ"כ שירי טהרה סי' ק"צ תשובה מ"ג.

כג. עצה טובה שחלבש האשה בימי טהרתה בנר צבוע לו, וכן על ממתה תציע בנר צבוע לו.

ד כד. גם לאשה שמוחזקת בכתמים, יש להורות ללבוש בנרי צבעונים לו.

מיישב בזה דברי המחבר, מה שהשמיט דין המבואר בש"ס בלבשה ג' חלוקים זה על זה ונמצא אפילו בעליון טמאה, משום דעתה בזמן הזה לא מטמאין לה אם לא נמצא רק בעליון לבד, עיי"ש. מובח שלא ס"ל כהאי חילוק דהחתם סופר, דאלי"כ יקשה, למה זה הביא המחבר דין זה דכגד צבוע, הוא במלבושים שלנו אין לנו נפק"מ כלל בדין זה, דאם לא נמצא רק בעליון אפילו בגד לבן מטהרינן לה, ואם נמצא גם בתחתון לא מהני כלל מה שהוא צבוע וכנ"ל. אלא ודאי ס"ל לחלק בזה כלל, והכי מסתבר עכ"ד. וכן קבלתי ממו"ר מפאפא זצ"ל שאם האשה הזאת יש לה די ימים טהורים יש לנקוט לבעל נפש חומרות הח"ס, ואם יש לה קשויים או לסמוך על הפוסקים שגם בכגד הסמוך לבשרה מתירין בגד צבוע. ואסיים כלשון שו"ת מהר"ם בריסק ח"א סי' מ"ה לדעתי צריך המורה לידע את אשר לפניו והרבה פעמים יכול להיות חומרא דאתי לידי קולא בענינים נשגבים, והחכם עיניו בראשו לידע אופן לטהר אשה לבעלה עכ"ד. ודאה לקמן פרק ק"י ס"ח.

לו רמ"א סי'.

לז חכ"א כלל קי"ג סי'.

לח) כ"כ פרדס רמונים שפתי חכם סקט"ו, ואפילו אשה שמוחזקת לראות כתמים טמאים התירו בגד צבוע, דנהי דמוחזקת למצוא כתמים, אמנם הרי אינה מוחזקת דהכתמים ודאי ממנה, והרי מן התורה היו כל הכתמים שלה טהורים, רק חז"ל טימאו את האשה בכדי שלא נבוא לטהר את הבגד וכנ"ל לא גזרו על הכתמים, ונשאר הבגד בטומאתו והאשה בטהרתה כפי שורש הדין. והא ודאי אין לומר דכיון שלעולם מוצאת כתמים, ניכדין הדברים שהכתמים הן מגופה, הא ליתא, דהא מה"ת אפילו מוצאת כתמים כל ימיה

שלה אבל ככתונת הסמוך לגוף לא שמענו עיי"ש, וכ"כ בשו"ת קול ארי" סי' ס', שו"ת ערוה"כ סי' קס"ו, שו"ת לבושי מרדכי תנינא סי' צ' ושו"ת מהרי"ץ סי' ע"ה, שלכתחילה יש להחמיר. וכ"כ פתחא זוטא סקכ"א, טהרת ישראל אות קכ"ז ושו"ת בית שערים סי' רס"א שנכון לחוש להח"ס. אכן בשו"ת טוט"ד תליתאי ח"כ סי' ס"ב חולק שאין שום סברא לחלק, וכ"כ שו"ת מראה יחזקאל סי' נ', שו"ת רעק"א תנינא סי' ל"ד, שו"ת פני מבין סי' קמ"ז, שו"ת בית שלמה ח"ב יו"ד סי' ל"ג, שו"ת זכרון יהודה ח"ב סי' נ"ג, מנחת פתים סי' ק"צ, שו"ת מהרש"ס ח"א סי' פ"א ושו"ת זכרון יעקב (בו"סק) סי' ט"ו, וכ"כ חזו"א סי' פ"ט אות ד', שו"ת מהר"ש ענגיל ח"ג סי' ק"ל, שו"ת מהר"ם בריסק סי' מ"ה, שו"ת מהר"ש"ג סי' ע"ד, שו"ת חשב האפוד ח"ב סי' צ"ב ושו"ת שכט הלוי סי' צ"ב. וכן הודה הגאון מהר"ש דוורקין מליובאוויטש ז"ל שכן הקבלה, דלא קי"ל כהח"ס הנ"ל שהקל רק בכגד עליון ולא בכתם הסמוך לבשרה.

וכ"כ שו"ת אילה שלוחה (להגאון ר' נפתלי הירץ, תלמיד הח"ס) סי' י"ח שכל ישראל יוצאין ביד דמ"א להתיר בגדי צבעונים גם בסמוך לבשרה, שו"ת אדני פו סי' כ' ושו"ת ברית יעקב (תדל"ז) סי' נ"ח. ועוד עיין בשו"ת בית שלמה ח"ב סי' ל"ג והגהות יגל יעקב לסי' ק"צ שנסתפקו בכונת הח"ס דרק לכתחלה לא יעשו כן אבל בדיעבד מודה דמהני עיי"ש.

לה) כן מורין בי מדרשא. וראה בשו"ת שאילת יעקב סי' קי"ז, שו"ת פאת השדה (עקפעלד) סי' מ"ה ושו"ת מנחת אשר ח"ג סי' ה' שכתבו להעיר על הח"ס כל אחד בסגנון אחר, דמכיון שמלבושי נשים שלנו מונחים אדוקים וא"א בענין שיהא בגד העליון נגד התורפה אם נמצא בכגד העליון אם אין בתחתון, ובע"כ דמירי ככגדים הסמוכין לגוף שבגד צבוע אין מטמא בכל אופן עיי"ש, ובאמת כבר קדמו בפרדס רמונים שפתי חכם סקט"ז שהביא מתשובות ח"ס סי' קס"א שהורה ג"כ להיתר באשה שאינה יכולה ליטהר מכתמים שתלבש כגד צבוע, שלא אמרו זה רק בכגד עליון, ולא בכגד הסמוך לבשרה, כמו כתונת וכדומה, אמנם לא הביא שום ראיה לחילוק הנ"ל, רק שכתב שכן נראה לו מסברא חיצונה עיי"ש. ולענ"ד אינני מוצא טעם נכון לחילוק זה, ומסתימות דברי הפוסקים בדין זה מבואר דלא ס"ל לחלק כנ"ל, גם המדקדק היטב כלשון הר"מ בפ"ט ימצא מבואר היפך זה. ולפי מש"כ בתשובות פנים מאירות דמלבושים שלנו לא מטמאין לה אם לא מצאה רק בכגד עליון בלבד, והסכים הסד"ש לזה בסקמ"ה, ובסקמ"ב

← 7 כה. כשמייעצין לאשה ללבוש בגד צבוע כדי להנצל מכתמים, תלבוש צבוע בהיר ולא צבוע שחור (ט).

כו. נשים שמקנחות עצמן בימי מוקרתן שלא בזמן וסתן אחר תשמיש, ואם תקנת בבגד או בנייר לכן מצוי שאחר התשמיש צבוע הליחות משתנה ולפעמים נראה ממאה, לכן יש ליקח בגד שחור, וכן יש לבעל לקנח עצמו אחר תשמיש בבגד שחור (ס).



מטהריגן לה, וכמו כן עתה אחרי שגורו חז"ל על הכתמים, אם יש לה כמה לתלות, בגון שעברה בשוק של טבחים ובדומה, תולין אפילו היא מוחזקת בכתמים מכבר. ובהדיא תניא בברייתא ריש פרק הרואה כתם, ג' ספיקות באשה על בשרה בו' על חלוקה כו', ובמגעות והיסטות הלך אחר הרוב, ומפדשיגן בש"ס דאם רוב ימיה טמאין מטמאין אותה, ועי' תוס' שם דאפילו עברה בשוק של טבחים אין תולין, כיון דרוב ימיה הם טמאין עיי"ש, ועכ"ז לא אמרו כן רק לענין טהרות, אבל לבעלה לעולם תולין אם עברה בשוק של טבחים, אפילו אם רוב ימיה טמאין, עכ"ד, וכי"כ שו"ת נהרי אפרסמון סי' קנ"ה.

← 7 (ט) כן נראה כדי להבחין בין ראייה גמורה לבין איזה כתמים, ומצוי בימי מניקה שיש לה ריבוי בתמים בלי הפסק, ובבגד שחור אין יכולין להבחין אם הוא דאית וסתה או כתם, ועלולה לבוא לידי מכשול, לכן תלך בשאר צבעים שתוכל להבחין אם הוא דם הוסת או רק בתמים. ובי"ה עצה זו הצילה כמה נשים ממכשולות.

(מ) קנה בשם סי' קפ"ד סק"א.

פרק עד
כתמים על גופה

א. נמצא כתם על בשרה ממא בכל שהוא אא"כ יודעת שיש במה לתלות (א), ובמקום צורך יש להתיר גם בכתם שעל בשרה (ב), אך רק אם הכתם בגודל מאכולת שבזמנו (ג), והוא רכע הגדים (ד).

ב. נמצא כתם על גופה וגם על ידיה או על צפרני ידיה שיכולה לתלות שבא משריטה, דינו ככתם על בגדה (ה).

(א) שו"ע סי' ש"ד סק"י, חקי דעת (מבעל לחם הפנים) אות ק"ג, לחם ושמלה סק"ה, לבנון נטע סק"א ועיקרי הדין סי' כ"א סק"ב, וכ"כ שו"ת שב יעקב סי' מ"ג בשם הגאון ר' אברהם כרודא וותפארת צבי סק"ד עיי"ש, וכ"כ שבט הלוי עמוד ק"ע, וכן נתקבל להתמיר.

(ב) ב"ה, תורת השלמים סק"ט, שו"ת שב יעקב סי' מ"ג, מד"ט סק"ב, הגהות בעל ברוך טעם, הכ"א כלל קי"ג סי' פת"ש סק"ג, שלחן גבוה סק"ט, שערי טוהר שער י' ס"ח, פתח שער סי' ח' סכ"ט ס"ל להקל, שו"ת אגרות משה יו"ד ה"ד יו"ד סי' י"ז אות ד' ס"ל להקל, לכן במקום צורך יש להקל. וכתב מסגרת השלחן (המפרדי) סי' ק"צ שלא להתמיר לאחרים, כי הרבה פעמים קלוקל באלו יותר מהתיקון, ושו"ת חמדת משה סי' נ"א, וכ"כ שו"ת מגדלות מרקחים סי' נ"ד להקל עד שיעור כגרים. וכן מסר לי הגר"ש אייזנברגר שליט"א שכן דעת כ"ק אדמו"ר מצאנז קלויזענבורג זצ"ל.

(ג) לחם ושמלה סק"ג, לבנון נטע סק"ה וכספרו שו"ת כנף רננה סי' ס"א, שבט הלוי סי' וחזקת טהרה סק"ד. אכן ידעתי שמורין להלכה במקום צורך כשיעור גרים של זמנם.

(ד) דעת כהן סי' ק"צ סק"ד.

(ה) עפ"י סד"ש סק"ה, פת"ש סק"ה, הכ"א כלל קי"ג סי"ב, לחם ושמלה